

זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים

מקורות ראשוניים

**עורץ
ציון אברוני**

10535
מהדורה פנימית
לא להפצה ולא למכירה
מק"ט 10535-5028

תנאי שימוש בקובץ הדיגיטלי:

1. הקובץ הוא לשימוש **האישי בלבד**. פרטים מזהים שלך מוטבעים בקובץ בצורה גלויה ובצורה סמויה.
2. השימוש בקובץ הוא אך ורק למטרות לימוד, עיון ומחקר אישי.
3. העתקה או שימוש בתכנים נבחרים מותרת בהיקר העומד בכלל השימוש ההוגן, המפורטים בסעיף 19 לחוק זכויות יוצרים 2007. במקרה של שימוש כאמור חלה חובה לציין את מקור הפרסום.
4. הנז רשות להדפיס דפים מחומר הלימוד לצורכי לימוד, מחקר ועיון אישיים. אין להפיץ או למכור תדיםים כלשהם מתוך חומר הלימוד.

עורך ד"ר ציון אברוני
עורכת המבואות אורנה ברקאי

התקנה לדפוס ועימודALKNA DOD

הדפסה דיגיטלית — פברואר 2007

10535
מהדורה פנימית
לא להפצה ולא למכירה

תוכן העניינים

5

פתח דבר

	פרק 1: שורשי רעיון זכויות האדם
11	מבוא
	השורשים הדתיים
13	1.1 פסוקים נבחרים מהתנ"ך
15	1.2 פסוקים נבחרים מהברית החדשה
16	1.3 פסוקים נבחרים מהקוראן
	השורשים החילוניים-פילוסופיים, מאות 17-19
17	ג'ון לוק — קטיעים מתוך על הממשל המדייני, 1690
21	ז'אן ז'ק רוסו — קטיעים מתוך על האמונה החברתית, 1762
24	תומאס פיין — קטיעים מתוך זכויות האדם, 1791
26	מרי וולסטונקרפט — קטיעים מתוך על זכויות האישה, 1792
29	עמנואל קנט — שלום נצחי, 1795
30	ג'ohan סטיווארט מיל — קטיעים מתוך על החירות, 1859
	ביקורת המרקסיסטית – זכויות חברתיות וככלויות
35	קרל מרקס — הנחות לנציגים לקונגרס ז'נווה, 1866
36	ולדימיר לנין – המדינה והמהפכה, 1917
	פרק 2: עדדים ראשוניים בישום רעיון זכויות האדם, מאות 13-19
41	מבוא
	פריצת הדרך האנגלית
43	2.1 סעיפים מתוך המגנה ברטה, 1215
44	2.2 קטיעים מתוך מגילת הזכויות באנגליה, 1689
	הנדבן האמריקני-צרפתית
45	קטיעים מתוך הכרזת העצמאות האמריקנית, 1776
46	סעיפים מתוך מגילת הזכויות האמריקנית, 1791
49	קטיעים מתוך הצהרת זכויות האדם והازרח בצרפת, 1789
	פרק 3: יסודות המשפט הבינ-לאומי של זכויות האדם – הכרזות, אמנות, הסכמים
53	מבוא
	מסגרת האו"ם
55	3.1 סעיפים מתוך מגילת האו"ם, 1945
58	3.2 ההכרזה האוניברסלית על זכויות האדם, 1948
64	3.3 סעיפים מתוך אמנה בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם, 1951
66	3.4 סעיפים מתוך אמנה בין-לאומית בדבר זכויות אזרחות ומדיניות, 1966
71	3.5 סעיפים מתוך אמנה בין-לאומית בדבר זכויות כלכליות, חברותיות ותרבותיות, 1966
74	3.6 סעיפים מתוך אמנה בין-לאומית בדבר ביuronן של כל הזכויות של אפליה גזעית, 1966
78	3.7 סעיפים מתוך אמנה בדבר ביטול אפליה נגד נשים לצורותיה, 1979

82	סעיפים מתוך אמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים, 1984	3.8
85	סעיפים מתוך אמנה בדבר זכויות הילד, 1989	3.9
פרק 4: משטר זכויות האדם באירופה ובמדינות החוץ של האיחוד האירופי		
91	מבוא	
93	קטיעים מתוך האמנה האירופית להגנה על זכויות האדם, 1953	4.1
97	קטיעים מתוך הסכם הלסינקי, 1975	4.2
101	קטיעים מתוך הצהרה על זכויות האדם, 1991	4.3
104	החלטת מועצת השרים של אירופה על זכויות האדם, דמוקרטייה ופיתוח, 1991	4.4
פרק 5: זכויות האדם במדינות החוץ האמריקנית		
109	מבוא	
הנחת היסודות – 1918-1976		
111	קטיעים מתוך נאום ארבע עשרה הנקודות של וודרו וילסון, 1918	5.1
113	קטיעים מתוך נאומו של פרנקלין רוזוולט ארבע החירות, 1941	5.2
114	תיקון ג'קסון-אוניק לחוק השחרר, 1971	5.3
זכויות האדם כגורם מרכזי במדינות החוץ		
115	מכتبם של חברי הסנסט לשיא קרטר, 1977	5.4
116	זכיר נשיותי והנחיות לפעולה בנושא זכויות האדם במדינות החוץ, 1977	5.5
פרק 6: זכויות האדם – גישת אסיה, אמריקה הלטינית ואפריקה		
121	מבוא	
123	מהטמה גנדי – קטיעים מתוך התנגדות סבילה, 1909	6.1
קטיעים מתוך אמצעים ומטרות, 1924		
קטיעים מתוך חלוקה שווה ללא אלימות, 1940		
126	רבינדרנת טגור – המשורר על חירות הארץ, 1937	6.2
127	הארציבישוף אוסקר רומרו – קטיעים מתוך הדרשאה האחרונה, 1980	6.3
129	חוזה נפוליאון דוארטה – קטיעים מתוך טרוריות ודמוקרטיה, 1985	6.4
131	NELSON MANDELA – קטיעים מתוך נאום קבלת פרס נובל לשלום, 1994	6.5
פרק 7: ישראל וזכויות האדם		
137	מבוא	
139	חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, 1992	7.1
142	הצעת חוק-יסוד: זכויות האדם, 1989	7.2
השופט ברק – קטיעים מתוך דברים בטקס לכינון שלושים שנה להקמת		
146	нациות תלונות הציבור, 2002, ודברים בכנס לשכת עורכי הדין, 2002	7.3
פרק 8: העולם שאנו חיים בו – תМОונת מצב זכויות האדם*		
E3	מבוא	
E5	מבוא מדו"ח "אמנסטי הבין-לאומי" על מצב זכויות האדם בעולם, 2003, 2004, 2005	8.1
E14	הקדמה בדו"ח "משמר זכויות האדם" על מצב זכויות האדם בעולם, 2005	8.2

* לנוחות הקריאה, המאמרים באנגלית מופיעים בסוף הכרך, בכיוון הקריאה האנגלית.

פתח דבר

בקובץ מקורות זה ביקשנו להציג בפני הקורא את התפתחות הרעיונית של מושג זכויות האדם בהגותם של אנשי רוח במהלך ההיסטוריה, ואת הביטוי המוסדי של הרעיונות שנוצרו ממן ועיגנוו בחוקות, בהכרזות עצמאיות, באמנות ובהסמכים בין-לאומיים. הקובץ מלווה את הספר **זכויות האדם ביחסים הבינ-לאומיים** וכן עד להשלים את הדיוון בסוגיות השונות המוצגות בספר. רוב רובם של המסמכים אינם מובאים בשלמותם, אלא רק בחלוקת הנוגעים להיבטים השונים של זכויות אדם שהספר דן בהם. מטרת הקובץ להדריך את הקורא בדרך הארכאה שעה רעיון זכויות האדם מאז ראשיתו בכתביו הקודש של הדתו השונות, לפני אלף שנים, בפילוסופיה של המאות ה-17-19 – ראשית הצמיחה של שורשו החילוניים – ועד הדין האינטלקטואלי של ימיינו. מצד אחר יכול הקובץ לשמש גם מעין "פתח דרכים" למאמרים של אנשי מדינה לעגן ולישם את ההגנה על זכויות האדם בחוקים, בחוקות, בהסמכים ובאמנות. ואכן, אין ספק שיש השפעה הדדית בין הצד הרעיוני לצד המוסדי: הגותם של הפילוסופים יצרה – ועודנה יוצרת – את הבסיס הרעיוני לחוקות ולאמנות, ואילו יישום הרעיונות והניסיונות שנלמד ממנה משפיעים על ההגות.

ודאי תבחינו שהקובץ ברובו כולל מקורות של הציויליזציה המערבית.isman, רעיון זכויות האדם התפתח בעיקר בעיירה במערב. גם יישומו, מאז פרסום המגנה ברטה ב-1215 עד אמצע המאה ה-20¹, היה בעיקר במערב. עם זאת, הוא ניזון והתפתח גם ממוקורות וזרמי מחשבה של תרבותות אחרות, גם אם לא בביטויו המודרני של מושג זכויות האדם, ואין אףו שום מסורת או אזכור גיאוגרפי היכולים לטעתן לבלעדות. כך הורחבה המשמעות המערבית של המושג, שעיקרה זכויות אזרחיות ופוליטיות, והקיפה גם היבטים חברתיים, כלכליים וקהילתיים.

בפרק 1 בקובץ מובאים פסוקים מכתבי הקודש של שלוש הדתו המונוטיאיסטיות – היהדות, הנצרות והאסלאם, הנוגעים באופן ישיר או עקיף לרעיון זכויות האדם. אלה הם שורשו הדתיים. בשלוש הדתו נמצאת התשתית הרעיונית שהוגי דעתות ומדינאיים רבים התבפסו עליה במהלך ההיסטוריה (לא כללנו טקסטים מດתו אחרות). בכתביו החדש האלה, ובעיקר בתנ"ך, קיבל זכויות האדם (גם אם לא במילים אלה) ביטוי נרחב, וביחוד הזכות לחיים, שהיא החשובה מכלול. בהמשך עוסק הפרק בשורשים החילוניים של רעיון זכויות האדם. יש בו קפיצה גדולה בזמן – היישר למאות ה-17-19 – למשמעותיהם של הוגי דעתות כמו לוק, רוסו, פיין, קאנט ואחרים.

צדקה, שוויון, מוסר, מידות טובות ורעות, חוק ומשפט, המדינה האידיאלית – סוגיות אלה העסיקו הוגי דעתות במהלך ההיסטוריה כולה, ובכללים הפילוסופים של יוון העתיקה ורומא. הפילוסופים של העת העתיקה פיתחו את הרעיון של חוק הטבע, שמננו צמח אחר-כך מושג הזכויות הטבעיות, ולאחריו המושג זכויות האדם. לפי התפיסה הזאת,

¹ באימוץ ההצעה האוניברסלית בשנת 1948 אפשר לראות נקודת מפנה בעמדתן של התרבותות הלא-מערביות כלפי זכויות אדם.

חוק הטבע מכון את כל התופעות בטבע, מדריך ובודח את ההתנהגות האנושית על-פי נורמות אוניברסליות נצחות של צדק ושוויון. ואולם רק במאה ה-17 החל העיסוק הפילוסופי השיטתי והמכון בזכיות האדם (או גם טבעי המונח עצמו). עם זאת, הצעת הראשן ביישום כמה זכויות האדם נעשה עם פרסום **המגנה קרטה** (" מגילת הזכויות הגדולה") במאה ה-13.

פרק קטעים ממשנותיהם של "האבות המייסדים" של הרעיון המודרני, החילוני, של זכויות האדם. בהגותם ביססו את הזכויות האזרחיות והפוליטיות, כמו הזכות לחיים, לחרירות, לקניון ולשוויון, את זכויות האישה ואת הרעיון סמכות המושל ראוי שתתיה מוגבלת על-ידי זכויות אזרחיות. הם יצרו בסיס חדש לזכויות הפרט, שאינו נשען לא על ההנחות הדתיות שבכתבבי הקודש, ולא על ההנחות החברתיות של ימי הביניים, שהקנו לפרט זכויות לפי מעמדו החברתי. על רעיונות אלה של זכויות אזרחיות ופוליטיות נשענת הדמוקרטיה הליברלית.

לבסוף בחרנו להציג גם את עיקרי הגישה המרקסיסטית לזכויות האדם, המבקרת את המיציאות הרווענית והכלכלית-חברתית של התקופה ומניחה את היסודות לזכויות כלכליות וחברתיות.

פרק 2 נעקוב אחר הצעדים הראשונים ביישום הרוועניות. הראשונה שפרצה את הדרך הייתה אנגליה, עם **המגנה קרטה** (Magna Carta), שפורסמה בשנת 1215 – כתוב זכויות שהעניק ג'ון מלך אנגליה לבורים שלו ובו עוגנו בפעם הראשונה בחוק זכויות אדם, גם אם זכויותיה של קבוצה ממwand מוסווים אחד בלבד, והוגבלו סמכויות המלוכה. המשך השני הבולט בהיסטוריה של זכויות האדם הוא **מגילת הזכויות שאימץ הפרלמנט האנגלי** בשנת 1689.

במשך נציג קטעים מהכרזת העצמאות האמריקנית (1776), **מגילת הזכויות האמריקנית** (1791), ומהכרזת זכויות האדם והازורה בצרפת (1789) – כולם נשענו על היסודות האנגלים, אך גם שואבות מרעווניותיהם של הוגי הדעות של המאה ה-18, מפתחות ומוסיפות עליהם.

פרק 3 ו-4 עניינים יסודות המשטר הבין-לאומי של זכויות האדם – ובראש ובראשונה במסגרת האו"ם: **מגילת האו"ם** (1945), **הכרזה האוניברסלית על זכויות האדם** (1948), ושרה של אמנה חשובות שאימץ האו"ם העוסקות בקטגוריות העיקריות של ההגנה על זכויות אדם: מניעת רצח עם (1951), זכויות אזרחיות ופוליטיות זכויות כלכליות וחברתיות (1966), חיסול כל צורות של אפליה גזעית (1966), ביטול האפליה נגד נשים (1979), אמנת נגד עינויים וענישה אכזרית (1984) ואמנה בדבר זכויות הילד (1989). במסגרת האו"ם אימצה הקהילה הבין-לאומית גם שורה של אמנהות נוספות שלא הצנו כאן. פרק 4 מציג קטעים ממסמכים ומהכרזות המשמשים בסיס למשטר זכויות האדם באירופה ובמדינות החוץ של האיחוד האירופי. להשלמת התמונה נאמר שיש אמנהות והצהרות שלא נכללו בקובץ זה המשמשות בסיס למשטר זכויות אדם ביבשת אמריקה ובאפריקה, אך אלה הם מעתרים הצהרתיים בלבד החסרים היבטים יישומיים.

פרק 5 מציג מסמכים שהם ציוני דרך בהפיכת הנושא של זכויות אדם לגורם במדיניות החוץ של ארצות-הברית. מסמכים אלה הם בבחינת המשך למסמכי היסוד האמריקניים (ראו פרק 2) על ההגנה על זכויות האדם בארכות-הברית עצמה, ככלומר, זכויות האזרח. הפרק מביא קטעים מדבריהם של הנשיאים וודרו וילסון (1918) ופרנקלין רוזוולט (1941), וכן את תיקון ג'קסון-ואניק לחוק הסחר (1972), המסמן את ראשיתה של זיקה

בין מצב זכויות האדם במדינה מסוימת (במקרה זה, ברית-המועצות) לשחר האמריקני אתה. לאחריהם מובא המזכיר של הנשיא קרטר והנסיבותיו לפוליה בנושא זכויות האדם במדינות החוץ. יש הרואים במסמך זה את שיאו של תהליכי האינטגרציה של השיקולים הנוגעים לזכויות אדם במדינות החוץ האמריקנית.

פרק 6 מביא קטיעים מסוריות וגישות אחרות — של מדינות אסיה, אפריקה וארצות הלטיניות. על אף הרקע התרבותי והחברתי השונה, אפשר לראות בבירור את המרכיבים האוניברסליים של ההגנה על זכויות האדם בדבריהם של מהטמה גנדי (הודו), נפוליאון דוארטה (אל סלודור) ונלסון מנדלה (דרום אפריקה). פרק 7 מציג את הניסיון של ישראל להתמודד עם הדילמה של ההגנה על זכויות האדם מצד אחד וצרכיו הביטחוני מהצד الآخر, ואת התשתיית התחיקתית להגנה על זכויות האדם. בין השאר מובאים בו קטיעים מדבריו של נשיא בית-המשפט העליון לשעבר אהרון ברק. בפרק 8, החותם את הספר, קטיעים מסקירות שתניות של שני ארגוני זכויות אדם בינלאומיים, "ארגון הבין-לאומי" ו"משמר זכויות האדם", סקירה המצירית תומנת מצב על מצב זכויות האדם בעולם.

פרק 1

שורשי רעיון זכויות האדם

מבוא

ענינו של פרק זה השורשים הרעיוניים של זכויות האדם – דתיים וחילוניים. במה שנוגע לשורשים הדתיים, בחרנו להביא פסוקים מכתבי הקודש של שלוש הדתות המונוטיאיסטיות – היהדות, הנצרות והאסלאם, אף שהיבטים שונים של זכויות האדם (גם אם לא במילים אלה) נמצאים בכתבי קודש ובמסורת של דתות אחרות.

מהמקורות הדתיים, התנ"ך הוא החשוב ביותר לא רק בשל היותו קדום מהאחרים, אלא גם בשל העיסוק הנרחב בעבודה שבדים שונים של מה שאנו מגדירים כ"זכות אדם". לקט הפסוקים שבחרנו, אף שעיקרם החובות המוטלות על האדם, מבוססים בפעם הראשונה בכתובים את הזכות החשובה מכל – הזכות לחיים, את קדחת חייו האדם, כי האדם נברא בצלם האל. מהערך המיחז שיווחס לחיה האדם נבעו ערכיהם וזכויות אחרות, כמו צדק, שוויון, הגנה על חלשים, חוק ומשפט. לא כלנו במקורם פסוקים המלמדים על הדואליות הגלומה בדתוות השונות: מצד אחד נזקקו בהן היסודות לרעיון זכויות האדם, אך מצד الآخر הן גם היו המקור ל Kannoth דתית, לרדייפות דת, למלחמות דת ולהרג.

במה שנוגע לשורשים הפילוסופיים החילוניים של רעיון זכויות האדם – אפשר להרחיק ולמצוא כבר בכתביהם של הפילוסופים היוונים והרומיים עיסוק ברעיונות של מסר, צדק, חוק, משפט הטבע ודמוקרטיה, רעיונות "חילוניים" שאיןם קשורים בדת, אך הדיוון הפילוסופי שענינו זכויות אדם במשמעותם המודרנית ראשיתו במאה ה-17. בחרנו להביא קטיעים מפישנותיהם של ג'יון לוק, ז'ק רוסו, תומאס פיין, מריו וולסטונקרפט, עמנואל קנט וג'ון סטיוארט מייל. הדיוון בזכויות האדם בהגותם של פילוסופים אלה היה חלק מחשבתם המדינית בכל הנוגע לאופי המשטר הרצוי והיחס בין הפרט למדינה – וביחד במה שנוגע לזכויות הפרט וחובות המדינה. במשטר דמוקרטי ייצוגי וליברלי המגן על זכויות האדם הם ראו מטרה אחת. משנותיהם היזנו את המהפכות ואת שינוי המשטר שחלו בזמןם ושימושו בסיס לחוקות חדשות.

עוד בפרק זה – עיקרי הביקורת המרקסיסטי על המציאות החברתיות-כלכליות של המאה ה-19 ועל הרעיונות של דמוקרטיה ליברלית וקפיטליזם. הקטעים מדבריהם של קרל מרקס ב-1866 וולדimir לנין ב-1917 מציגים, על קצה המזל, את הבסיס הרעיוני שמננו נגזרו אחר-כך הזכויות החברתיות. המדיניות המתפתחות, מדינות "העולם השלישי", נשענות במידה רבה על תפיסה זו, הרואה בזכויות האזרחים והפוליטיות בלבד תפיסה חד-מדנית ולא שלמה של האדם, וגורשות שבנסיבות מסוימות יש אף לתת קידומות לזכויות כלכליות וחברתיות.

השורשים הדתיים

1.1

התנ"ך

הזכות לחיים

לא תרצח (שמות כ, יג).

שְׁפֵךְ דָם הָאָדָם בַּאֲדָם דָמוֹ יִשְׁפֶּךְ: כי בצלם אלhim עשה אֱתָה-הָאָדָם (בראשית ט, ו). ויברא אלhim אֱתָה-הָאָדָם בצלמו בצלם אלhim ברא אותו זכר ונקבה ברא אתם (בראשית א, כז). ויאמר יהוה אל-קון אי הכל אחיך ויאמר לא ירעתי השמר אחיכי אָנֹכִי: ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אל-מי מז-הארמה: ועתה אדורו אותה מז-הארמה אשר פצחה אֱתָה-פִיה לחתת אֱתָה-דָמִי אחיך מז-ה (בראשית ד, ט-יא).

הזכות לחירות וסוגיות העבודה

בַּיּוֹם-הַזֶּה עָבֵד עַבְרִי שְׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשְׁבָעַת יֵצֵא לְחַפֵּשִׂי חָנָם (שמות כא, פסוק ב). וכי-יום אחיך עמך ונמבר-לך לא-תעבד בו עבדת עבד: שכיר בתושב יהיה עמך: עד-שנת היבל עבד עמך: ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל-משפחתו ואל-אחות אבתיו ישב. (ויקרא כה, לט-מא). ועבדך ואמתך אשר יהידך מאת הגויים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמתה: וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארץם והיו לךם לאחותה (ויקרא כה, מד-מה). ויום השביעי שבת ליהוה אל-היה לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנה ובתך עבדך ואמתך (שמות כ, ט).

הזכות לשוויון ולזכויות כלכליות וחברתיות

כָל-אֶלְמָנָה וִיתּוּם לֹא תִעֲנוֹן: אַסְמָעָנָה תִעֲנֶה אֹתוֹ כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֶלְיָהוּ שָׁמֵעַ אֲשֶׁר עֲקָתָהוּ: וְחַרְחָה אֲפִי וְהַרְגָּתִי אֶתְכֶם בְּחַרְבָּה (שמות כב, כא-כג). אַסְמָסָף תְּלִוָה אֱתָה-עַמִּי אֱתָה-הָעַנִי עמך לא-תְהִי לוּ בְנֵשָׁה לֹא-תְשִׁימֹן עַלְיוֹ נְשָׁה (שמות כב, כד).

ובקצרכם אֶת־קציר ארצכם לֹא חֲלֵה פָאַת שְׁרָה לִקְצָר וְלִקְטָן קְצִיר לֹא תַלְקֵט: וּכְרֵמָה לֹא תַעֲולֶל וְפָרֶט
כְרֵמָה לֹא תַלְקֵט לְעַנִי וְלֹגֶר תַעֲזֹב אַתֶּם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תַגְנִבוּ וְלֹא־תִכְחַשׂ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ
בְּעַמִּיתוּ (ויקרא יט, ט-יא).

לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רְעֵךְ וְלֹא תַגְנֹל לֹא־תַלְיִן פָעַלְתָּ שְׁכִיר אֶתְךָ עַד־בָּקָר: לֹא־תַקְלִל חֶרֶשׁ וְלֹפֶנִי עֹור לֹא תַהֲנִן
מְכַשֵּׁל וְיָרָאת מְאֹלָהִיךְ אֲנִי יְהוָה: לֹא־תַעֲשֶׂו עֻול בְּמִשְׁפְּט לֹא־תַשְׁאַפְנֵי־דָל וְלֹא תַהֲדֵר פְנֵי גָדוֹל בְּצָדָקָה
תִשְׁפְּט עַמִּיתְךָ: ... לֹא תַעֲמֹד עַל־דָם רְעֵךְ (ויקרא יט, יג-טו).

וְאַהֲבָת לְרֵעֶךְ בְּמוֹזָה (ויקרא יט, יח).

לֹא תַגְנִב (שמות כ, יב).

לֹא תַחֲמֹד בֵּית רְעֵךְ לֹא־תִחְמֹד אֶשְׁתְּ רְעֵךְ וְעַבְדָו וְאֶמְתָו וְשׂוֹרָו וְחַמְרוֹו וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךְ (שמות כ, יג).

שוויון בחובות מילוי המצוות

וְאֶלָּה הַמִּשְׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמַיס לְפָנֵיכֶם (שמות כא, א).

וירברר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲישׁ אֲזֶה אֲזֶה כִּי יִعְשֶׂו מְכַל-חַטָּאת הָאָדָם לְמַעַל מַעַל
בְּיַהְוָה וְאַשְׁמָה הַנִּפְשָׁה הַהְוָא (במדבר ה, ח).

שוויון בפני החוק והליך משפטי הוגן

לֹא תַעֲנֵה בְּרֵעֶךְ עַד שְׁקָר (שמות כ, יג).

לֹא תַטְהֵר מִשְׁפְּט אֶבְיָנֶג בְּרִיבּוֹ: מִדְבָּר־שְׁקָר תַּرְחַק וְנָקִי וְצָדִיק אֶל־תַּהֲרֹג (שמות כג, ו-ז).

לֹא תַעֲשֶׂו עֻול בְּמִשְׁפְּט לֹא תַשְׁאַפְנֵי דָל וְלֹא תַהֲדֵר פְנֵי גָדוֹל בְּצָדָקָה עַמִּיתְךָ (ויקרא יט, טו).

זכויות מיוחדים וזרים

וְגַר לֹא תַלְחֵץ וְאַתֶּם יְדַעַתֶּם אֶת־נִפְשָׁה הָאָגָר בַּיִ-גְרִים הַיִתְהַم בָּאָרֶץ מִצְרָים (שמות כג, ט).

וְכַיְדּוֹר אֶתְךָ גַּר בָּאֶרְצֶיכֶם לֹא תַזְנוּ אֶתְכֶם: בְּאֹזְרָח מִכֶּם יְהִי לְכֶם הָאָגָר אַתֶּם וְאַהֲבָת לוּ בְּמוֹזָה בַּיִ-גְרִים
הַיִתְהַמְּ בָּאָרֶץ מִצְרָים (ויקרא יט, לג-לד).

1.2**הברית החדשה****זכויות חברתיות**

שמעתם כי נאמר עין תחת עין שנ תחת שנ: ואני אמר לכם אל-תתකוממו לרשע והם באה אזהך על-הלהי הימנית הטהה-לו גם את-האחרת: ואשר יחפץ לריב עמך ולקחת את-בכתנתך תונלו גם את-המעיל: (מתי ה, 41-38)

השאל מאתך תונלו והבא ללוות מפק אל-תשב פניו: (מתי ה, 42)

אבל אני אמר לכם אהבו את-אחיםיכם (ברכו את-מכליכם היטיבו לשנאייכם) והחפלו בעד (מباאייכם ורדייפיכם: (מתי ה, 44)

הזכות לצדק

אשר רדי שלום ביבני אלהים יקרואה אשר הנדרפים על-דבר הצדקה כי להם מלכות השמים: (מתי ה, 9-10)

הזכות לשוויון

אשר עני רוח כי להם מלכות השמים: אשר האבלים כי הם ינחמו אשר הענוים כי-המה יירשו הארץ: אשר הרעים והצמאים לצדקה ביהם ישבעה (מתי ה, 7-4)

וידעתם כי כל-דבר טוב אשר עשה האדם ישלםנו לו ארינו אם-עבד הוא או בצדורי: ואתם האדנים בכה תעשו גם-לهم חaldo מגער-בם וידעתם כי גם-עליכם יש אדון בשמים ואין לפניו משא פנים: (אל האפסים ו, 9-8)

זכויות נשים

בן האנשים חביבים לאָהֶב את-נשיהם בגופם כי האָהֶב את-אָשְׁתוֹ אהֶב את-עצמיו: (אל האפסים ה, 28)

כל-איש מכם יאהב את-אשתו בנפשו: (אל האפסים ה, 33)

זכויות של קבוצות חלשות

בבד את-הآلמנות אשר באמת אלמנות הבה: (אל טימוטיאוס ה, 3)

זכרו את-האסורים באלו אתם אסורים עמם ואות הנלחצים באשר גם-אתם בבר: (אל העברים יג, 3)

1.3**הקוראן****הזכות לחיים**

לפיכך כתבנו בספר לבני ישראל, כי כל המאבד נפש אחת – בלבד שאיבכה נפש או ביקשה מלא את הארץ חם – כאילו איבד עולם מלא, וכל המקיימה כאילו קיים עולם מלא (סורה 5:32)... ואל תחרנו את הנפש אשר אסר אלוהים, בלתי אם במשפט צדק. אלה הדברים אשר ציווה אתכם למען תשכilio להבין (סורה 6:151)

הأدרכנו את כבודם של בני האדם, ונשאנו אותם על פני היבשה והים, ופרנסנו אותם במתיב הדברים, ורוממנו אותם מאד מעלה רביהם מן היוצרים שבראנו (סורה 17:70)

הזכות לצדק ולשוויון

ובענין הילדים חסרי המגן; עליהם לנהוג עם היתומים בצדק. כל טוב אשר תעשו, ידענו אלוהים (סורה 4:127)

אלוהים מצווה עליהם עליהם להשיב כל פיקדון לבעליו ולשפטו בין האנשים משפט צדק (סורה 4:58)
אלוהים אוהב את עשי הצדק (סורה 5:42)

הזכות לחרירות

אין מקנים דת בכפייה (סורה 2:256)

זכויות נשים

הוי האנשים, היו יראים את ריבונכם אשר ברא אתכם מתוך נפש יהידה, וברא מתוכה בתיזוג, והפיצו משניהם אנשים ונשים לרוב (סורה 4:1)

השורשים החילוניים-פילוסופיים, מאות 17-19

1.4

גין לוק

על הממשל המדיני

על המצב הטבעי

[...]

4. כדי להבין שלטון מדיני לאשورو, ולבירר כיצד נשתלשל ממקורו, علينا להתבונן ולבדוק, מהו המצב שככל בני האדם נתנו בו בדרך הטבע. והנה, זהו מצב שבו האדם חופשי לחולותין לכלכל את מעשיו ולהשתמש ברוכשו ובגופו כטוב בעיניו, בתוך הגבולות של החוק הטבעי, בלי לבקש רשות מזולתו ובלי להיות תלוי ברצוינו של שום אדם אחר.

[...]

6. אולם, אף על פי שמדובר זה הוא מצב של חירות, איןו מצב של הפקרות; אף על פי שבמצב זה זכאי אדם להשתמש כטוב בעיניו בגופו או ברוכשו, איןו בן חורין להشمיד את עצמו, או להشمיד נברא אחר שברשותו, אלא אם כן דורתה ואת איזו תכילת נכבהה יותר מן השמירה גרידא על קומו של זה. המצב הטבעי יש לו חוק טבעי הקובלע את סדריו, חוק המחייב כל אדם; והascal, שהוא הוא אותו חוק, מורה את כל השואל לעצמו, שהויאל וכל בני האדם שווים וועודים ברשות עצםם, אסור شيء מהם יעשה רעה לחברו בכל הנוגע לחיו, לביראותו, להיראותו, או לדרכו. כי ככל בני האדם הם יצרו כפיו של בורא אחד כולי-יכול וחכם לאין סוף, כולם משמשים ריבון אחד עליון, אשר קבע להם מקום עלי אדרמות למען יעשו את דברו; הריהם אפוא קניינו של מי שברא אותם, ומיעודם הם להשתמיד בקיומם כחפזו, ולא כרצון פלוני או אלמוני מקהלם. והויאל וכולנו מחוננים בכוחות נפש דומים, ולכלנו חלק בעדה אחת טبيعית, אין להניח שמצוין בקרובנו סדר של דרגות המקנה לנו סמכות להشمיד זה את זה, כאילו נוצרנו איש לשימושו של חברו, כדרך שהיצורים מן הדרגות הנמוכות נוצרו לשימושנו. כשם שחייב כל אדם לשמור על קומו, ושלא לשים קץ לחיו בשירותו לבו, כך חייב הוא מאותו טעם עצמו, – כאשר אין סכנה נשקפת לשימירת קומו שלו, – לשומר, ככל שידו מגעת, על קיומם של שאר בני האדם, ושלא לגוזל מזולתו את חייו או לגרום נזק לחייו, או למזה שמשיע לשמירה על חייו, חירותו, בריאותו, איברי גופו או נכסיו, – זולת אם יש צורך להטיל עונש על עבריין.

על העבדות

[...]

22. חירותו הטבעית של האדם פירושה שהאיש חופשי מכל שלטון עליון עלי אדמות, ואיןנו כפוף לרצונו או לסטטוסו המחוקקת של שום אדם, אלא החוק היחיד הוא החוק הטבעי. חירותו של האדם בתחום פירושה שגם כפוף לשום רשות מחוקקת זולת זו שנתקוננה על פי הסכם בני הקהילתי; וגם איןנו כפוף למורתו של שום רצון ולא לסיגיוו של שום חוק, זולת מה שתקבע אותה רשות מחוקקת על יסוד האמון שנוננים בה, החופש אינו אפוא מה שאומר לנו עליו רוברט פילמר, בספרו הרהורים על אריסטו⁵⁵, – "מצב שבו כל אדם הוא בן חורין לנ Hog כחפכו, לחיות כתוב בעינו, ושלא להיות כפות על ידי שום חוק". חירותם של בני אדם שיש להם ממשל, פירושה שהם חיים על פי חוק קבוע המשותף לכל אחד מבני אותה החברה, חוק שבעה הרשות המחוקקת שהוקמה בתוכה; במצב זה הריני בן חורין לנ Hog כחפכו בכל דבר שאותו חוק אינו כולל הוראות ביחס אליו, ושלא להיות כפוף לרצונו הבלתי יציב, הבלתי בטוח, הבלתי ידוע והשידורי של הזולת, – בדרך שהחופש הטבעי פירושו שלא להיות כפוף לשום מעוצר זולת החוק הטבעי.

על הקניין

[...]

27. אף על פי שהארץ וכל היוצרים הנמנכים ניתנו במשותף לכל בני האדם, ככל אדם הוא בעל קניין ביחס לגופו שלו; ורק הוא בלבד יש לו זכות לגופו. עבودת גופו וعمل גופיו – על אלה אפשר לומר על פי הדיק שאמנם לו הם. ככל דבר אפוא שהאדם מפקיעו מן המצב שהתקין לו הטבע, הרינו מערב בו את עבודתו ומוסיף עליו משחו משלל, ובארח זה הופכו לקניינו, בהפקיעו את הדבר ההוא מן המצב הכללי שייעיד לו הטבע, הרינו מצרף אליו על ידי עבודתו זו מהهو המבטל את זכותם המשותפת של שאר בני האדם. כי הויאל ועובדת זו היא ללא ספק קניינו של העוביד, רק הוא בלבד יכול להיות בעל זכות ביחס למה שצורה אליו עבדותו, על כל פנים כאשר כמו מסתפקת, באיכות לא פחות טובה, נותרה במשותף בשביב אחרים.

28. הסועד את לבו בבלוטים שליקט מתחת לאלו, או בתפוחים שקטף מן העציים בחורשה, בלי ספק הפך אותם לקניינו. איש לא יוכל להכחיש שמוון זה לו הוא. הריני שואל אפוא: אםתי התחלו להיות שלו? כשיכל אותו? או כשאכל אותו? או כשבישל אותו? או כשהבאם הביתה? או כשאסף אותו? הרי ברור, שם מעשה הליקט הראשון לא עשה אותו לקניינו, לא הועילו גם שאר המעשים האמורים. העבודה ההייא קבעה הבדל בין רשות הרבהם: היא הוסיפה עליהם משחו יותר ממה שעשה בשעתו הטבע המולד את הכלול, וכך היפה אותם לזכותו הפרטית.

[...]

32. אולם ביום אין עיקר עניינו של הקניין פרי האדמה, או הבהמה והחיה שעלה פניהם האדמה, אלא האדמה עצמה, הואיל וכל השאר כרוך בה; על כן ברור, דומני, שגם הקניין ביחס לאדמה נרכש באותו האופן עצמו. אותה כמות של אדמה שהאדם חורש וווער, מטייב ומשביח, יוכל להשתמש בגידוליה, – כמות זו היא גם קניינו. בעבודתו גודר הוא אותה (אם ניתנה הרשות לו) מרשות הרבהם.

The End of Society and Government

[...] If man in the state of nature be so free, if he be absolute lord of his own person and possessions, equal to the greatest, and subject to nobody, why will he part with his freedom, why will he give up his empire and subject himself to the dominion and control of any other power? . . . Though in the state of nature he hath such a right, yet the enjoyment of it is very uncertain and constantly exposed to the invasion of others; for all being kings as much as he, every man his equal, and the greater part no strict observers of equity and justice, the enjoyment of the property he has in this state is very unsafe, very unsecure. This makes him willing to quit a condition which, however free, is full of fears and continual dangers; and it is not without reason that he seeks out and is

[...]

willing to join in society with others who are already united, or have a mind to unite, for the mutual preservation of their lives, liberties, and estates, which I call by the general name "property."

The great and chief end, therefore, of men's uniting into commonwealths and putting themselves under government is the preservation of their property.

[...]

Men . . . enter into society . . . the better to preserve himself, his liberty and property—. . . the power of the society, or legislative constituted by them, can never be supposed to extend farther than the common good. . . . And so whoever has the legislative or supreme power of any commonwealth is bound to govern by established standing laws, promulgated and known to the people, and not by extemporary decrees; by indifferent and upright judges who are to decide controversies by those laws; and to employ the force of the community at home only in the execution of such laws, or abroad to prevent or redress foreign injuries, and secure the community from inroads and invasion. And all this to be directed to no other end but the peace, safety, and public good of the people.

[...] . . . Though it (the legislative) be the supreme power in every commonwealth; yet:

First, It is not, nor can possibly be, absolutely arbitrary over the lives and fortunes of the people . . . the legislative power . . . the utmost bounds of it, is limited to the public good of the society. It is a power that hath no other end but preservation, and therefore can never have a right to destroy, enslave, or designedly to impoverish the subjects.

Secondly, The legislative or supreme authority cannot assume to itself a power to rule by extemporary, arbitrary decrees, but is bound to dispense justice and to decide the rights of the subject by promulgated, standing laws, and known authorized judges. . .

[...]

Thirdly, The supreme power cannot take from any man part of his property without his own consent; for the preservation of property being the end of government and that for which men enter into society, it necessarily supposes and requires that the people should have property. . . . Hence it is a mistake to think that the supreme or legislative power of any commonwealth can do what it will, and dispose of the estates of the subject arbitrarily, or take any part of them at pleasure.

The Separation of Powers

[...] The legislative power is that which has a right to direct how the force of the commonwealth shall be employed for preserving the community and the members of it. But . . . there is no need that the legislative should be always in being, not having always business to do. And it may be too great a temptation to human frailty, apt to grasp at power, for the same persons who have the power of making laws to have also in their hands the power to execute them, whereby they may exempt themselves from obedience to the laws they make, and suit the

The Power of the People

[...] Though in a constituted commonwealth, standing upon its own basis and acting according to its own nature, that is, acting for the preservation of the community, there can be but one supreme power which is the legislative, to which all the rest are and must be subordinate, yet, the legislative being only a fiduciary power to act for certain ends, there remains still in the people a supreme power to remove or alter the legislative when they find the legislative act contrary to the trust reposed in them; for all power given with trust for the attaining an end being limited by that end, whenever that end is manifestly neglected or opposed, the trust must necessarily be forfeited and the power devolve into the hands of those that gave it, who may place it anew where they shall think best for their safety and security. And thus the community perpetually retains a supreme power of saving themselves from the attempts and designs of anybody, even of their legislators, whenever they shall be so foolish or so wicked as to lay and carry on designs against the liberties and properties of the subject;

1.5

ז'ן ז'ק רוסו

על האמנה החברתית או עקרוני המשפט המدني

על גבולות השלטון הריבוני

[...] כשם שהטבע נוטן לכל אדם שלטון מוחלט על כל איבריו, כך נוטן החווה החברתית לגוף המדיני שלטון מוחלט על כל חלקיו; ושלטון זה עצמו, כשהמנצח עליו הרצינו הכללי, הוא הנקרא, כפי אמרתי, בשם ריבונות.

אולם מלבד הגוף הציבורי علينا לשים לב לאישים הפרטיטים שהם מרכיב, ושהיותם וחירותם תלויים בו מטבעם. יש להבחין אפוא בברור בין הזכויות של האזרחים לבין הזכויות של הריבון,⁵ וכן בין החובות המוטלות על האזרחים בתורת נתינים, לבין הזכויות הטבעית שעלייהם ליהנות ממנה בתורת בני אדם.

כולנו מודים שככל מה שמוסר אדם, בתחום החווה החברתית, מכוח שלטונו, מרכשו ומחירותו, איןואו אלא אותו חלק מכל אלה, אשר חשיבות לו בשביב הכלל; אך יש גם להודות, שהריבון בלבד הוא הקובע את מידת החשיבות הזאת.

כל המעשים שיש בהם כדי להביא תועלת למدينة, חייב האורח לעשותם מיד, כשהריבון דוחש אותם ממנה. אבל הריבון מצדיו אינו זכאי לשום על נתיניו שום כלים שאינם מועילים כלל. איןואו יכול אף לרצות בכך. כי במלכת השכל, לא פחות מאשר במלכת הטבע, אין דבר נעשה بلا סיבה.

[...] ככל שהשלטון הריבוני מוחלט, קדוש ובלתי מתחלל, איןואו עובר את גבולות ההסכם הכלליים, וגם איןואו יכול לעבור אותם, ושכל אדם זכאי ליהנות כאוות נפשו מאותו חלק מרכשו ומחירותו שההסכם הלו הניתנו בידו. למדך: לעולם אין הריבון רשאי לשום על נתין אחד משא שהוא כבד יותר מאשר של נתין אחר, שהרי או נהפר העניין לעניין פרט, מקום שאין לו לריבון כל שליטה בו.

⁵ קוראים מקשיבים, אל-יא תמהרו להאשימה כאן בסתריה. לא יכולתי להימנע מסתירה במונחים, מלחמת דלותה של הלשון; אולם, חכו!

ROUSSEAU
The Social Contract

[...]“The problem is to find a form of association which will defend and protect with the whole common force the person and goods of each associate, and in which each, while uniting himself with all, may still obey himself alone, and remain as free as before.” This is the fundamental problem of which the *Social Contract* provides the solution.

The clauses of this contract . . . properly understood, may be reduced to one—the total alienation of each associate, together with all his rights, to the whole community; for, in the first place, as each gives himself absolutely, the conditions are the same for all; and, this being so, no one has any interest in making them burdensome to others.

Moreover, the alienation being without reserve, the union is as perfect as it can be, and no associate has anything more to demand: for, if the individuals retained certain rights, as there would be no common superior to decide between them and the public, each, being on one point his own judge, would ask to be so on all; the state of nature would thus continue, and the association would necessarily become inoperative or tyrannical.

Finally, each man, in giving himself to all, gives himself to nobody; and as there is no associate over which he does not acquire the same right as he yields others over himself, he gains an equivalent for everything he loses, and an increase of force for the preservation of what he has.

If then we discard from the social compact what is not of its essence, we shall find that it reduces itself to the following terms:

“Each of us puts his person and all his power in common under the supreme direction of the general will, and, in our corporate capacity, we receive each member as an indivisible part of the whole.”

At once, in the place of the individual personality of each contracting party, this act of association creates a moral and collective body, composed of as many members as the assembly contains voters, and receiving from this act its unity, its common identity, its life, and its will. This public person, so formed by the union of all other persons, formerly took the name of *city*, and now takes that of *Republic* or *body politic*; it is called by its members *State* when passive, *Sovereign* when active, and *Power* when compared with others like itself. Those who are associated in it take collectively the name of *people*, and severally are called *citizens*, as sharing in the sovereign power, and *subjects*, as being under the laws of the State.

. . . The act of association comprises a mutual undertaking between the public and the individuals, and each individual, in making a contract, as we may say, with himself, is bound in a double capacity; as a member of the Sovereign he is bound to the individuals, and as a member of the State to the Sovereign. But the maxim of civil right, that no one is bound by undertakings made to himself, does not apply in this case; for there is a great difference between incurring an obligation to yourself and incurring one to a whole of which you form a part.

. . . The body politic or the Sovereign, drawing its being wholly from the sanctity of the contract, can never bind itself, even to an outsider, to do anything derogatory to the original act, for instance, to alienate any part of itself, or to submit to

[...] What man loses by the social contract is his natural liberty and an unlimited right to everything he tries to get and succeeds in getting; what he gains is civil liberty and the proprietorship of all he possesses. If we are to avoid mistakes in weighing one against the other, we must clearly distinguish natural liberty, which is bounded only by the strength of the individual, from civil liberty, which is limited by the general will; and possession, which is merely the effect of force or the right of the first occupier, from property, which can be founded only on a positive title.

We might, over and above all this, add, to what man acquires in the civil state, moral liberty, which alone makes him truly master of himself; for the mere impulse of appetite is slavery, while obedience to a law which we prescribe to ourselves is liberty. . . .

(Extracts from Book I, chapters 6, 7 and 8.)

Systems of Legislation

[...] If we ask in what precisely consists the greatest good of all, which should be the end of every system of legislation, we shall find it reduce itself to two main objects, liberty and equality—liberty, because all particular dependence means so much force taken from the body of the State, and equality, because liberty cannot exist without it.

[...] This is the social compact; for civil association is the most voluntary of all acts. Every man being born free and his own master, no one, under any pretext whatsoever, can make any man subject without his consent. To decide that the son of a slave is born a slave is to decide that he is not born a man.

[...] To say that a man gives himself for nothing is to say what is absurd and inconceivable; such an act is illegitimate and invalid, for the simple reason that he who performs it is not in his right mind. To say the same thing of a whole nation is to suppose a nation of fools, and madness does not confer rights.

[...] To renounce one's liberty is to renounce one's quality as a man, the rights and also the duties of humanity. For him who renounces everything there is no possible compensation. Such a renunciation is incompatible with man's nature, for to take away all freedom from his will is to take away all morality from his actions.

[...] Thus, in whatever way we regard things, the right of slavery is invalid, not only because it is illegitimate, but because it is absurd and meaningless. These terms, slavery and right, are contradictory and mutually exclusive. Whether addressed by a man to a man, or by a man to a nation, such a speech as this will always be equally foolish: "I make an agreement with you wholly at your expense and wholly for my benefit, and I shall observe it as long as I please, while you also shall observe it as long as I please."

1.6

PAINÉ
The Rights of Man

Natural Rights

[...] . . . The illuminating and divine principle of the equal rights of man (for it has its origin from the Maker of man) relates, not only to the living individuals, but to generations of men succeeding each other. Every generation is equal in rights to the generations which preceded it, by the same rule that every individual is born equal in rights with his contemporary.

Every history of the creation, and every traditional account, whether from the lettered or unlettered world, however they may vary in their opinion or belief of certain particulars, all agree in establishing one point, *the unity of man*; by which I mean that men are all of *one degree*, and consequently that all men are born equal, and with equal natural rights. . . .

Man did not enter into society to become *worse* than he was before, not to have fewer rights than he had before, but to have those rights better secured. His natural rights are the foundation of all his civil rights. . . .

Natural rights are those which appertain to man in right of his existence. Of this kind are all the intellectual rights, or rights of the mind, and also all those rights of acting as an individual for his own comfort and happiness, which are not injurious to the natural rights of others. Civil rights are those which appertain to man in right of his being a member of society. Every civil right has for its foundation some natural right pre-existing in the individual, but to the enjoyment of which his individual power is not, in all cases, sufficiently competent. Of this kind are all those which relate to security and protection. . . .

The natural rights which [man] retains [in society] are all those in which the *power* to execute it is as perfect in the individual as the right itself. Among this class, as is before mentioned, are all the intellectual rights, or rights of the mind; consequently religion is one of those rights. The natural rights which are not retained, are all those in which, though the right is perfect in the individual, the power to execute them is defective. . . . He therefore deposits this right in the common stock of society, and takes the arm of society, of which he is a part, in preference and in addition to his own. . . .

From these premisses two or three certain conclusions will follow:

[...] First, *That every civil right grows out of a natural right; or, in other words, is a natural right exchanged.*

Secondly, *That civil power properly considered as such is made up of the aggregate of that class of the natural rights of man, which becomes defective in the individual in point of power, and answers not his purpose but when collected to a focus becomes competent to the purpose of every one.*

Thirdly, *That the power produced from the aggregate of natural rights, imperfect in power in the individual, cannot be applied to invade the natural rights which are retained in the individual, and in which the power to execute is as perfect as the right itself. . . .*

11. Thomas Paine

"African Slavery in America" (1775)¹

To Americans.

[...] That some desperate wretches should be willing to steal and enslave men by violence and murder for gain, is rather lamentable than strange. But that many civilized, nay, Christianized people should approve, and be concerned in the savage practise, is surprising; and still persist, though it has been so often proved contrary to the light of nature, to every principle of justice and humanity, and even good policy, by a succession of eminent men,² and several late publications.

As these people are not convicted of forfeiting freedom, they have still a natural, perfect right to it; and the governments, whenever they come, should, in justice set them free, and punish those who hold them in slavery.

So monstrous is the making and keeping them slaves at all, abstracted from the barbarous usage they suffer, and the many evils attending the practise; as selling husbands away from wives, children from parents, and from each other, in violation of sacred and natural ties; and opening the way for adulteries, incests, and many shocking consequences, for all of which the guilty masters must answer to the final Judge.

If the slavery of the parents be unjust, much more is their children's; if the parents were justly slaves, yet the children are born free; this is the natural, perfect right of all mankind; they are nothing but a just recompense to those who bring them up. And as much less is commonly spent on them than others, they have a right, in justice, to be proportionably sooner free.

1.7

15. Mary Wollstonecraft The Rights of Woman (1792)

Introduction

[...] I have turned over various books written on the subject of education, and patiently observed the conduct of parents and the management of schools; but what has been the result?—a profound conviction that the neglected education of my fellow-creatures is the grand source of the misery I deplore, and that women, in particular, are rendered weak and wretched by a variety of concurring causes, originating from one hasty conclusion. The conduct and manners of women, in fact, evidently prove that their minds are not in a healthy state; for, like the flowers which are planted in too rich a soil, strength and usefulness are sacrificed to beauty; and the flaunting leaves, after having pleased a fastidious eye, fade, disregarded on the stalk, long before the season when they ought to have arrived at maturity. One cause of this barren blooming I attribute to a false system of education,

gathered from the books written on this subject by men who, considering females rather as women than human creatures, have been more anxious to make them alluring mistresses than affectionate wives and rational mothers; and the understanding of the sex has been so bubbled by this specious homage, that the civilised women of the present century, with a few exceptions, are only anxious to inspire love, when they ought to cherish a nobler ambition, and by their abilities and virtues exact respect.

In a treatise, therefore, on female rights and manners, the works which have been particularly written for their improvement must not be overlooked, especially when it is asserted, in direct terms, that the minds of women are enfeebled by false refinement; that the books of instruction, written by men of genius, have had the same tendency as more frivolous productions; and that, in the true style of Mahometanism, they are treated as a kind of subordinate beings, and not as a part of the human species, when improvable reason is allowed to be the dignified distinction which raises men above the brute creation, and puts a natural sceptre in a feeble hand.

Yet, because I am a woman, I would not lead my readers to suppose that I mean violently to agitate the contested question respecting the quality or inferiority of the sex; but as the subject lies in my way, and I cannot pass it over without subjecting the main tendency of my reasoning to misconstruction, I shall stop a moment to deliver, in a few words, my opinion. In the government of the physical world it is observable that the female in point of strength is, in general, inferior to the male. This is the law of Nature; and it does not appear to be suspended or abrogated in favour of woman. A degree of physical superiority cannot, therefore, be denied, and it is a noble prerogative! But not content with this natural pre-eminence, men endeavour to sink us still lower, merely to render us alluring objects for a moment; and women, intoxicated by the adoration which men, under the influence of their senses, pay them, do not seek to obtain a durable interest in their hearts, or to become the friends of the fellow-creatures who find amusement in their society. [...]

[...] Strengthen the female mind by enlarging it, and there will be an end to blind obedience; but as blind obedience is ever sought for by power, tyrants and sensualists are in the right when they endeavour to keep woman in the dark, because the former only want slaves, and the latter a plaything. The sensualist, indeed, has been the most dangerous of tyrants, and women have been duped by their lovers, as princes by their ministers, whilst dreaming that they reigned over them. [...]

[...] I, therefore, will venture to assert that till women are more rationally educated, the progress of human virtue and improvement in knowledge must receive continual checks. And if it be granted that woman was not created merely to gratify the appetite of man, or to be the upper servant, who provides his meals and takes care of his linen, it must follow that the first care of those mothers or fathers who really attend to the education of females should be, if not to strengthen the body, at least not to destroy the constitution by mistaken notions of beauty and female excellence; nor should girls ever be allowed to imbibe the pernicious notion that a defect can, by any chemical process of reasoning, become an excellence.[...]

[...] Taught from their infancy that beauty is woman's sceptre, the mind shapes itself to the body, and roaming round its gilt cage, only seeks to adore its prison. Men have various employments and pursuits which engage their attention, and give a character to the opening mind; but women, confined to one, and having their thoughts constantly directed to the most insignificant part of themselves, seldom extend their views beyond the triumph of the hour. But were their understanding once emancipated from the slavery to which the pride and sensuality of man and their short-sighted desire, like that of dominion in tyrants, of present sway, has subjected them, we should probably read of their weaknesses with surprise. [...]

[...] It is time to effect a revolution in female manners—time to restore to them their lost dignity—and make them, as a part of the human species, labour by reforming themselves to reform the world. It is time to separate unchangeable morals from local manners. If men be demi-gods, why let us serve them!

[...] I wish to sum up what I have said in a few words, for I here throw down my gauntlet, and deny the existence of sexual virtues, not excepting modesty. For man and woman, truth, if I understand the meaning of the word, must be the same; yet the fanciful female character, so prettily drawn by poets and novelists, demanding the sacrifice of truth and sincerity, virtue becomes a relative idea, having no other foundation than utility, and of that utility men pretend arbitrarily to judge, shaping it to their own convenience.

Women, I allow, may have different duties to fulfil; but they are *human* duties, and the principles that should regulate the discharge of them, I sturdily maintain, must be the same.

To become respectable, the exercise of their understanding is necessary, there is no other foundation for independence of character; I mean explicitly to say that they must only bow to the authority of reason, instead of being the *modest* slaves of opinion . . .

[...] The argument may fairly be extended to women; for, seldom occupied by serious business, the pursuit of pleasure gives that insignificancy to their character which renders the society of the *great* so insipid. The same want of firmness, produced by a similar cause, forces them both to fly from themselves to noisy pleasures, and artificial passions, till vanity takes place of every social affection, and the characteristics of humanity can scarcely be discerned. Such are the blessings of civil governments, as they are at present organised, that wealth and female softness equally tend to debase mankind, and are produced by the same cause; but allowing women to be rational creatures, they should be incited to acquire virtues which they may call their own, for how can a rational being be ennobled by anything that is not obtained by its *own exertions*? [...]

[...] Though I consider that women in the common walks of life are called to fulfil the duties of wives and mothers, by religion and reason, I cannot help lamenting that women of a superior cast have not a road open by which they can pursue more extensive plans of usefulness and independence. I may excite laughter, by dropping an hint, which I mean to pursue, some future time, for I really think that women ought to have representatives, instead of being arbitrarily governed without having any direct share allowed them in the deliberations of government.

[...] Business of various kinds, they might likewise pursue, if they were educated in a more orderly manner, which might save many from common and legal prostitution.

1.8

17. Immanuel Kant

Perpetual Peace (1795)

First Definitive Article of a Perpetual Peace:

The Civil Constitution of Every State shall be Republican

[...] A *republican constitution* is founded upon three principles: firstly, the principle of *freedom* for all members of a society (as men); secondly, the principle of the *dependence* of everyone upon a single common legislation (as subjects); and thirdly, the principle of legal *equality* for everyone (as citizens). It is the only constitution which can be derived from the idea of an original contract, upon which all rightful legislation of a people must be founded. Thus as far as right is concerned, republicanism is in itself the original basis of every kind of civil constitution, and it only remains to ask whether it is the only constitution which can lead to a perpetual peace.

The republican constitution is not only pure in its origin (since it springs from the pure concept of right); it also offers a prospect of attaining the desired result, i.e. a perpetual peace, and the reason for this is as follows.—If, as is inevitably the case under this constitution, the consent of the citizens is required to decide whether or not war is to be declared, it is very natural that they will have great hesitation in embarking on so dangerous an enterprise. For this would mean calling down on themselves all the miseries of war, such as doing the fighting themselves, supplying the costs of the war from their own resources, painfully making good the ensuing devastation, and, as the crowning evil, having to take upon themselves a burden of debt which will embitter peace itself and which can never be paid off on account of the constant threat of new wars. But under a constitution where the subject is not a citizen, and which is therefore not republican, it is the simplest thing in the world to go to war. For the head of state is not a fellow citizen, but the owner of the state, and a war will not force him to make the slightest sacrifice so far as his banquets, hunts, pleasure palaces and court festivals are concerned. He can thus decide on war, without any significant reason, as a kind of amusement, and unconcernedly leave it to the diplomatic corps (who are always ready for such purposes) to justify the war for the sake of propriety. [...]

1.9

ג'וּהָן סְטִיוֹאַרט מִיל

על החירות

מטרת מסה זו היא לטעון לזכותו של עיקרון אחד שהוא פשוט מאוד, ולהעמידו כעיקרון היחידי שעל פיו צריכה החבורה להתנהג עם היחיד בענייני כפיה ופיקוח, בין שהיא משתמשת בכוחה הגופני, בצורה עונשים חוקיים, ובין שהיא משתמשת באלימות המוסרי של דעת הקהל. וזהו העיקרון האמור: ההגנה העצמית היא המטרה היחידה שלשלמה רשאים בני אדם, כייחדים או כקבוץ, להפריע بعد חירות הפעולה של כל יחיד ויחיד בקרבתם; התכליות היחידה שבשבילה מותר להשתמש בכוח הכספי כলפי חבר אחד לצורך מטרת נגד רצונו של אותו איש, היא - למנוע היזק מאחרים. בטובתו החומרית או המוסרית של אותו חבר עצמו אין למצוא טעם מספיק לכך. מבחינת היושר אין שום רשות להכריחו לעשות איזה מעשה או לחודל ממנו, מפני שעליידי כך יוטב לו, או מפני שמתוך כך יהיה מאושר יותר, או מפני שלפי דעת אחרים זהו מה שהחוכמה דורשת מאיתו, או אפילו מה שהיושר דרוש מאיתו. טעמים מסווג זה מספיקים כדי להוכיחו, או להתווכח איתו, או לפתוונו בדברים, או להתחנן לפניו, אך לא כדי להכריחו או לגמול לו רעה כלשהי באם יתנהג באופן אחר. על הכספי אי אפשר ללמוד זכות. אלא אם כן עלול הוא באופן התנהגות, שמננו רוצים למעןו, לגורום רעה לזולתו. היחיד חייב לתת דין וחשבון לחברה על התנהגותו אך ורק כשהיא נוגעת גם לאחרים. אם היא נוגעת לו בלבד, זכאי הוא לעצמאות מוחלטת. על עצמו, על גופו ועל נפשו, שולט היחיד שלtron בבלתי מוגבל.

אולי מיותר להגיד שלא באה תורה זו ללמד אלא על בוגרים ממש. אין הדברים אמרוים בילדים או בני נוער שמתחת גיל הקבוע עליידי החוק כגיל הבגרות בשבייל גברים או נשים. על אלה שזוקקים עוד לטיפול יש להגן לא רק בפני היזק הבא מיד אחרים אלא גם מיד עצם.

[...]

ברם, יש חוג פעולה שאין החבורה (בניגוד ליחיד) מעוניינת בו אלא, לכל היותר, באופן בלתי ישיר. בחוג פעולה זה כלולה פרשת חייו והဏנותו של בן אדם הנוגעת רק לו לעצמו, או הנוגעת גם לאחרים אך ורק בעקב הסכמתם לך והשתתפותם החופשית, שאין בה לא משום אונס ולא משום הונאה. וכשאני אומר "הנוגעת רק לו לעצמו", כוונתי שהיא נוגעת רק לו לעצמו באופן ישיר ובשורר ראשונה, שכן כל מה שנוגע לו אפשר שייגע באמצעותו גם לאחרים; להלן ידוע על הטענה שאפשר לטעון נגדי על יסוד אפשרות זו.

חוג הפעולה האמור הוא, כאמור, תחומה הרואי של החירות האנושית. בתחום זה כולל, כמובן כל, עולמה הפנימי של התודעה, כי שם דרשו חופש המ暢ון במובן הרחב ביותר, חופש המחשבה וההרgression, וחירות גמורה של רעה ושל היחס הנפשי בכל עניין ועניין, יהא עשוי או עיוני, מדעי, מוסרי או תיאולוגי. הרשות להביע דעתות בפה ובכתב תיראה, אולי, כשicityת לעיקרון אחר, מפני שמדוברה בפרשנה השנייה של התנהגות היחיד, זו הנוגעת גם לזרות; ואולם חשובה היא כמעט כחירונית

המחשבה גופא, ובמידה גדולה מסתמכת היא על נימוקיה של זו; ומשום כך אין למעשה להפריד בין האחת לשנייה. שנית, העיקרון שלנו דורש שהוא אדם חופשי בטעמו ובחירה משלח ידו; שתהיה לו הרשות לתוכן תוכנית חייו באופן המתאים לאופיו, ולעשות את הכל כאוות نفسه, ובבלבד שיקבל על עצמו את כל העולל לצאת מעשיו; ושאר הבריות לא יפריעו בכך, כל זמן שאיןם נזקיקים עליידי מעשו, ولو גם תיראה התנהגותם בעיניהם טיפשית, עיקשת או פושעת. ושלישית, מתוך חירותו של כל יחיד וייחיד יוצאת ליחסים, בתוך הגבולות האמורים, גם רשות ההתאחדות: בני חורין הם להתאחד לשם כל מטרה שאינה גורמת הזיק לזולתם, ובבלבד שהוא המתאחדים כולם מבוגרים, ושלא יבואו לידי כך מתוך כפייה או דמייה.

כל חברה שאין חבריה נהנים בדרך כלל מן החירות הלו, אינה בת חורין, ויהא המשטר הקיים בה מה שהיא; ואין חברה בעלת חופש גמור אלא זו שבה קיימות הזכויות האלה בחילוץ ובלישום הנגלה. אין לך חופש הרاوي לשמו אלא רק זה בלבד, המאפשר לנו לבקש את טובתנו אנו לפי דרכנו אנו, כל זמן שאיןנו מניסים למנוע מאחרים את טובותם הם או להפריע بعد התאמצונות להשיגה. כל אחד ואחד הוא השומר הנכון לבריאות הגוף, השכלית והרוחנית. ראוי יותר לבירות לחתת איש לחברו רשות לנוהל את חייו באופן הנראה לו, מלהכricht את כל אחד ואחד לנוהל את חייו באופן הנראה לשאר בני אדם.

על חירות המחשבה והוויכוח

מותר לשער שכבר עבר הזמן בו היה נחוץ ללמד וכות על "חרירות העיתונות" כאחד התריסים בפניו שלטון שיש בו שותה או עירצת. מסתבר שמיותר עכשו להוכיח שאין להרשות לו למוסד המחוקק או לגוף המוציא לפועל, שאין האנטרסים שלו מודרים עם אלה של העם, לגוזר על הכלל שיחוק בדעתות ידועות, או להחליט על התוראות או הסברות שモותר לו לעם לשמעו אותן.

[...] אילו היו כל בני אדם מחזיקים בדעה אחת, ורק אחד היה מוחיך בדעה המתנגדת, גם אז לא היו הלו רשאים להשתיקו, בשם שלא היה אותו אחד רשאי להשתיק את שאר בני האדם אילו היה הדבר יכולתו.

[...] אולם השתקת דעה זו או אחרת גורמת רעה מיוחדת במינה, שעל ידי כך מקפחים את חמוץ האנושי כולם: לא רק את הדור הקיים, אלא גם את הדורות שיבאו, ולא רק את המוחזקים באוטה דעה, אלא גם את הכהנים בה. אם הדעה נכונה, כי אז שוללים מהם את הזרמנות להחליף טעות באמות; ואם היא מוטעית, כי אז שוללים מהם טובת הנאה השקולה כמעט נגד זו, ככלומר, הכרת אמת בהירה יותר ותפיסה אמת עריה יותר, הנובעות מthon התנגדות האמת בטעות.

[...] אין לנו רשות להניח את אמתות דעתנו ולפעול לפיה, אלא בתנאי שהיא מועמדת לעדרור ולסתירה על יסוד חופש גמור. ורק כשהשתמלה תנאי זה אפשר שיהיה לייצור בעל כוחות נפש אנושיים יסוד הגיוני להאמין שהצדק אותו.

[...] אילולא ניתן לעדרר אפילו על שיטת ניוטון, כי אז היו בני אדם יכולים להאמין באקטותה באותה אמונה שלמה שמאינים בה עצשו. אמונה הבטחות ביותר אין שום יסוד איתן אלא בחומנה התרידית לכל העולם להוכחה שחן בלתי מוסדות. גם אם אין מי שיקבל הזמנה זו, או אם מקבל אותה נכשל בניסיונו, אלו די רוחקים מן הביטחון הגמור; אך על כל פנים עשינו כל מה שיכלנו לפי מצבו הנוכחי של השכל האנושי, לא הזנחנו אף מעשה אחד שהיה נותן לאמת את האפשרות להגיע אלינו. כל זמן שניתנת רשות לצאת נגד הדעה המקובלת, מותר לקוטר שם יש דעה אמיתית יותר, תימצא סוף סוף אמת זו לכשיהיה לב האדם מוכשר לקבלה[...]

אויבי החופש הדתי יודעים שאיני-אפשר ללמד וכות על מי שמשתמש בעונשים כדי לעזר בעד הפצת דעתות המתנגדות לדת,

[...] אולם העדר הויכוח החופשי, במקרה שהדעות המקובלות הן גם נכונות, אין הרעה הנגרמת על ידו לבני אדם מצטמצמת רק בזה, שנמנע מהם לדעת את טעמי הרווחת ההן. אילו היה כך, אפשר היה להשוו שאם ממש עלבון השכל יש כאן, עלבון המוסר אין כאן. כי ערך הרווחות, מצד השפעתן על המידות, אינו נגט על ידי כך במאומה. אך העובדה היא שבהעדר הויכוח לא רק שנשכחים טעמי הדעה, אלא גם עצם מוכנה הולך ונשכח לעתים תכופות מדי. המילים בהן מתבטאת הרעה אין מעוררות עוד שום רעיון בלב, או שהן מעוררות רק שטן קטן מן הרווחות שלכתילה שימושו להם כלי מבטא. במקרים מסווג רענן ואמונה חייה, נשארים רק שברי פסוקים אחדים הנלמדים בעלפה; או, אם בכלל נשמר משחו מן המובן, נשמרם רק הקליפה והקש, בו בזמן שהתמצית המסוננת הולכת לאיבוד. בעובדה זו בלבד עוסק פרק גדול אחד בתולדות האנושות שראוי לשננו ולהגות בו ברכיניות יתרה.

[...] עוד נשאר לדבר על אחד הגורמים העיקריים שבגללם יש תועלת בפילוג הדעות, וגם תהיה בו תועלת עד שתתרומות האנושות לדרגת התפתחות שכילת שנדאית עכשווי כרhoteka ממנה ריחוק שכן לשعرو. עד עכשווי עמדנו רק על شيء אפשרי: או שתוכל הדעה המקובלת להיות מוטעית, ולכן תוכל איזו דעה אחרת להיות נכונה; או שהדעה המקובלת אמונה נכון נכונה היא, אך עליה להילחם בשגיאת המתנגדת לה, כדי שיכירו בני אדם באמתותה הכרה ברורה ושריגשו בה הרגהה عمוקה. אולם יש מקרה אחר שהוא שכיח יותר מכל אחד משני המקרים האמורים: והוא שהעקרונות המתנגדים זה זהה, תחת להיות האחד מהם נכון והשני מוטעה, מחלוקת את האמת ביניהם, באופן שיש צורך בדעת הkopertet כדי לספק את עדיף האמת, שרק חלק ממנו מתגשם בעיקרונו המקצועי. בעניינים כאלה, שאין החוש הפשט מכיריע בהם, נכון אמונה דעת ההמון לפעמים תכופות, אך יקרה רק לעיתים רוחקות, אם בכלל יקרה, שתימצא בה האמת כולה.

[...] עד כאן הבנו ארבעה טעמים שונים להוכחה שאושרת הרותני של האנושות (שבו תלוי שאר אושרות) מציריך את חופש הדעות והבעtan. את הטעמים האלה נטכם בקיצור.

ראשית: אם בעלי דעת זו או אחרת מוכרים לשתווק, אי-אפשר לנו לדעת בודאות גמורה שהדעה היא אינה נכון. מי שאינו מודה בזאת, הריבו מניה שהוא עצמו מנע ממשגה.

שנית: לו גם תהא הדעה המשותקת בלתי נכון, אפשר בכלל ואת שיימצא בה חלק מן האמת, וזהו למעשה חיזיון רגיל מאד. ומאהר שהאמת בשלמותה נמצאת רק לפעמים רוחקות, או אולי אף לא פעם אחת, בדעת המקובלות או הרווחות, יוצא לנו שאין שום תקווה שיוישם מה שჩסר בה אלא אך ורק מתווך התנגדותה בדעות מתנגדות.

שלישית: לו גם תהא הדעה המקובלת נכון, ולא זה בלבד, אלא גם תימצא בה האמת בשלמותה, אפילו אז, אם לא תינתן הרשות לצאת נגדה במרץ ובכובד ראש, ואם לא ישמשו ברשות זו, כי או תהיה הדעה היא לרוב המתויקים בה רק בבחינת משפט קדום, שלא יבינה ושלא ירגישו בטעמיה השכליים אלא במידה זעומה בלבד, ולא רק זאת, אלא - רבייעית - תהיה סכנה שיאבד עצם מובנה של התורה האmorah, או שיתנוון כוחה, ושלא תהיה לה עוד השפעה חיונית על האופי ועל ההתנהגות; שכן לא תהיה האמונה אלא הודה פומבית בלבד, שכן בה שום כוח לטובה, והיא כמובן מעמסה המונחת על הקruk, והמנוגעת בעד כל אמונה כנה ומורגשתقلب שתצmeta כפרי השכל או הניסיון האישי.

[...] ואשר לאמצעי הוויכוח שרגילים לראות בהם הסגת גבול המתינות, כלומר, חירוף, לגלוג, התקפה אישית וכיווץ בהם, הרי המיטילים דופי באמצעות אלה היו ראיים יותר לאחדה מצדנו אילו היו מציינים פעם לאסור את השימוש בהם על שני הצדדים במידה שווה. אולם למעשה רוצחים הם רק לעזר בעד השימוש בהם נגד הדעה הרווחת.

THE HUMAN RIGHTS READER

Considerations on Representative Government (1862)

[...] Let us suppose, therefore, that the government is entirely at one with the people, and never thinks of exerting any power of coercion unless in agreement with what it conceives to be their voice. But I deny the right of the people to exercise such coercion, either by themselves or by their government. The power itself is illegitimate. The best government has no more title to it than the worst. It is as noxious, or more noxious, when exerted in accordance with public opinion, than when in opposition to it. If all mankind minus one, were of one opinion, and only one person were of the contrary opinion, mankind would be no more justified in silencing that one person, than he, if he had the power, would be justified in silencing mankind.

ביקורת המרקסיסטית – זכויות חברתיות וככלויות

1.10

7. Karl Marx

"Instructions for Delegates to the Geneva Congress" (1866)¹

[...] 3. *Limitation of the Working Day*

A preliminary condition, without which all further attempts at improvement and emancipation must prove abortive, is the *limitation of the working day*.

It is needed to restore the health and physical energies of the working class, that is, the great body of every nation, as well as to secure them the possibility of intellectual development, sociable intercourse, social and political action.

We propose *eight hours' work* as the *legal limit* of the working day. This limitation being generally claimed by the workmen of the United States of America,² the vote of the Congress will raise it to the common platform of the working classes all over the world.

For the information of continental members, whose experience of factory law is comparatively short-dated, we add that all legal restrictions will fail and be broken through by capital if the *period of the day* during which the eight working hours must be taken, be not fixed. The length of that period ought to be determined by the eight working hours and the additional pauses for meals. For instance, if the different interruptions for meals amount to *one hour*, the legal period of the day ought to embrace nine hours, say from 7 a.m. to 4 p.m., or from 8 a.m. to 5 p.m., etc. Nightwork to be but exceptionally permitted, in trades or branches of trades specified by law. The tendency must be to suppress all nightwork.

This paragraph refers only to adult persons, male or female, the latter, however, to be rigorously excluded from all *nightwork whatever*, and all sort of work hurtful to the delicacy

[...] The case of the working class stands quite different. The working man is no free agent. In too many cases, he is even too ignorant to understand the true interest of his child, or the normal conditions of human development. However, the more enlightened part of the working class fully understands that the future of its class, and, therefore, of mankind, altogether depends upon the formation of the rising working generation. They know that, before everything else, the children and juvenile workers must be saved from the crushing effects of the present system. This can only be effected by converting *social reason* into *social force*, and, under given circumstances, there exists no other method of doing so, than through *general laws*, enforced by the power of the state. In enforcing such laws, the working class do not fortify governmental power. On the contrary, they transform that power, now used against them, into their own agency. They effect by a general act what they would vainly attempt by a multitude of isolated individual efforts.

1.11

V. I. Lenin

The State and Revolution (1917)

[...]

In capitalist society, under the conditions most favorable to its development, we have more or less complete democracy in the democratic republic. But this democracy is always bound by the narrow framework of capitalist exploitation and consequently always remains, in reality, a democracy for the minority, only for the possessing classes, only for the rich. Freedom in capitalist society always remains just about the same as it was in the ancient Greek republics: freedom for the slave-owners. The modern wage slaves, owing to the conditions of capitalist exploitation, are so much crushed by want and poverty that "democracy is nothing to them," "politics is nothing to them"; that, in the ordinary peaceful course of events, the majority of the population is debarred from participating in social and political life.

[...]

Democracy for an insignificant minority, democracy for the rich—that is the democracy of capitalist society. If we look more closely into the mechanism of capitalist democracy, everywhere, both in the "petty"—so-called petty—details of the suffrage (residential qualification, exclusion of women, etc.) and in the technique of the representative institutions, in the actual obstacles to the right of assembly (public buildings are not for "beggars"!), in the purely capitalist organization of the daily press, etc., etc.—on all sides we see restriction after restriction upon democracy. These restrictions, exceptions, exclusions, obstacles for the poor, seem slight, especially in the eyes of one who has himself never known want and has never been in close contact with the oppressed classes in their mass life (and nine-tenths, if not ninety-nine-hundredths, of the bourgeois publicists and politicians are of this class), but in their sum total these restrictions exclude and squeeze out the poor from politics and from an active share in democracy.

Marx splendidly grasped this *essence* of capitalist democracy when, in analyzing the experience of the Commune, he said that the oppressed were allowed, once every few years, to decide which particular representatives of the oppressing class should be in parliament to represent and repress them!

But from this capitalist democracy—inevitably narrow, subtly rejecting the poor, and therefore hypocritical and false to the core—progress does not march onward, simply, smoothly, and directly, to [...]

"greater and greater democracy," as the liberal professors and petty-bourgeois opportunists would have us believe. No, progress marches onward, *i.e.*, toward Communism, through the dictatorship of the proletariat; it cannot do otherwise, for there is no one else and no other way to *break the resistance* of the capitalist exploiters.

But the dictatorship of the proletariat—*i.e.*, the organization of the vanguard of the oppressed as the ruling class for the purpose of crushing the oppressors—cannot produce merely an expansion of democracy. *Together* with an immense expansion of democracy which *for the first time* becomes democracy for the poor, democracy for the people, and not democracy for the rich folk, the dictatorship of the proletariat produces a series of restrictions of liberty in the case of the oppressors, the exploiters, the capitalists. We must crush them in order to free humanity from wage slavery; their resistance must be broken by force; it is clear that where there is suppression there is also violence, there is no liberty, no democracy.

[...] Only in Communist society, when the resistance of the capitalists has been completely broken, when the capitalists have disappeared, when there are no classes (*i.e.*, there is no difference between the members of society in their relation to the social means of production), *only then* "the state ceases to exist," and "*it becomes possible to speak of freedom.*" Only then a really full democracy, a democracy without any exceptions, will be possible and will be realized. And only then will democracy itself begin to *wither away* due to the simple fact that, freed from capitalist slavery, from the untold horrors, savagery, absurdities, and infamies of capitalist exploitation, people will gradually *become accustomed* to the observance of the elementary rules of social life that have been known for centuries and repeated for thousands of years in all school books; they will become accustomed to observing them without force, without compulsion, without subordination, without the *special apparatus* for compulsion which is called the state.

[...]

observe the necessary rules of life in common, if there is no exploitation, if there is nothing that causes indignation, that calls forth protest and revolt and has to be *suppressed*.

Thus, in capitalist society, we have a democracy that is curtailed, poor, false; a democracy only for the rich, for the minority. The dictatorship of the proletariat, the period of transition to Communism, will, for the first time, produce democracy for the people, for the majority, side by side with the necessary suppression of the minority —the exploiters. Communism alone is capable of giving a really complete democracy, and the more complete it is, the more quickly will it become unnecessary and wither away of itself.

In other words: under capitalism we have a state in the proper sense of the word, that is, special machinery for the suppression of one class by another, and of the majority by the minority at that. Naturally, for the successful discharge of such a task as the systematic suppression by the exploiting minority of the exploited majority, the greatest ferocity and savagery of suppression are required, seas of blood are required, through which mankind is marching in slavery, serfdom, and wage labor.

[...]

will be done by the armed people itself, as simply and as readily as any crowd of civilized people, even in modern society, parts a pair of combatants or does not allow a woman to be outraged. And, secondly, we know that the fundamental social cause of excesses which consist in violating the rules of social life is the exploitation of the masses, their want, and their poverty. With the removal of this chief cause, excesses will inevitably begin to "*wither away*." We do not know how quickly and in what succession, but we know that they will wither away. With their withering away, the state will also *wither away*.

Without going into Utopias, Marx defined more fully what can *now* be defined regarding this future, namely, the difference between the lower and higher phases (degrees, stages) of Communist society.

פרק 2

צעדים ראשוניים ביחסם רעיוון זכויות האדם, מאות 13-19

מבוא

בהיסטוריה של יישום רעיון זכויות האדם בולטים ארבעה אירועים שהניחו את התשתית החקתית והמוסידית להגנה על זכויות האדם במסגרת המדינה – ומהווים גם ציוני דרך בהפתחותנו של המשטר הדמוקרטי. חשיבותם בכך שקידמו את מימוש הרעיונות הפילוסופיים במסגרת מדינית ממשית. השניים הראשונים היו באנגליה. האחד, פרסום המגנה **ברטה** בשנת 1215, והשני, 400 שנה אחר-כך – **מגילת הזכויות** שהפרלמנט האנגליAIMZ בשנת 1689. האירוע השלישי הוא הפיכת **הצהרת זכויות האדם והازורה** לחוקה בצרפת על-ידי האספה הלאומית לאחר המהפכה ב-1789, ואחרון – אישור **מגילת הזכויות האמריקנית** שגובשה כתיקון לחוקה בארצות הברית בשנת 1791.

אירועים אלה, תולדה של מלחמת אזרחים ומאבק להגבלת סמכויותיו של המלך או הריבון (אנגליה ובצרפת), או מלחמה לעצמות וכינון מסגרת מדינית חדשה (ארצות-הברית), הפכו את חזון הזכויות הטבעיות וזכויות האדם לחוק לאומי. המהפקות שחוללו את הטרנספורמציה בצרפת ובראצות-הברית נינו בסיס חדש להגנה על זכויות האדם – לא בסיס דתי, אלא אמנה חברתית ומסורת מדינית המגבילה את סמכויותיו של הריבון או של המדינה ויוצקת דפוס חדש של יחסים בין האזרח לממשלה.

המגנה ברטה, כתוב הזכויות שגון מלך אנגלי הענייק לבורנו שאיימו למרוד בו ב-1215, הבטיח זו הפעם הראשונה – אמן לקבוצה אחת מוגדרת – זכויות בסיסיות אחדות: שוויון בפני המלך, שלילת מסר או מעצר לא-חוקי, משפט בפני מושבעים בני אותו המועד, איסור על הפקעת רכוש ללא פיצוי, חופש תנועה והגירה. זכויות אלה הוענקו רק לבני הממעמד העליון, אך בשנת 1679 AIMZ המגניל האנגלי את **ביבאס קורפו**, שיעגן בחוק את זכותו של כל אדם להליך משפטי ולהגנה מפני מעצר או מסר שרירותי.

בשנת 1689 AIMZ הפרלמנט האנגלי מגילת הזכויות שהגבילה את סמכויותיו של המלך ג'יימס השני והניחה את היסודות הראשוניים לממשל ייצוגי ולסמכויות הפרלמנט. **במגילת הזכויות נזכרים** בין השאר גם חופש הדיבור, חופש הבחירה לפרלמנט, האיסור על עונש אכזרי והזכות לשאת נשק.

בשנת 1789, במהלך המהפכה הצרפתית, פרסמה האספה הלאומית את **הצהרת זכויות האדם והازורה בצרפת**, שהיתה אחר-כך לחוקת הרפובליקה שῆקה יהודח המלך, לואי ה-16. עיקריה: כל בני-האדם נולדו חופשיים ושווי זכויות. החוקה החדש העניקה לכלם זכות שווה בפני החוק, זכות לחרויות, לרכוש ולביבוחן, חופש דיבור וחופש אמונה. ההצעה שימה השראה לתנועות מהפכניות שקמו אחרת.

בראצות-הברית, לאחר הכרזות העצומות ב-1776 וניסוח החוקה, הוחל בשלב השלישי של ניסוח תיקונים לחוקה. בשנת 1791 אושרו עשרת התקיונים הראשוניים – **מגילת הזכויות** – שהנשיא ג'פרסון תיארם "הדברים שבנוי-אדם זכאים להם כדי להtagון מפני כל ממשלה". הם כוללים בין השאר את הזכות לחיים, לחירות ולאושר (שנקבעה כבר בהכרזות העצומות), את חופש הדיבור, העיתונות וההתאגדות, את ההגנה על פרטיותו של אדם בביתו, משפט צדק מהיר ופומבי, ואיסור להטיל עונשים אכזריים.

פריצת הדרך האנגלית

2.1

The Magna Charta (1215)

[...]

1. We have in the first place granted to God and by this our present charter have confirmed, for us and our heirs forever, that the English Church shall be free and shall have her rights entire and her liberties inviolate. . . . We have also granted to all freemen of our kingdom, for us and our heirs forever, all the liberties hereinunder written, to be had and held by them and their heirs of us and our heirs. . . .

[...]

20. A freeman shall be amerced for a small offence only according to the degree of the offence; and for a grave offence he shall be amerced according to the gravity of the offence,

[...]

21. Earls and barons shall not be amerced except through their peers, and only in accordance with the degree of the offence.

[...]

23. No community or individual shall be compelled to make bridges at river banks, except those who from of old were legally bound to do so. . . .

[...]

30. No sheriff or bailiff of ours, or any other person, shall take the horses or carts of any freeman for carrying service, *except by the will of that freeman.*

[...]

38. No bailiff for the future shall put any man to his "law" upon his own mere words of mouth, without credible witnesses brought for this purpose.

No freeman shall be arrested, or detained in prison, or deprived of his freehold, or outlawed, or banished, or in any way molested; and we will not set forth against him nor send against him, unless by the lawful judgment of his peers and by the law of the land. . . .

40. To no one will we sell, to no one will we deny or delay right or justice.

41. All merchants may safely and securely go away from England, come to England, stay in and go through England, by land or by water, for buying and selling under right and ancient customs and without any evil exactions, except in time of war if they are from the land at war with us.

[...]

42. It shall be lawful in future for any one (excepting always those imprisoned or outlawed in accordance with the law of the kingdom, and natives of any country at war with us, and merchants, who shall be treated as is above provided) to leave our kingdom and to return, safe and secure by land and water, except for a short period in time of war, on grounds of public policy—reserving always the allegiance due to us. . . .

[...]

63. Wherefore it is our will, and we firmly enjoin, that the English Church be free, and that the men in our kingdom have and hold all the aforesaid liberties, rights, and concessions, well and peaceably, freely and quietly, fully and wholly, for themselves and their heirs, of us and our heirs, in all respects and in all places for ever, as is aforesaid.

2.2

מגילת הזכויות האנגלית - 1689

כתב זכויות

... הlordים הרוחניים והחלוניים והצרים ... המכונסים עכשו בגוף מייצג מלא וחופשי של האומה הזאת, בעינם בכל כובד הראש באמצעות הטוביים ביותר להשגת המטרות הנ"ל (דהיינו: הביטחון שדרת, חוקיהם וחירותיהם לא יהיו נתונים עוד בסכנה להיות מבוטלים) מצהירים בראש ובראשונה (כפי שהגילים היו אבותיהם לעשויות במרקחה נזה) לטובות הוכחת הצדק והאישור של זכויותיהם וחירותיהם הקדומות:

1. שאינה חוקית תעבuth זכויות לעכב חוקים או להוציא לפועל חוקים על-ידי הסמכות המלכותית ללא הסכמת הפרלמנט.
2. שאינה חוקית תעבuth זכויות לביטולם של חוקים או של הוצאה לפועל של חוקים על-ידי הסמכות המלכותית, כפי שנוהג היה הדבר ונעשה בזמן האחרון.
3. שבתי חוקים הם ומזיקים הוועדה להקמת בית דין הנציגים לענייני כניסה וכל שאר הוועדות ובתי הדין מאותו הסוג.
4. שבתי חוקית היא הטלת מיסים למען הכתר או לשימושו, בטענה של פרטוגרפיה, ללא הקצתה הפרלמנט, לזמן ארוך יותר או באופן אחר מכפי שהוקצבו או יוקצבו.
5. שזויה זכותם של הנ廷ינים לפנות בפטיצה למלך ושכל ההבות לדין והتابיעות בגל הגשת פטיצה כזו הן בلتיה חוקיות.
6. שבתי חוקית היא הקמת צבא קבוע או החזקתו בתוך הממלכה ביום שלום, אם לא בהסכמה הפרלמנט.
7. שהנתינים שהם פרוטסטנטים רשאים להיות נושאי נשק להגנתם בהתאם למצבם וכפי שmorsha על-ידי החוק.
8. שהבכירות של חברי הפרלמנט צריכות להיות חופשיות.
9. שאין להטיל פגס בחופש הדיבור, הוייכוחים או הדיונים בפרלמנט או לשאול על כך בכל בית דין או מקום שמוחוץ לפרלמנט.
10. ששם ערבות מוגמת אינה צריכה להיות נדרשת, וכן אין להטיל קנסות מוגזמים וכן אין להעניש עונשים אכזריים ובלתי רגילים.

[...]

13. ושלטיון כל העיוותים ולשם התקיון, החיזוק והשמירה של החוקים, יש לכנס בזמנים תכופים את הפרלמנט,

והם תובעים ודורשים ועומדים על כן, שכלה הנחות שהונחו בזה, בכלל ובפרט, הן בגדוד זכויותיהם וחירותיהם, שאין מוטלות בספק, וששם הצהרות, פסקי דין, מעשים או דינונים משפטיים אינם צריכים בשום פנים לשמש מסקנה או דוגמה לרעת העם בכל הנוגע להנחות האמורות...

הנדבך האמריקני-צרפתית

2.3

The United States Declaration of Independence (1776)

[...]

When in the course of human events it becomes necessary for one people to dissolve the political bands which have connected them with another and to assume, among the powers of the earth, the separate and equal station to which the laws of nature and of nature's God entitle them, a decent respect to the opinions of mankind requires that they should declare the causes which impel them to the separation.

We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal; that they are endowed by their Creator with certain unalienable rights; that among these are life, liberty, and the pursuit of happiness. That, to secure these rights, governments are instituted among men, deriving their just powers from the consent of the governed; that, whenever any form of government becomes destructive of these ends, it is the right of the people to alter or to abolish it, and to institute a new government, laying its foundation on such principles, and organizing its powers in such form, as to them shall seem most likely to effect their safety and happiness. Prudence, indeed, will dictate that governments long established should not be changed for light and transient causes; and, accordingly, all experience hath shown that mankind are more disposed to suffer, while evils are sufferable, than to right themselves by abolishing the forms to which they are accustomed. But when a long train of abuses and usurpations, pursuing invariably the same object, evinces a design to reduce them under absolute despotism, it is their right, it is their duty, to throw off such government and to provide new guards for their future security.

2.4

מגילת הזכויות האמריקנית - 1791 וAILK

[...]

מגילת הזכויות

תוספת 1

הkoneksiוס לא יחווק חוק הנוגע למיסודה של דת, או האוסר קיומה החופשי של עבודה דתית או זכותם של אנשיים להתכנס בדרך שлом ולדרוש מן המישל תיקון של עולות.

תוספת 2

מאחר שמליציה ערכאה היטב דרישה לבטחונה של מדינה בת חורין, אין להגביל זכותם של בני אדם להחזיק כלי נשך ולבאתו.

תוספת 3

איש צבא לא יושוכן בעת שלום בשום בית בלי הסכמת בעליו, אף לא בעת מלחמה, אלא בדרך שנקבעה בחוק.

תוספת 4

זכותם של בני אדם להיות מובטחים בגופם, בבתיהם, בתעודותיהם ובחפץ שלהם מפני חיפושים ועיקולים ללא טעם - אין לפגעו בהם, ושם צו חיפוש וצו עיקROL לא יוצא אלא על יסוד עילה סבירה, מחזקת, בשבועה או בהניצדק, כשהוא מתאר בפירוט את המקום שיש לעורך בו חיפוש, ואת האנשים או החפצים שיש לתפסם.

תוספת 5

שם איש לא יתבע לדין על פשע שחיברים עליו מיתה, או פשע שלפלו אחר, אלא על פי חווות דעתו או כתוב אישום של חבר המשבעים הגדל (חקירה מוקדמת), למעט מקרים שקרו בצבא היבשה, בחיל הים או במילוי ציה, אגב שירותם הפעיל בזמן מליחמה או בשעת סכנה לציבור, וכן לא יובא שם איש לידי התחריבות בונפשו או בגופו פעמיים על אותן עבירות, ולא יאולץ להעיד במשפט פלילי נגד עצמו, ולא יקופח מהיו, חיותו או קניינו בלי משפט כחוק, ולא יילקח קניינו הפרטיא לשימוש הציבור בלי פיצוי נאות.

תוספת 6

בכל תביעה פלילית תהא לנאים הזכות להישפט面前 היר ופומבי, בפני משה פנים, בפני חבר מושבעים מבני המדינה והמחוז שבו בוצע הפשע, כשאותו מחוץ הוגדר מראש עלי-ידי החוק, ולקבל הودעה על מהות האשמה ועניןנה; לעמוד פנים אל פנים מול העדים המעדים נגדו; ליהנות מהזכות לפעולת כפיה להשגת עדים לטובתו, ולעזרת עורך דין שילמד עליו סניגוריה.

תוספת 7

בתביעות בדייני המשפט המקובל, בהן עולה השווי השני בחלוקת על עשרים דולר, תישמר זכות השיפוט על-ידי חבר מושבעים, ושם מעשה שנדרן לפני חבר מושבעים לא ישוב להידון בשום בית משפט של ארצאות- הברית, אלא לפני כללי המשפט המקובל.

תוספת 8

לא תידרש עריבות מופרזה, ולא יוטלו קנסות מופרזים ולא ייגרו עונשים אכזריים ולא רגילים.

תוספת 9

פירוטן של זכויות מסוימות בחוקה, אין לפניו כאילו בא לשול או לגרוע מזכויות אחרות שבני החברה מחזיקים בהן.

תוספת 10

הסמכויות שלא נאצלו על פי חוקת ארצות-הברית, ולא הופקעו על-ידי מהן המדינות, שמורות למדינות או לבני החברה.

תוספת 13

פסקה 1. לא תהיה עבודה או עבודת כפיה - למעט עונש על פשע, שהאדם יורש בו בחוק - בתחוםי ארצות-הברית, או בכל מקום הנanton לשיפוטה.

פסקה 2. בסמכותו של הקונגרס לאכוף סעיף זה, בחקיקה נאותה. (תוספת זו אישורה ב-1865).

תוספת 14

פסקה 1. כל מי שנולד או התארח בארץות-הברית, והוא נתון לשיפוטה, הינו אזרח ארצוות-הברית והמדינה שבה הוא גר. שום מדינה לא תחוקק ולא תאכוף שום חוק שיגביל את הזכויות והשיקורדים של אזרח ארצות-הברית; ושום מדינה לא תשול מאדם את חייו, חיורתו או קניינו בלי הלוי נאות של החוק; ולא תשול מכל אדם שהוא, שנתון לשיפוטה, הגנה שווה על-ידי החוק.

תוספת 15

פסקה 1. לא תישלול ולא תוגבל זכותם של אזרחי ארצות-הברית להציגם בבחירות, לא על-ידי ארכזות-הברית ולא על-ידי כל אחת מדינות הברית, בגלל גזע, צבע עור או מצב של עבודות בעבר.

פסקה 2. בידי הקונגרס הסמכות לאכוף Tospat זו, בחקיקה נאותה. (תוספת זו אישורה ב-1870).

תוספת 18

פסקה 1. החל במלאת שנה לאיושרה של Tospat זו, נאסר בזה ל'יצור', למוכר או להוליך משקאות חריפים בארץות-הברית, או ליבאים או ליצאים מארצוות-הברית ובכל שטח הנanton לשיפוטה.

פסקה 2. הקונגרס והמדינות יוסמכו לאכוף Tospat זו, בחקיקה נאותה.

פסקה 3. Tospat זו לא תהיה בתוקף אלא אם כן תאושר כתוספת לחוקה על-ידי בתיהם המחוקקים של המדינות החברות בברית, כתוב בחור קה, בתוך שבע שנים ממועד הגשתה למדינות על-ידי הקונגרס. (תוספת זו אישורה ב-1919).

תוספת 19

לא תישלול ולא תוגבל זכותם של אזרחי ארצות-הברית לבחור, מטעמי מין, לא על-ידי ארכזות-הברית ולא על-ידי כל אחת מדינות הברית. בידי

הקונגרס הסמכות לאכוף תוספת זו, בחקיקה נאותה. (תוספת זו אושרה ב-1920).

תוספת 21

פסקה 1. התוספת השמונה עשרה לחוקה מובטלה בזאת.
 פסקה 2. נאסרanza להוליך או ליבוא משקאות חריפים אל כל מדינה, שטח או קניין של ארצות-הברית, להפצה או לשימושם, תוך הפרת החוק.
 פסקה 3. תוספת זו לא תהיה בתוקף אלא אם תאשר כתוספת לחוקה על-ידי אסיפות שיכונסו במדינות הברית, כתוב בחוקה, בתוך שבע שנים ממועד הגשתה של תוספת זו למדינות על-ידי הקונגרס.
 (תוספת זו אושרה ב-1933).

תוספת 24

פסקה 1. ארצות-הברית, או כל אחת ממדינות הברית, לא תשולל ולא תגביל - מטעמי אי תשולם מס קלפי או כל מס אחר - את זכויות ההצבעה של אזרחיה ארצות-הברית, בבחירה מוקדמות או בבחירה אחרות של נשים או סגנ נשייא, או סנוור או נציג בקונגרס.
 פסקה 2. בידי הקונגרס הסמכות לאכוף תוספת זו, בחקיקה נאותה.
 (תוספת זו אושרה ב-1964).

תוספת 26

פסקה 1. ארצות-הברית או כל אחת ממדינות הברית לא תשולל ולא תגביל - מטעמי גיל - את זכויות ההצבעה של אזרחיה ארצות-הברית בני שמונה עשרה ומעלה.
 פסקה 2. בידי הקונגרס הסמכות לאכוף תוספת זו, בחקיקה נאותה.
 (תוספת זו אושרה ב-1971).

תוספת 27 (הצעה)

פסקה 1. ארצות-הברית או כל אחת ממדינות הברית, לא תשולל ולא תגביל שוויון זכויות מטעמימין.
 פסקה 2. בידי הקונגרס הסמכות לאכוף תוספת זו, בחקיקה נאותה.
 פסקה 3. תוספת זו תיכנס לתוקף שנתיים לאחר תאריך אישורה.
 (הצעה תיקון זו הוגשה לקונגרס ב-22 במרץ 1972).

2.5

הצהרת זכויות האדם והازורה בצ'רפט - 1789

[...]

הצהרת זכויות האדם והازורה

הקדמה

נציגי העם הצ'רפטני שנטכנסו לאסיפה הלאומית רואים את אי ידיעת זכויות האדם, את הישכחן או את הזולו בהן, כסבירות היחידות של פגעי הציבור ושל שחיתות המשלחות. לכן החליטו להסביר בהצהרה החגיגת את זכויות האדם הטבעי משתנות והקדשות, כדי שהצהורה זו, אשר תהיה תמיד לנגד עניין כל בני החברה האנושית, תזכיר להם תמיד את זכויותיהם ואת חובותיהם, כדי שאפשר יהיה להתאים מדי פעם את פעולותיהן של הרשות המחוקקת ושל הרשות המוציאה לפועל אל מטרות הסופיות של כל המוסדות המדיניים, וכן תקובדנה יותר, וכדי שדרישותיהם של האזרחים, אשר תהינה מיסודות מעכשי על עקרונות ברורים, שאינם ניתנים לעירור, תהינה מכוונות תמיד לשמרות החוקה ולטובת הכלל.

אי לזאת מכירה ומכריזה האסיפה הלאומית, בnochחותה ובחסותה של היישות העילונה, את הזכויות דלקמן של האדם והאזור.

א

כל בני האדם נולדים ונשארים בני חורין ושווי זכויות: ההבדלים החברתיים אינם יכולים להיות מיסודים אלא על טובת הכלל בלבד.

ב

מטרתה של כל התאגודות פוליטית היא השמירה על זכויותיו הטבעיות והבלתי מתבטלות של האדם. זכויות אלה הן: החופש, הקניין, הביטחון וההתנגדות לדיכוי.

ג

מקורה של כל ריבונות הוא לפי מהותה באומה; שום גוף (חברתי) ושום יחיד אינו יכול להשתמש בסמכות שלטון, שאינה נובעת במפורש הימנה (מן האומה).

ד

חופש - פירושו יכולת כל אדם לעשות כל דבר שאינו מזיק לזרות. لكن אין שום סיגים לשימוש האדם בזכויותיו הטבעיות, מלבד הסיגים הנוחוצים כדי להבטיח גם לבני החברה האחרים את ההנאה מאותן הזכויות עצמן; סיגים אלה יכולים להיקבע בתוקף החוק בלבד.

ה

אין החוק רשאי לאסור אלא פעולות העוללות להזיק לחברה. אין למנוע שום פעולה שהחוק לא אסר אותה, ואין להכריח אדם לעשות דבר שהחוק לא פקד לעשותו.

ו

החוק הוא ביטויו של רצון הכלל. כל האזרחים רשאים להשתתף ביצירתו, בעצם או על-ידי באיכם: חוק אחד צריך להיות לכל, הן מבחןת החסוט שהוא מעניק והן מבחןת העונש שהוא מטיל. כל האזרחים שווים בעיני החוק והם זכאים במידה שווה להתקבל לכל מישאות הכבוד, המישור והשירותים הציבוריים, בהתאם ליכולתם ובלי כל הבדל אחר מלבד ההבדלים המותניים על-ידי סגולותיהם וכישרונותיהם.

ז
אין להאשים, לאסור או לכלוא שום אדם, אלא במקרים שנקבעו על-ידי החוק ובצורות שקבע החוק.

ח
על החוק להטיל אך ורק עונשים הכרחיים בהשלט ובעיל, ואין להעניש שום אדם אלא בתוקף חוק, שהוצא ופורסם לפני העבירה וshall עליי דין.

ט
כל אדם נחسب חף מפשע כל עוד לא הוכחה אשמו ברבים: לכן, אם רואים הכרח לאסור אותו, יש להימנע, לפי הדיון, מכל חומרה שאינה הכרחית לשם הבטחת מסרו.

ו
אין להטיד שום אדם בגל דעותיו, ואפילו בגל השקפותיו הדתיות - בתנאי, שאין בגלוין בפועל משום הפרת הסדר הציבורי הנקבע על-ידי החוק.

יא
הבעה החופשית של המחשבות והדעות היא אחת הזכויות היקרות ביותר של האדם; כל אזרח רשאי לכתוב ולהדפיס באופן חופשי, אלא שהוא אחראי לכל שימוש לרעה בחופש זה במקרים שנקבעו על-ידי החוק.

יב
הבטחת זכויותיו של האדם והאזור מצריכה כוח ציבורי. כוח זה נועד איפוא לתועלת הכלל ולא לתועלתם הפרטית של אלה שהוא נמסר לידיהם.

יג
לשם החזקת הכוח הציבורי ולהזאות הנהלת השלטון יש צורך במס כלל. מס זה יש להטיל במידה שווה על כל האזרחים בהתאם ליכולתם.

יד
האזורים רשאים לחות את דעתם - בעצם או על-ידי באי כוחם - על הצורך בסיס הציבורי, להסכים להטלתו, להשיג על השימוש בו, ולקבע את אופן חלוקתו, את הערכתו, את דרכי גבייתו ותקופת תוקפו.

טו
החברה רשאית לדרוש מכל סוכן ציבור ציבור דין וחשבון על פועלתו.

טז
היות שהקנין הוא זכות חדשה שאין לפגוע בה - אין לשול אוטו משום אדם, אלא אם כן יתברר חוק, כי הדבר דרוש לצרכי הציבור, ובתנאי שיינתן מראש פיצוי הוגן.

פרק 3

יסודות המשפט הבינ-לאומי של זכויות האדם – הכרזות, אמנהות, הסכמיים

מבוא

לאחר מלחמת העולם השנייה הchallenge הבינ-לאומי לגבש משטר בין-לאומי להגנה על זכויות האדם (במנוח משטר הכוונה לעקרונות, לנורמות ולכללי התנהוגות בתחום מסוים של היחסים הבינ-לאומיים). פרק זה מביא את האמנות וההצהרות העיקריות שהן מיסודות המשפט. נדגיש שמדובר בעקרונות ובנורמות שהוכרו כמעט אוניברסלית, אך לא במידה הציאות להם – שהיא בפני עצמה.

בפרק תשעה מסמכים שנוסחו ואומצו במסגרת האו"ם ועניןם ההגנה על זכויות אדם. החשוב שבהם הוא **הכרזה האוניברסלית על זכויות האדם** שאימץ האו"ם ב-1948 – מעין חזון אוטופי של הרצוי ואבן בוחן למציאות. מהכרזה כוללת זו נגורו אחר-כך אמנות שונות שהציגו והרחיבו היבטים שונים בנושא ההגנה על זכויות אדם.

שתי האמנות החשובות ביותר הן **האמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות והאמנה על זכויות כלכליות וחברתיות**, שנגורו ישירות מה הכרזה. יישוש האמנות והחתיימה עליהם נמשכו עד 1966 בשל אי-הסכמה בכמה מהסעיפים, שנבעה מגישות שונות לגבי שימושותן של זכויות אדם. באותה שנה נחתמה גם **האמנה בדבר ביעורן של כל הצורות של אפליה גזעית**. באמנה מוגדר המונח גזעית, ומפורטים הצעדים שכל המדינות נדרשות לעשות כדי למנוע אפליה גזעית ולקדם את ההבנה בין הגזעים.

האמנה בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם נחתמה כבר בשנת 1951. זאת הייתה האמנה הראשונה שהתקבלה אחרי שאומצה ההכרזה האוניברסלית, והיא עוסקת בפשע של רצח עם כליך העיקרי משואת העם היהודי במהלך מלחמת העולם השנייה. האמנה מגדירה בפירוט פשע רצח עם ואת המעשים שיוטל עליהם עונש. באמנה יש גם סעיף הקובל שהנאים בפשע השמדת עם יישפטו בבית-משפט של המדינה שבתחומה בוצע הפשע, או בבית-משפט פלילי בין-לאומי. בית-משפט פלילי בין-לאומי הוקם, כידוע, רק בשנת 2003, אך בבית-משפט מיוחדים (טראבונלים) הוקמו קודם לכן כדי להעמיד לדין את הנאים בפשעים של השמדת עם ביגוזלביה לשעבר וברואנדה. וכמובן, קדם להם בית-הדין המיוחד שהוקם בנירנברג לאחר שהסתימה מלחמת העולם השנייה כדי להעמיד לדין את פושעי המלחמה הנאצים.

שתי אמנות נוגעות לזכויותיהן של קבוצות ייחודיות: **האמנה בדבר חיסול כל צורה של אפליה נגד נשים**, שהתקבלה ב-1979, וה**האמנה בדבר זכויות הילד**, שהתקבלה ב-1989. האמנות אלה שייכות לקטגוריה שהוגדרה דור שני של זכויות האדם. בשנת 1984 נחתמה האמנה נגד עינויים וענישה אכזרית, לא-אנושית ומשפילה.

שבעה מסמכים אלה באוט אפוא לידי ביטוי הקטגוריות העיקריות של פגיעה בזכויות האדם והגנה עליהם.

מסגרת האו"ם

3.1

מגילת האומות המאוחדרות והוקת בית-הדרין הבינלאומי

נכנעה לתוקף ביום 24 באוקטובר 1945

יצא לאור על ידי האומות המאוחדרות, ניו-יורק

[...]

אָנוּ, עַמִּי חֲוֹמֹת הַמְּאֹוֹדֹות טַגְמָרָנוּ בְּנֶפֶשְׁנוּ

להציג או להזכיר החלטים מפורענות ופלולאות. שובייגת פטניות כיבוי הדרנו סכל לא יותר אל הנטישות.
ולשוב ולשדר את אמתנו בזכותו יסוד של זאות, בכבודה ובירכת של נטע ואהם. בוכת שווה לבור ולאשה, לאומה גחליה וקנטה, וליצור מכם שיש בהם כדי קיט ובדוק וטירוח בבחן של אומחותריה שישון באננות ובשאר טקנות של המשפט ובינלאומי,
ולחצרין אז הדרגה והברית היא תיכון תבונת וחווית בתקן יער הירח.

פרק א'

הפטרות והעקרונות

סעיף 1

[...] חלהה הֵן פְּטָרָה דְּאוֹמָת הַמְּאֹוֹדֹות:

1. לקיים שלום ובוחנן בinalgומטיים לנוקוט לחכלה זו אמצעים משוחטים וועלם כד' למונע ולהזדק כל אוiom על השלום ולהשבית כל מעשה תוקבזה או כל צורה גזרת של האורת השלום, להבאג, בדרבי שלום ולפע עקרונות הדדק והמשפט ובינלאומי. להסדרם או לישרם של סכנותם בinalgומטיים או של מכביס העלהם לנגרור האורת השלום;
2. לסתה חזcy יידיות בין האומות. חזcy שיטות בכיבוד העיקון של זכות שווה ונגדות עצם לעמי. לנוקוט שאור אמצעים שיש בהם לחק את שלום העלים;
3. לחייב לצד שיטה בinalgומי בטירות בעית בinalgומית בתחום הכללה, החברה, ותרבות, ותקנות חבריות, ובשתייה העדודה של רגש הכבוד אל וכבוד מנותם והדריה הרס בשכל כל כאר פעום לא ומליה בין גוע לגוע. בין מין למין. בין לשון לשון או בין זה לזה;
4. לשמש מרכז לחראות פטולויהן של אומות בבחנות ובבלדות וטהשות הילל.

פרק ט'

השיטות הבinalgומי בתחום הכללה והחברה

סעיף 55

[...]

- כדי לייצר תנאים של יציבות ורוחה הדורשים לקיום יחס שלום וידיות בין האומות. המבוססים על כיבוד העיקון של זכירות שווה והגדרה עצמית לעמים. ישקו ארגון האומות המאוחדות על –
- (א) רמת חיים גבוהה יותר, תעסוקה מלאה, ותנאים של התקדמות והחפותה בכלכלת וחברתית;
- (ב) שתרון בעית בinalgומית בתחום הכללה, החברה, הבריאות ותחומים קרובים להם, ושיתוף בinalgומי בתחום תרבות והחינוך;
- (ג) כיבודן הכללי ושמירתן של זכירות האדים ושל חידויות היסוד לכל בא' עולם. כל אפליה בין גוע לגוע. בין מין למין. בין לשון ללשון. או בין זה לדת.

התקידיים והסמכוויות

סעיף 62

[...]

1. המועצה הכלכלית והחברתית ; שאית לעורך או ליום עבודות-מחקר ודיניט-חשכונות על עניינים בינלאומיים בתחום הכלכלת, החברת, התרבות, התינוק, הבריאות ובחומרים הקרבים להם. ולהמליך המלצות בעניינים אלה לטמי העצרת, לפני החברים של האומות המאוחדות ולפני המוסדות המוחדים הנוגעים בדבר.
2. המועצת רשאית **לעמליך** וולמגן לשם **טישׁוֹן** כיבוחן ושמירתן של זכויות האדם וחירות הדסוד לכל נאר עולם.

הנואר

סעיף 68

[...]

המועצה הכלכלית והחברתית תכונן ועדות לשאלות הכלכלת והחברה ולטיפוח וזכויות האדם. ושאר ועדות הדרושים למילוי חפקידיה.

3.2

הכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם

[...]

ב-10 בדצמבר 1948 קבלה עצרת האומות המאוחדות והודעה ברבים על ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, המופיעה במלואה בדף הבאים. בעקבות מעשה ההיסטורי זה פנתה העצרת לכל המדינות החברות לפרסם את נוסח ההכרזה ו"לראות שתופא, תוחדר, תקרא ותוסבר בעיקר בבתי הספר ובמוסדות חינוך אחרים, ללא הבדל במעמדם המדיני של המדינות או הארץות".

הנוסח הזה אושר ע"י ממשלת ישראל.

נוסחים כפי שנתקבלו ע"י העצרת מצויים בחמש השפות הרשמיות של האומות המאוחדות, אנגלית, סינית, ספרדית, צרפתית ורוסית.

יצא לאור ע"י

מחלקה ההסברתית של האומות המאוחדות

הכרזה לכל באי עולם

בדבר זכויות האדם

[...]

הואיל והכרה בכבוד הטבעי אשר לכל בני משפחת האדם ובזכויותיהם השותת והבלתי נפקעות הוא יסוד החופש, הצדק והשלום בעולם.

הואיל והזלזול בזכויות האדם וביזיון הבשילו מעשים פראיים שפגעו קשה במצוונה של האנושות ; ובנייה עולם, שבו יהיהנו כל יצורי אנוש מחירות הדיבור והאמונה ומן החירות מפחד וממחסור, הוכרזו בראש שאיפותיו של כל האדם.

הואיל והכרח חיוני הוא שזכויות האדם ולהיינה מוגנות בכוח שלטונו של החוק, שלא יהיה האדם אנטוס, במפלט אחרון, להשליך את יハבו על מרידה בעריצות ובדיכוי.

הואיל והכרח חיוני הוא לקדם את התפתחותם של יחסי ידידות בין האומות.

הואיל והעמים המאוגדים בארגון האומות המאוחדות חזרו ואיישרו במגילה את אמונתם בזכויות היסוד של האדם, בכבודה ובערכאה של אישיותו ובזכות שווה לנבר ולאשה ; ומנווי וגמר אתם לסייע לקדמה חברתית לתוך העלתה רמת החיים בתוך יתר חירות.

הואיל והמדינות החברות התחייבו לפעול, בשיתוף עם ארגון האומות המאוחדות, לטיפוח יחס כבוד כללי אל זכויות האדם ועל חירותם היסוד והקפדה על קיומן.

הואיל והבנה משותפת במהותן של זכויות וחירות אלה הוא תנאי חשוב לקיומה השלם של התהווות זו.

לפיכך מכירזה העצרת באזני כל באי העולם את ההכרז זה הזאת בדבר זכויות האדם כרמת הייגים כללית לכל העמים והאומות, כדי שכל יחיד וכל גוף חברתי ישווה תמיד לנגד עיניו וישאף לטפח, דרך לימוד וחינוך, יחס של כבוד אל הזכויות ועל החירותם הללו, ולהבטיח באמצעות הדרגותיהם, לאומיים ובינלאומיים, שהכרה בעקרונות אלה והקפדה עליהם תהא כללית ויעלה בקרב אוכלוסי המדינות החברות ובקרב האוכליוסים שבארצות שיפורם.

סעיף א. כל בני אדם נולדו בני חורין ושוים בערכם ובזכויותיהם. כולן חוננו בתבונה ובמצפון, לפיכך חובה עליהם לנוהג איש ברוח של אחווה.

סעיף ב. (1) כל אדם זכאי לזכויות וחירות שנקבעו בהכרזה זו ללא הפליה כלשהי מטעמי גע, צבע, מין, לשון, דת, דעה פוליטית או דעה בעיות אחרות, בגלל מוצא לאומי או חברתי, קניון, לידה או מעמד אחר. (2) גודלה מזו, לא יופלה אדם על פי מעמדה המדיני, על פי סמכותה או על פי מעמדה הבינלאומי של המדינה או הארץ שאליה הוא שייך, בין שהארץ היא עצמאית, ובין שהיא נתונה לנאמנות, בין שהיא נטולת שלטון עצמי ובין שריבונותה מוגבלת כל הגבלה אחרת.

סעיף ג. כל אדם יש לו הזכויות לחיקם, לחירות ולבטחון אישי.

סעיף ד. לא יהיה אדם עבד או משועבד ; עבודות וסחר עבודות יאסרו לכל צורויהם.

סעיף ה. לא יהיה אדם נתון לעינויים, ולא ליחס או לעונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים.

סעיף ו. כל אדם זכאי להיות מוכר בכל מקום כאישיות בפניו החוק.

סעיף ז. הכל שוים לפני החוק וזכאים ללא הפליה להגנה שווה של החוק. הכל זכאים להגנה שווה מפני כל הפליה המפירה את מצוות ההכרזה הזאת ומפני כל הסתה להפליה כזו.

סעיף ח. כל אחד זכאי לתקינה יעילה מטעם בתיה הדין הלאומיים המוסמכים נגד מעשים המפירים את זכויות היסוד שניתנו לו על-פי החוקה והחוקים.

סעיף ט. לא ייאסר אדם, לא ייעצר ולא יוגלה באופן שרירותי.

סעיף י. כל אדם זכאי, מתוך שוויון גמור עם זולתו, למשפט הוגן ופומבי של בית-דין בלתי תלוי ולא משוא פנימם בשעה שבהם קבוע זכויותיו וחובותיו ולבירר כל אשמה פלילית שהובאה נגדו.

סעיף יא. (1) אדם שנאשם בעבירה פלילית חזקתו שהוא זכאי, עד שלא הוכחה אשמו בחוק במשפט פומבי שבו ניתנו לו כל הערבות הזרשות לה-גנתו.

(2) לא יורשע אדם בעבירה פלילית על מעשה או על

הונחה שלא נחשו בשעתם לעבירה פלילית לפי החוק הלאומי או הבינלאומי. לא יוטל עונש חמור מהעונש שהייה נוהג בזמן שעבר את העבירה הפלילית.

סעיף יב. לא יהיה אדם נתון להतערבות שרים לאומיים בחיו הפרטיים, במשפחתו, במעונו, בchlifת מכת' בימים שלו ולא לפגיעה בכבודו או בשמו הטוב. כל אדם זכאי להגנת החוק בפני התערבות או פגעה באלה.

סעיף יג. (1) כל אדם זכאי לחופש תנועה ומגורים בתוך כל מדינה.

(2) כל אדם זכאי לעזוב כל ארצו, לרבות ארצו, ולהזור אל ארצו.

סעיף יד. (1) כל אדם זכאי לבקש ולמצוא בארץות אחרות מקלט מרדיפות.

(2) אין להסתמך על זכות זו במקרה של האשמה פלידית שמקורה האמתי במשעי פשע לא-מדיניים או במשעים שהם בגיןם למטרותיהם ולקראוניותיהם של האומות המאוחדות.

סעיףטו. (1) כל אדם זכאי לאזרחות.

(2) לא ישולל מ爱国 אזרחותו דרך שרים ולא תקוף דרך שרים זכותו להחליף את אזרחותו.

סעיף טז. (1) כל איש ואשה שהגיעו לפרקים ראשיים לבוא בברית הנשואין ולהקימים משפחחה, ללא כל הגבלה מטעמי גזע, אזרחות או דת. הם זכאים לזכויות שוות במעשה הנשואין בתיקופת הנשואין ובשעת ביטולם.

סעיף יז. (1) כל אדם זכאי להיות בעל קניון, בין לבדו ובין ביחד עם אחרים.

(2) לא ישולל מ爱国 קניינו דרך שרים.

סעיף יח. כל אדם זכאי לחרויות המחשבה, המצפון והדת; חירות זו כוללת את הזכות להמיר את דתו או את אמונתו ולתת בטוי לדתו או לאמונתו, לבדוק או בצביעו, ברשות היחיד או ברשות הרביס, דרך הראה, נוהג, פולחן ושמירת מצוות.

סעיף יט. כל אדם זכאי לחרויות הדעה והבטוי, לרבות החירות להחזיק בעדות ללא כל הפרעה, ולבקש ידיעות ודעת, ולקבלן ולמסרן בכל הדרכים ולא סיגי גבו-לוטן.

סעיף כ. (1) כל אדם זכאי לחרויות ההטאסטות וההתאגדות בדרך שלום.

- (2) לא יכפו על אדם השתייכות לאגודה.
סעיף כא. (1) כל אדם זכאי להשתתף בהנחלת ארצו, בין השתתפות ישירה ובין דרך נציגות שנבחרה בבחירה חופשית.
- (2) כל אדם זכאי לשוויון בכונסה לשירות במנגנון של ארצו.
- (3) רצון העם הוא היסוד לסמכתה של הממשלה. העם יביע את רצונו בבחירה שרות הנשנות לעיתים מזומנים, לפי זכות בחירה כללית ושויה ובהצבעה חשאית, או לפי סדר של בחירה חופשית כיוצאה בזיה.
- סעיף כב.** כל אדם, חבר החברה, זכאי לבטחון סוציאלי וזכה לATAB עוזר זהזוכיות הכלכליות הסוציאליות והתרבותיות, שהן חיוניות לכבודו כאדם ולהתפתחות החופשית של אישיותו, יובטחו במאזן לאומי ובשתיות פעולה בינלאומי בהתאם לרגונה ולאוצרותיה של המדינה.
- סעיף כג.** (1) כל אדם זכאי לעובדה, לבחירה חופשית של עובודתו, לתנאי עבודה צודקים והוגנים ולהגנה מפני אבטלה.
- (2) כל אדם, לא כל הפליה, זכאי לשכר שווה בעקבודה שווה.
- (3) כל עובד זכאי לשכר צודק והוגן, אשר יבטיח לו ולבני ביתו קיום הרואין לכבוד האדם שיוישלם, אם יהיה צורך בכך, על ידי אמצעים אחרים של הגנה סוציאלית.
- (4) כל אדם זכאי לאגד אגודות מקצועיות ולהציגן לאגודות כדי להגן על עניינו.
- סעיף כד.** כל אזרח זכאי למנוחה ולפנא, ובכלל זה הגבלת שעות העבודה במידת המתקבלת על הדעת וחופשה בשכר לעיתים מזומנים.
- סעיף כה.** (1) כל אדם זכאי לרמת חיים נאותה לבנייהם ולרווחתם, שלו ושל בני ביתו. לרבות מזון, לבוש, שיכון, טיפול רפואי, שירותים סוציאליים כדרושים וזכות לבטחון במקורה של אבטלה, מחלה, אי-כשר לעובודה, אלמוון, זקנה או מחסור אחר בנסיבות שאינן תלויות בו.
- (2) אמהות וילדות זכאיות לטיפול מיוחד ולסייע. כל

הילדים, בין שנולדו בנשואין או שלא בנשואין, יהנו במידה שווה מהגנה סוציאלית.

סעיף כו. (1) כל אדם זכאי לחינוך. החינוך ינתן חינם, לפחות בשלבים הראשוניים והיסודיים; החינוך בשלב הראשון הוא חובה. החינוך הטכני והמקצועי יהיה מצוי לכל, והחינוך הגבוח יהיה פתוח לכל במידה שווה ועל יסוד הכללי.

(2) החינוך יכוון לפיתוחה המלא של האישיות ולטיפוח יחס חיובי לצוויות האדם ולחירויות היסודות; החינוך יטפח הבנה, סובלנות וידידות בין כל העמים וה小康社会ים הדתיים והגזעיים, ויסייע למאץ של האומות המאוחדות לקיים את השלום.

(3) להורים זכות בכורה לבחור את דרכם החינוךليل-דייהם.

סעיף צו. (1) כל אדם זכאי להשתתף תוך חירות בחיו התרבותיים של הציבור, ליהנות מהאמנויות ולהיות שותף בהתקדמות המדע וברכתו.

(2) כל אדם זכאי להגנת האינטראסים המוסריים והחמורים הכרוכים בכל יצירה מדעית, ספרותית, או אמנותית שהיא פרי רוחו.

סעיף כט. (1) כל אדם יש לו חופות לפני הכלל, כי רק בתוך הכלל נתונה לו האפשרות להתפתחות החפשית והמלאה של אישיותו.

(2) לא יוגבל אדם בזכותו ובחוירויותיו, פרט לאותן הגבילות שנקבעו בחוק על מנת להבטיח את ההכרה בזכויות ובחירויות של הזולת ואת יחס הכבוד אליו, וכן את מילוי הדרישות הצדיקות של המוסר, של הסדר הציבורי ושל טובת הכלל בתוך חברה דמוקרטית. (3) לעולם לא ישמשו בזכויות ובחירויות אלה בניגוד למטרותיהן ולעקרוניהן של האומות המאוחדות.

סעיף ל. שום דבר בהכרזה זו לא יתרש כאילו הוא בא להקנות למדינה, לציבור או לייחד כל זכות שהיא עוסקת בפועל או לבצע מעשה שתכליתם لكפה כל זכות או חירות מן הזכויות ובחירויות הקבועות בהכרזה זאת.

3.3

אמנה בדבר מביעתו וענישתו של הפשע השמדתcum

[...] בעלי האמנה הזאת, לאחר שעיננו בהצהרה שניתנה מأت
עצרת האומות המאוחדות בהחלטתה מס' 96 (ו) מיום 11 בדצמבר
1946, האומרת שהשמדת עם הוא פשע על פי החוק הבינלאומי והוא
בניגוד לרווחן ולמטרתן של האומות המאוחדות ולשכלה בעיני העולם
התרבותי;

ומתווך הכרה שככל הדורות הייתה השמדת עם גורמת
אבדות גדולות לאנושות;

ובהיותם משוכנעים שכדי להסיר מעל המין האנושי את
השות הנתעב זהה דרوش שיתוף פעולה בינלאומי
באו לכלל הסכם, כאמור:

סעיף 1

בעלי האמנה מאשרים שהשמדת עם, בין בימי שלום ובין בימי
מלחמה, הוא פשע על פי החוק הבינלאומי, ובעלי האמנה מקבלים
עליהם למנוע אותו ולהעניש עליו.

סעיף 2

באמנה זו, השמדת עם פירושה — אחד המעשים המפורטים
להלן שנעשה בכוונה להשמדת, השמדה גמורה או חלקית, קיבוץ לאומי
אתני, גזעי או דתי, באשר הוא קיבוץ כזה. ואלה המעשים:

- (א) הריגת אנשים הנמנים עם הקיבוץ;
- (ב) גרימת נזק חמור, בגוף או בנפש, לאנשים הנמנים עם
הקיבוץ;
- (ג) העמדת הקיבוץ בכוונה תחילת בתנאי-חיקם שיש בהם כדי
להביא לידי השמדתו הגופנית, כלו או מקצתו;
- (ד) קביעת אמצעים שכונתם למנוע את הילודה בקיבוץ;
- (ה) העברת ילדי הקיבוץ לקיבוץ אחר בדרך כפיה.

ס ע י ח 3

ואלה הם המיעשים שייהיו נענשין עליהם:

- (א) השמדת עם;
- (ב) קשור לבצע השמדת עם;
- (ג) הסתה ישירה ופומבית לבצע השמדת עם;
- (ד) נסיון לבצע השמדת עם;
- (ה) השתתפות בהשמדת עם.

ס ע י ח 4

בני אדם המבצעים השמדת עם או אחד המיעשים המנוויים בטעיף 3, יבואו על עצמן, בין שהם מושלים הנושאים באחריות מכוח חזקה, בין שהם פקידי ציבור ובין שהם אישים פרטיים.

ס ע י ח 5

בעלי האמנה מקבלים על עצם לחוק, במסגרת חוזותיהם הם, את החוקים הדרושים. כדי להפעיל את הוראות האמנה הזאת. **במקרה מן המיעשים המנוויים בסעיף 3.**

ס ע י ח 6

בני אדם שנאשמו בהשמדת עם או במעשה מן המיעשים המנוויים בטעיף 3, ישפטו על ידי בית משפט מוסמך של המדינה שבארצה נעשה המעשה, או על ידי בית משפט פלילי בינלאומי שייהיה לו כוח שיפוט על אותם בעלי האמנה שקיבלו עליהם את שיפונו.

ס ע י ח 9

[...] מחלוקת בין בעלי האמנה לגבי פירושה קיומה והשימוש בזה, לרבות מחלוקת בעניין אהיזותה של מדינה להשמדת עם או למעשה אחר מן המיעשים המנוויים בסעיף 3, תובא לפני בית הדין הבינלאומי לצדק על פי בקשתו של אחר החולקים.

3.4

רשותות

כתב אמנה

1040

אמנה בינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות

נעשתה בניו יורק ביום 16 בדצמבר, 1966
ישראל חתמה ביום 19 בדצמבר, 1966
ישראל אישרה ביום 18 באוגוסט, 1991
נכשלה לתוקף לנבי ישראל ביום 3 בינואר, 1992

INTERNATIONAL CONVENTION ON CIVIL AND POLITICAL RIGHTS

כתב אמנה 1040, כרך 31. – אמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות.

269

3. מדינה שהיא צד באמנה זו מתחייבת:

א. נפגעו זכויותיו וחוירויותיו של אדם, כפי שהוכרו בזה, תעמד לו תרופה ייעילה, אפ-על-פי שאותה פגיעה בוצעה בידי אישים הפועלים בסמכות רשמית;

ב. להבטחת, כי אדם המתובע תרופה כזו תיקבע זכותו לכך בידי הרשות השיפוטית, המינהליות או המשפטוקות המוסמכות, או בידי כל רשות מוסמכת אחרת, שהוקמה לשם כך על-ידי מערכת המשפט של המדינה, ולפתח את האפשרויות של תרופה שיפוטית;

ג. להבטחת, כי הרשות המוסמכות יכפו תרופות כאמור לכשיעוננו.

סעיף 3

המדינות שנן צד באמנה זו מתחייבות להבטיח את זכותם השווה של גברים ונשים להנאה מכל הזכויות האורחות והمدنיות המפורשות באמנה זו.

סעיף 4

1. בשעת חירום כללית המאיימת על חייו האומה ואשר על קיומה הוכרז רשמי, רשאות המדינות שנן צד באמנה זו לנקט אמצעים הגורעים מהתחביבותיהן של עלי-פי אמנה וו, במידה הנדרשת במודדק מפאת חומרת המצב, ובכלל שאותם אמצעים לא יהיה בלתי מתחייבים עם התחביבותיהן האחרות על-פי המשפט הבינלאומי ולא יגררו הפליה שתאה מאבוסת אך ורך על טעמי גזע, צבע, מין, לשון, דת או מוצא חברתי.

[...]

בעלת האמנה, בהתאם לחוקים, אמנות, תקנות או נהגים, באמצעותה כי אמנה זו אינה מכירה באופןן זכויות, או, כי היא מכירה בהן במידה קטנה יותר.

חלק 3

סעיף 6

1. לכל בן אנוש זכות טבעית לחיים. זכות זו תוגן על-ידי החוק. אין לשלול משום אדם את חייו באורחות,

[...]

בשים אל לבן, כי בהתאם לעקרונות המוחזרים במגילת האומות המאוחדות, ההכרה בכבודם העצמי ובזכויותיהם השותה והבלתי ניתנת לשילוח של כל בני משפחת אנושי היא יסודם של החירות, הצדקה והשלום בעולם,

בchein, כי זכויות אלה נובעות מכובחו העצמי של האדם;

בchein, כי בהתאם להצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, אפשר יהא להגישים את האידיאל של בני אנווש הופשיים, הנגנים מחרירות אורתית ופוליטית ומחפש הפלד וממחסום, רק אם יוזכרו תנאים שבהם יוכל כל אדם ליהנות מזכויותיו האורחות והפוליטיות, מזכויותיו הכלכליות, החברתיות והתרבותיות,

[...]

הסכם על הטעיפים הבאים:

חלק 1

סעיף 1

1. לכל העמים הזכות להגדרה עצמית. בתחום זכות זו חופשים הם לקבוע את מעמדם הפוליטי ולש��ד בחופשיות על פיתוחם הכלכלי, החברתי והתרבותי.

[...]

3. המדינות בעלות האמנה הזאת, לרבות אלו הנושאות באחריות לבני ניהול שטחים שאינם בעלי ממש עצמי ושחתי נאמנות, יקימו את מימוש הזכות להגדרה עצמית, ויכבדו זכות זו, בהתאם להוראותה של מגילת האומות המאוחדות.

חלק 2

סעיף 2

1. כל מדינה שהיא צד באמנה זו מתחייבת לכבذ ולהבטיח לכל היהודים בתחוםיה והכפויים לשיפוטה את הזכויות שהוכרו באמנה זו, ללא הפליה מכל סוג שהוא, כגון מסעמי גזע, צבע, מין, לשון, דת, דעה פוליטית, או אחרת, מוצא לאומי או חברתי, רכוש, יחס או כל מעמד אחר.

2. מקום שטרם נעשה הדבר באמצעים הקיימים התחיקתיים או אחרים, מתחייבת מדינה שהיא צד באמנה זו לנקט את הגuden הדירושים, בהתאם להליכי חוקתת ולהוראותה של אמנה זו, כדי לאמן אותן אמצעים תחיקתיים או אחרים, כפי שהוא דרוש. לשם מתן תוקף לזכויות שהוכרו באמנה זו.

[...]

[...]

סעיף 12

1. אדם הנמצא כחוק בתחום שטחה של מדינה וכותה, בתחום שטה זה, לנוע ולבחר את מקום מגוריו באורח חופשי.

2. כל אדם בן חורין לעזוב כל אرض שהיא, לרבות ארציו הוא.

3. הזכות שצוינו לעיל לא יהיה כפופה לכל הgalot, למעט אותן הgalot הקבועות בחוק, הנחוות לשמרות הבטחן הלאומי, הסדר הציבורי (תקנות הציבור) בריאות או מוסר הציבור, או זכויות הזולות וחירותו תתיישב עם הזכות האחרת שהוכרה באמנה זו.

4. לא תישל באורח שרירותי מאיש הזכות להיכנס לארציו הוא.

[...]

2. כל אדם שהוא בעבירה פלילית יוחזק חף מפשע עד אשר תוכה אשמו כדין.

3. כל אדם שהוא בעבירה פלילית וכי, תוך שוויון גמור, לערכיו מינימום אלין:

א. כי יודיעוهو, מיד ובמפורט, בלשון שאור תה הוא מבין, את מהותו ואת עילתו של האישום שהוגש נגדו;

ב. כי יינתנו לו הזמן והאמצעים הדורשים לשם הנקנת הגנתו וכי לתחזק עמו סניגור שהוא עצמו בחר בו;

ג. כי יועמד לדין ללא השהייה יתרה;

ד. כי יהיה נדון בנסיבותיו וمتוגונן עצמוו, או בעורמת סניגור שהוא עצמו בחר בו; אם אין לו סניגור – יודיעוهو על זכותו לכך, ובכל מקרה שענין הצדק יתרבע ואת, ייעמד לרשותו סניגור ממנה, ללא הוצאות, אם אין בידו אמצעים מספיקים לשלם לו;

סעיף 7

1. לא יועמד אדם בפני עינויים, או בפני יחס או עונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים; בפרט, לא יועמד אדם ללא הסכמתו החופשית, בפני ניסוי רפואי או מדעי.

סעיף 8

1. לא יוחק אדם בעבודות: עבודות וסחר עבדים ייאסרו על צורתויהם.

[...]

סעיף 9

1. לכל אדם שמורה הזכות לחרות אישית ולבתוון אישי. לא יהיה אדם נתון במעצר או במאסר שרירותיים. לא תשלל חירותו של אדם אלא מטעמים ובהתאם להליכים שנקבעו בחוק.

2. אדם שנעצר יודיעוهو, בעת מעצרו, על הנימוקים למשטרו, וכן יודיעוهو ללא דיחוי על כל אשמה המועלית נגדו.

3. אדם שנעצר או נאסר בשל האשמה בעבירה פלילית יoba מיד בפני שופט, או בפני נושא משרה אחד שהוסמך לכך להפעיל סמכות שיפוטית, ויש לשופטו תוך פרק זמן סביר או לשחררו. לא-היא ~~זה הכלל~~ יוכל שודם המזכה למשפט. ינוח-בשמורת, אך השחרור של האדם לדין בכל שלב אחר של הליכים המשפטיים, ובמקרה הצורך, לשם ביצוע גור העין.

4. אדם אשר חירותו נשללה באמצעות מאסר או מעצר יהיה וכי לנקוט הליכים בבית משפט, כדי שבית משפט וה יכול ללא דיחוי, להחליט, בדבר חוקיות מעצרו, ולצורך על שיחרורו, אם המעצר אינו חוקי.

[...]

סעיף 22

1. לכל אדם תהיה הזכות לחופש ההתקשרות עם אחרים, לרבות הזכות להקים איגודים מקצועיים ולהציג טרף אליהם לשם שמירת עניינה.

2. שום הגבלות לא יוטלו על שימוש בזכות זו, למעט אלו הקבועות בחוק והנדרשות בחברה דמוקרטית למען הבטחון הלאומי או בטחון הציבור.

[...]

סעיף 23

1. המשפחה היא היחידה הקיבוצית הטבעית והיסודית של החברה, והיא ווכאת להגנה מטעם החברה והמדינה.

2. הזכות לשאת בן ווג ולכונן משפחה תהיה מוכרת לגבר ולאשה שבגיל הנישואין.

[...]

4. מדיניות שהן צד באמנה זו ינקטו את הצדדים המתאים כדי להבטיח שוויון בזכויותיהם ואחריוthem של בני הזוג לעניין נישואין, במשמעותו הנישואין ובפירוקם. במקרה של פירוק, יישעו סידורים כדי להבטיח לילדיים את ההגנה הדורשת.

[...]

סעיף 25

לכל אזרח יהיו הזכות והאפשרות, ללא כל הפליה מן הפליטות שצויינו בסעיף 2 ולא הגבלות בלתי-סבירות:

[...]

א. ליטול חלק בהנהלתם של ענייני ציבור, כמיشدין או באמצעות נציגים שנבחרו באורח חופשי;

ב. להציג ולבחירה בבחירה-אמת המתקיימות מזמן זמן, תוך מתן וכותם כהרעה כללית ושווה, והנערות בהצעה חשאית המבטיחה ביטוי חופשי לרצונם של הבוחרים;

ג. להיכנס, בתנאים כלליים של שוויון, לשירות הציבור בארצנו.

[...]

7. לא יתבע אדם לדין ולא ייענס בשל עבירה שמננה זוכה או שעלייה הורשע מכבר, בפסק דין סופי, בהתאם לחוק ולסדרי הדין הפלילי של כל ארץ.

סעיף 17

1. לא יהיה אדם נתון להערכות שרירותיות או בלתיחוקית בגין הפרט שלו, בנסיבות, בנסיבות או בכתבתו, או לפגיעות בלתי חוקיות בכתביו או בשמו הטוב.

[...]

סעיף 18

1. לכל אדם הזכות לחופש המחשבה, המ&action והדת. זכות זו תכלול את החופש להיות בן דת או אמונה, לאמין דת או אמונה שבחור, ואת החופש ליתן ביטוי לדתו או לאמונתו, ביחידות או בצוותא, אם בפומבי ואם באורת פרטטי, בפועלן, שבירת מנהגים, מצוות מעשיות והוראה.

[...]

סעיף 19

1. לכל אדם תהיה הזכות להחזיק בדעותיו ללא הפרעה.

[...]

2. לכל אדם תהיה הזכות לחופש הביטוי; זכות זו תכלול את החופש לבקש, לקבל ולקנות ידיעות ואידיאות מכל סוג, ללא מחשבות בגבולות, אם בעל מה, אם בכתב, אם בדף, אם בזיכרון אمنות, או בכל אמצעים אחרים שיבחר בהם.

3. שימוש בזכויות שנקבעו בסע' ק דלעיל נושא עמו חובות מיוחדות ואחריות מיוחדת. לפיכך יכול שיאה כפוף להגבלות מסוימות, החיבות, מכל מקום, להיקבע במפורש בחוק והנדרשות 1) לשם שמירת זכויותיו או שמו הטוב של הזולת. 2) לשם שמירתם של הבטחון הלאומי, של הסדר הציבורי (תקנת הציבור), של בריאות הציבור או של מסר הציבור.

סעיף 21

תוכר הזכות להתקנות שקטה. שום הגבלות לא יונחו בשימוש בזכות זו למעט אלו המוטלות בהתאם לחוק והדרשות בחברה דמוקרטית למען הבטחון הלארי או בטחון הציבור, הסדר הציבורי (תקנת הציבור),

[...]

סעיף 26

כל בני אדם שווים בפני החוק וזכאים, אלא כל הפליה, להגנה שווה מטעם החוק. לענין זה אסור החוק כל הפליה ויבטיח לכל בני אדם הגנה שווה וייעלה בפני כל הפליה, במיוחד בשל טעמי גזע, צבע, מין, לשון, דת, דעה מדינית או דעה אחרת, מצוי לאומי או חברתי, רכוש, ייחוס או מעמד אחר.

סעיף 27

באותן מדיניות שב桓 קיימים מיועדים אתניים, דתיים או לשוניים, לא ישלו מבני אדם המשתייכים למיועדים אלה את הזכות לקיים את תרבותם, להתויק בדתם ולשמור על מצוותיה, או להשתמש בלשונם, בצוותא עם החברים האחרים שבקבוצתם.

3.5

רשותות

כתב אמנה

1037

אמנה בינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות

נעשתה ביום 16 בדצמבר, 1966

נחתמה ביום 19 בדצמבר, 1966

אוישרה בירושלים ביום 3 באוקטובר, 1991

INTERNATIONAL COVENANT ON ECONOMIC, SOCIAL AND
CULTURAL RIGHTS

[...]

(1) שכר הוגן ותשלוט שווה תמורה עבודה בעלת ערך שווה, ללא הפליה מכל סוג שהוא; במיוחד יובטחו לנשים תנאים עבודה שאיןם נופלים מן התנאים שהם מנהנים גברים, וכן יקבלו תשלום שווה תמורה עבודה שווה; וכן

(2) קיומן נאות לעצם ולמשמעותיהם בהתייחס להוראותיה של אמנה זו;

ב. בטיחות ובריאות בעבודה,

ג. הזדמנויות שווה לכל אדם להתקדם בעבודתו בשלב מתאים גבוה יותר, ללא להתחשב בכל שיקול אחר בלבד משיקוליות ותק וכושר;

ד. מנוחה, עיתות פנאי, הגבלת סבירה של שעות העבודה וחופשות תקופתיות בתשלום, וכן תשלום עד ימי פגרה כליליים.

סעיף 9

מדיניות שהן צד באמנה זו מכירות בזכותו של כל אדם לבטחון סוציאלי, לרבות ביטוח סוציאלי.

סעיף 10

מדיניות שהן צד באמנה זו מכירות כי:

1. יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה, שהיא ייחצת היסוד הטבעי של החברה,

2. הגנה מיוחדת תוענק לאמהות במשך תקופה סבירה לפני הלידה ולאחריה. במשך תקופה זו יעניקו לאמהות עבודות חופשה בתשלום או חופשה בגמלאות נאותות מטעם הביטוח הסוציאלי.

הסבירו על סעיפים אלה:

חלק 1

סעיף 1

1. לכל העמים הזכות להגדרה עצמית. בתוקף הזכות חופשיהם הם לקבוע את מעמדם המדיני והופשיים לשקד על קידומם הכלכלי, החברתי והתרבותי.

2. כל העמים רשאים, למטרותיהם שליהם, להחייך באורח חופשי בעורשם ובמשאייהם הטעניים, מכלל לפגוע בהתחביבות הנובעות משיתוף פעולה כלכלי ביןלאומי, המבוסס על העקרון של טובת הנאה הדידית ומן המשפט הבינלאומי, בשום מקרה אין רשאים לשול מעם את אמצעי מחייהם.

3. מדיניות שהן צד באמנה זו, לרבות אלו הנושאות באחריות לגבי ניהולם של שטחים שאינם בamodel עצמי ושל שטחי נאמנות, יקומו את מימושה של הזכות להגדרה עצמית, ויכבזו זכות זו, בהתאם להוראותיה של מגילת האומות המאוחדות.

[...]

סעיף 3

מדיניות שהן צד באמנה זו מתחייבות להבטיח את זכותם השווה של גברים ונשים להנאה מכל הזכויות הכלכליות, החברתיות והתרבותיות שפורשו באמנה זו.

חלק 3

סעיף 6

1. מדיניות שהן צד באמנה זו מכירות בזכותו של כל אדם להשתכר למחייתו בעבודה שיבחר בה, או יקבלנה, באורה חופשי, והוא ינקטו צעדים מתאימים כדי להבטיח זכות זו.

סעיף 7

מדיניות שהן צד באמנה זו מכירות בזכותו של כל אדם להנאה מתנאי עבודה צדקיים ונאוטים, אשר יספקו במוחדי:

א. תשלום המבטיח לכל העובדים, בחינת מיניהם:

[...]

חלק 4

סעיף 16

1. מדיניות שהן צד באמנה זו מתחייבות להגיש, בהתאם להוראות חלק זה של האמנה, דינמים וחשבונות על העדדים שאימצו ועל התקומות שנעשתה כדי להבטיח אתVICHOOT ש่าว כבודם של זכויות האדם.
2. הדינמים וחשבונות יכולם לצין את הגורמים והנסיבות המונעים מדיניות אלה למלא בשלמות אחריה התחייבות שנקבעו באמנה זו.

3. מקום שמידע הנוגע בדבר סופק מכבר לאומות המאוחוזות, או לאחת הסוכנויות המיוחדות, מטעם מדינה שהיא באמנה זו, לא יהיה נחוץ לחזור ולהזכיר את המידע האמור, די יהא לציין סימוכין מדויק למידע סופקvr.

סעיף 18

בהתאם להתחייבויותיה על-פי מגילת האומות המאוחוזות בתחום וזכויות האדם וחירותו היסוד, רשאית המועצה הכלכלית והחברתית לעזרך סיורים עם הסוכנויות המיוחדות בנוגע לדינמים וחשבונות שהיא מקבלת מאותן סוכנויות בדבר התקומות בהבטחת קיום הוראות, של אמנה זו, השיכות. בתחום פעילותות דינמים וחשבונות אלה יכול שיכללו פרטיהם בדבר החלטות והמלצות בnidon שאימצו בידי הגופים המוסמכים של הסוכנויות האמור.

סעיף 19

המועצה הכלכלית והsocialית רשאית להעביר לוועדה לזכויות האדם, לשם עיון והמלצת כללית, או מקום שرأוי, לשם ידיעו, דינמים וחשבונות הנוגעים לזכויות האדם שהגשו המדינות בהתאם לטעיפים 16-17 ואת הדינמים וחשבונות הנוגעים לזכויות האדם שהגישי הסוכנויות המיוחדות בהתאם לסעיף 18.

סעיף 20

מדיניות שהן צד באמנה וסוכנויות מיוחדות הנוגעות בדבר רשויות להגיש למועצה הכלכלית והחברתית הערות בדבר המלצה כללית לפי סעיף 19, או בדבר סימוכין להמלצת כללית כאמור, נדיון וחשבון של הוועדה לזכויות האדם או בכל מסמך המואזבך בו.

סעיף 21

המועצה הכלכלית והחברתית רשאית להגיש מזמן לעצמתה הכלכלית דינמים וחשבונות ובמה המלצות בעלות אופי כללי וסיכום המידע שנתקבל מהמדינות שהן צד באמנה וסוכנויות מיוחדות בדבר האמצעים

[...]

3. יינ��טו אמצעי הגנה וסיווע מיוחדים למען כל הילדים ובני אדם צעירים, ללא כל הפליה בגין יהום או תנאים אחרים. ילדים ובני אדם צעירים יהיו מוגנים מפני ניצול כלכלי וחברתי. החוק יקבע עונשים על העשוקם בעבודה המזיקה למורש שלהם או לבריותם, או המשכנת את חיים או העולה לעכוב את התפתחותם הסדרית. כמו כן יקבעו מדיניות מוגבלות גיל אשר מתחנן תיאסר העסקת ילדים בתשלום ותה ענישה בחוק.

[...]

2. מדיניות שהן צד באמנה זו, בהכירן בזכותו הבסיסית של כל אדם להיות מוגן מפני רעב, ינקטו כל אחת לחוד ותוך שיתוף-פעולה ביןלאומי, את האמצעים, לרבות תוכניות מיוחדות, הדורושים כדי:

ב. להבטיח חלוקה צודקת של מלאי המזון העולמיים בויקה לצרכים,

[...]

סעיף 12

1. מדיניות שהן צד באמנה זו מכירות בזכותו של יהנות מרמת הבריאות הגוףנית והנפשית הגבוהה ביותר שאפשר להשיגה.

[...]

2. מדיניות שהן צד באמנה זו מכירות, כי לשם השגת מימושה המלא של הזכות האמורה –

א. יהא חינוך יסוד חובה וזמן חינם לכל;

ב. יהא חינוך תיקון לצורתו השונות, לרבות חינוך תיקון טכני ומקצועי, נחלת הכלל ונגיש כל בכל אמצעי מתאים. לרבות הנהגת חינוך חינם בשלבים:

ג. יהא חינוך גבוה נגיש באותה מידת לכל, על-יסוד יכולת בכל אמצעי מתאים, לרבות הנהגת חינוך חינם בשלבים.

[...]

סעיף 15

1. מדיניות שהן צד באמנה מכירות בזכותו של כל אדם:

א. להשתתף בחיי התרבות;

ב. ליהנות מיתרונות הקידמה המדעית ושימושיה;

ג. ליהנות מן ההגנה על הזכויות המוסריות והחותמיות הנובעות מכל יצירה מדעית, ספרותית או אמנותית שהוא מחברה.

3.6

רשותות

כתב אמנה

861

אמנה ביןלאומית בדבר ביעורן של כל הצורות של אפליה גזעית

הועמדת להחתימה בניו יורק ביום 7 במרס, 1966

ישראל חתמה על האמנה ביום 7 במרס, 1966

ישראל הפקידה את כתבי אישורודה לאמנה ביום 3 בינוואר, 1979

האמנה נכנסת לתוקף לובי ישראל, לפי סעיף 19(2), ביום 2 בפברואר, 1979

INTERNATIONAL CONVENTION ON THE ELIMINATION
OF ALL FORMS OF RACIAL DISCRIMINATION

CONVENTION INTERNATIONALE SUR L'ELIMINATION
DE TOUTES LES FORMES DE DISCRIMINATION RACIALE

ביב. א��. 196, סדר 25. — אמנה ביןלאומית בדבר ביעורן של כל הצורות של אפליה גזעית.

[...]

[...]

על נימוקיו געץ. בפע' יהושם משפחתי, מועצת לאומני או ארוני, שטgewater או גינזבורג יש בהן כדי לסייע את ההבראה. הហגאה והשיטוט, או לפנות בהפרה, בנהא או בשיכרוש, על בסיס שווה, על זכויות האדם וחירותו היסוד בחיקם המודרניים, הפליליים, החברתיים, הרוחניים, התרבותיים, או בכל מזומנים אחר בחו"ל העיבורה. 2. אמנה זו לא תחול על הבתנות, הגאנאות בן הכלל, האבלות או העדרות הנעותם בידי מדינה בעלת אמנה זו בין אורחים וסטודנט אורחים.

3. שום דבר באגנה זו לא ניתן לומר לו בפואן בפואן כישועה בהוראה-חוק של מדינות בעלות האמנה לעין לאומת. אורות או התאזרחות, ובכלל שאותן היראה אין מפלות כלפי לאומיות מטוריות.

4. אמצעים הנוקטים לשבט המטריה היהודית שבבב"נ נתת קידון האמיה של קבוצות נזער או אוניות מבוירות, או של יהודים. הנוקקים לאגנה העשויה להחיות נזהמה כדי להביאה לאותם קבוצות או יחידים הכא שווה מנבויות האדם ומחרויות היסוד, או שימות שווה בךן, לא היו רואים אותן בנד אפליה געשית, אך בתנאי שאמצעים כאמור לא יובילו, מתוך מהם, לקיומן של זכויות מוחדות לקבוצות געשית שונת, וכי הטע לא יימשכו לאחד טהטרת של מגאנן נקתו הימנעו.

סעיף 2

1. המדיניות בעלת האמנה מגנوت אפליה געשית ומתחייבת להזקיף, בכל האמצעים הנאותים, ולא דיהו, מדיניות של ביעור אפליה געשית בכל צורכי היה ולקיים הבהה בין כל הגזעים, ולתקליה זו:

(א) כל מדינה בעלה האמנה מתחייבת שלא לעצוק בסוג פטולה או נהוג שבאבליה געשית נגד בני אדם, קבוצות בני אדם או מוסדות, ולהבטיח כי כל הרשותות הציבוריות ומוסדות הציבור, הלאומיים והמקומיים, יפעלו בהתאם להובזה זו;

[...]

(ב) כל מדינה בעלת האמנה תנקוט באמצעים יעילים כדי להזקין את קריון המדיניות המשולשת, הנו הלאומית והן המקומית. ותגוזן, לבטל או לשים לא כל חוקים ותקנות שתויאתם יש בה כדי לוצר או להגנינה אפליה געשית, בכל מקומות שבויה קיימת;

(ד) כל מדינה חברה תאטור ותביא לכל סיום, בכל האמצעים הנאותים, לרבות החקיקת, בפ' שדורות הנוראיות, אפליה געשית בידי כל בני אדם, קבוצה או אגין;

המדיניות בפועל האמגה הזאת, בשימין אל לב, כי מגילת האומות המאוחדות מבוססת על עקרונות הכבוד והשווין הטובעים בכל בני אומות, וכי כל המדיניות החברות המתוויה לנוκט בפעלה, מטויה וונפרדה. בשיטוף פעולה עב' הארגון, לשכ' השנת אחת מטורת האומות המאוחדיות. שיא רפה' ולעוזר את כיבודן ושמרתן האור נברסליים של זכויות האדם וחוויות היסוד בשביב כל בגין שולב, ללא הבהנה בין גע' לגע', בין מין [...] למין, בגין לשון או בגין דת לדת.

בשימין אל לב, כי ההגדרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם נצחיה, כי כל בני אונש נולדו בני חורין ושורדים בכבוד ובכבוד ואדי כל אדם זכאי לכל הזכויות והחוויות המפורטים בה ללא הבהנה מכל סוג שהוא, במיוחד באשן לגע', צבע או מוצא לאומי,

בשימין אל לב, כי כל בני אונש הנם טוועם, בגין החוק והפטאים להגעה שווה של החוק נאכ' כל אפליה ונגד כל הסתמה לאפליה,

[...]

בשובן ובאסטרן, כי אפליה בגין בני אונש מטעמים של גע', נבע או מוצאה ארני הינה מסבול ליחסים ידיזות וישראל בין האומות ושלוללה להפריע את השלום והבטחון בין עמים ואת ההרמונייה של בני ארם החיים זה רצדו של זה, אפילו בתוקן אותה מדיניות עצמה,

בהיותן כשותפות, כי קומן של מחיצות געשית גזוזות גזוז לא-ישראלים של כל הברה אונוטית,

בחיותן מודאג מהמת האיגוריים של אפליה געשית הנראים עדין בעליל באיזוריהם מסויימים של העולים ומהמת מדיניות ממשתתת המבוססת על עליונות געשית או שנאה געשית, בגין מדיניות אפרטהיה, מדיניות הפרדה או הבדלה,

בחיותן נחשווה בעדרתן לאמן את כל האמצעים הנחוצים לטיפם ביעור מחריר של אפליה געשית בכל צורחות וגולותיה ולמנוע הוראות ונגאים גע'ים, ולהילחם בהם, כדי לקדם הבהה בין הגזעים ולכוננות קהילה בינו-לאומיות חופשית מכל צורות של הפרדה געשית ואפליה געשית,

[...]

ברצונה לבצע את העקרונות המגולמים בהצהרת האומות המאוחדיות בדבר בעיון של כל הצורות של אפליה געשית ולהבטיח את אמצעים המוקדם בוורר של אמצעים מעשיים לתבלית זו, הסכימו לאנואר:

חלק I

סעיף 1

1. באינה זו הוגה "אפליה געשית" משמעו יהא כל הבהנה, הונאה מן הכלל, האבלת או העדרה המיסודים

[...]

(ב) הובות לבנין האדם ולהאגה על ידי הגדינה נסיך אליגטור או נסיך נובני, בן ביד פקידי מושלה או בידי כל יתיר. קבוצה או מוסד;

(ג) זכויות מדיניות, במיוחד הזכות להשתתף בבהירות – להציג ובעוד לברור – על בסיס טל הצבאה אוניברסלית ושויה, ליטול הלק במשפט וכן בהגלה ענייני הציבור, בכל דרג שהוא, ולהתקבל בגין שוויון אל השירות הציבורי;

(ד) זכויות אזרחיות אחרות, במיניהם:

(1) הזכות להבטח התנווה והמגורים בדין אבל המדיניות;

(2) הזכות לעזוב כל ארצו, לרבות הארץ שלג, ולהזור לארצו שלו;

(3) הזכות לאזרחות;

(4) הזכות לנישואין ובחרות בן זוג;

(5) זכויות של כל אדם, הן ביחידות ו הן בקבוצות, לרבות:

(6) הזכות לרטה;

(7) הזכות להופש הנאהמה, המצחון והדעת;

(8) הזכות להבטח הדעה והביטחוני;

(9) הזכות להבטח התוכנות והתאנות: שקיות;

(ה) זכויות כלכליות, סוציאליות ותרבותיות, בmordeh:

(1) הזכות לעבודה, להבטח הבחוורה של עבודה, לתנאי עבודה אודוקים ומינוחם את הדעת, להגנה בפני אבטלה, להשלום שוויי בעד עבודה שווה, לשכר צודק ומוניה את הדעת;

(2) הזכות לייסד איגודים מקצועיים ולהתאחד אליהם;

(3) הזכות לשיכון;

(4) הזכות לתברואה ציבורית, לטיפול רפואי ולבחון סינייל וঔשידות סוציאליים;

(5) הזכות להזון ולהכשרה;

(6) הזכות להשתנות שווה בפעולות תרבות.

(ו) הזכות לנישאה כל מקום או שירות המורדים לשימוש על ידי הציבור הרחב, כגון תחבורה, מלונות, מסעדות, בתי קפה, היאטרונים וגינס ציורים.

(ו) המדינה בעלות האמנה גינרטה, מוקם שהנסוכה מבדוקה בך, בתהווים החברתיים, הכלכליים, התربותיים, ובתחומי אחרים, אמצעים מוחדים ומשיעים כדי להבטיח פיטה והגנה נוראים לקבוצות גזויות מסוימות, או ליהודים השיערים למן, בפרטם להבטיח להם הנאה מלאה ושווה נזקיות האדם מהירויות חברה. אמצעים אלה לא יארדו, בשום מקרה, כתזאה מהם. קיומן של זכויות בלתי שוות או נפרדות לקבוצות נזערות שונות, לאחר שהמטרות שלמען נקבעו הדצנו.

סעיף 3

המדינה בעלות האמנה מגנות הפרדה נזעת ואפרטהייד וטאנטיות למונע. אסור או לעקרן מן השורש. בשאוז שטאנטי שיטוונ, כל נגאים מסו: זה.

סעיף 4

הבדינות בעלות האמנה מננות כל תעמולה וכל ארגוניות המבוססת על רעיון או תיאורי שבעלדר ניקם של גע או קבוצת אוניברסיטי צבע מסרים או מושג אוניברסיטי, או המבוססת להציג או לקדם שנאה גזעית ואפליה גזעית בכל צורה שהיא, ומתרחיבת לאבן אמצעים מידניים וחוביים המירועים לעקרון בן הטהרת כל הסתת לאפליה כאמור, או מעשי אפליה כאמור, ולנטהה זו, ובשים לב ראייה לעקרונות הכלולים בהצהרה האוניברסיטאית בדבר זכויות האדם ולזכויות הקבועות במפורש בסעיף 5 לאמנת זו, הן מתחייבות, בין השאר:

(א) להברין בעבירה ענישה בהוקם כל הפשטה של רעיננות המבוססת על עולנות גזעית או שנאה גזעית, הסחה לאפליה גזעית, וכן כל מעשי אלימות, או הסחה למעשים כאמור, נסיך גע או קבוצת בני אדם בעלי צבע או מוניא אוניבר, ובכו: אין אסכמה כל סיוע לפעלויות גזעית, לרבות מינון;

(ב) להברין כבלתי חוקים ולאסור ארגונים, וכן פעילותם תעמולה מאורגנות, וכל פעילותם העמלת אחרות, המעדדים ומעוררים אפליה גזעית, ולהכיר השתפות בארגונים ובפעליות כאמור כעבירה ענישה בחוק;

(ג) לא להתייר לנזערות הציבוריות או למוסדות ציבור, לאומות או מוקמים, לעוזר או לעזרה אפליה גזעית.

סעיף 5

במילוי היבתוין היסודות שנקבעו בסעיף 2, מתחייבות המדינה בעלות האמנה לאסור ולברר אפליה גזעית בכל צורה, ולערוב לוולתו של כל אדם, ללא הבחנה באשר לנען, נבע, או מצא לאומי או אתני, לטעוון בעני החקוק, בעיקר בהגנה מן הוצאות דלקמן:

(א) הזכות ליחס שוויוה בפני בת המשפט וכל שאר גופים שליהם סמכויות שיפוט;

[...]

כעיף 7

המדינה בעלות האמנה מתחייבת לאמץ אמֵן צוים מיידיים ויעילים. במיוחד בקבומי ההוראה, החינוך והאינטראקציה, במטרה להילחם במשפטים קדומים המובילים לאפליה געשית, ולהתמקם בהבנה, סובלנות ודידות בין אומות וקבוצות גזירות או אתניות, וכן לקדם את אזרחותיהן ועקרונותיהן של מיללת האומות המאוחזרות. הגזרה האניברסלית בדבר זכויות האדם, הצהרת האמות המאוחזרות בדבר ביערן טל כל הזרות של אפליה געשית ואינה זו.

3.7

רשותות

כתב אמנה

1035

אמנה בדבר ביטול אפליה נגד נשים לצורותיה

נעשתה ביום 18 בדצמבר, 1979
ונכשלה לתוקף לנבי ישראל ביום 2 בנובמבר, 1991

CONVENTION ON THE ELIMINATION OF ALL FORMS OF
DISCRIMINATION AGAINST WOMEN

כתב אמנה 1035, כרך 31 – אמנה בדבר ביטול אפליה נגד נשים לצורותיה.

הסבירמו לאמור:

חלה, 1

סעיף 1

למטרות אמנה זו, המונח "אפליה נשים" משמעו כל הבחנה, הוצאה מן הכלל או הגבלת על יסוד מין, שתוצאתן או מטרתן לפגום או לבטל את ההכרה, התגאה והשימור בידי נשים, ללא שום לא לבעדן האושי, על בסיס שוויון בין גברים ונשים, בזכות האדם וחירותו היסוד בתחום המדיני, הכלכלי, הסוציאלי, התרבותי, האזרחי או בכל תחום אחר.

סעיף 2

המידנות שני צד באמנה מגנות אפליה נגד נשים לצורתייה, מסכימות לנוקט באמצעות מתקנים מתקאים וללא דיחוי, מדיניות של ביטול אפליה נגד נשים, ותכלית זו, מתחייבת:

(א) לגלם את עקרון השוויון של גברים ונשים בחוקותיהן הלאומיות, או בתקיקה מתאימה אחרת, מקום שעeroon זה טרם נכלל בהן, ולהבטחת, באמצעות החוק, ואמצעים מתקאים אחרים, את מימושו בפועל של עיקנון זה;

(ב) לאמץ אמצעים נאותים, תחיקתיים ואחרים, לרבות הוראות עונשיות, מקופ שמתאים, אשר יאסרו כל אפליה נגד נשים;

(ג) לקבוע הגנה חוקית על זכויותיהן של נשים, על בסיס שווה עם גברים, ולהבטחת, באמצעותUrcaotot, גננות אמורות מוסמכות ומוסדות ציבור או אחרים, הגנה יعلاה על כל שטח פפני מעשי אפליה לטעינה;

(ד) להימנע ממעשה או גזה של אפליה נגד נשים, ולהבטיח כי רשותות ומוסדות הציבור יפעלו בהתאם לתוכה זו;

(ה) לנקט את כל האמצעים המתאים כדי לבטל אפליה נגד נשים בידי בני אדם, ארגונים או מפעלים;

[...]

אמנה, בדבר, ביטול אפליה, נגד נשים, לצורתייה,

המודינות שני צד באמנה זו.

ברושמן לפניהן כי מגילת האומות המאוחזות שכבה ומאשרת את האמנה בכוחות היסוד של האדם, בכבודה וכיקרה של נשף האדם ובזכויות שותה לגבר ולאשה,

ברושמן לפניהן כי ההצעה האוניברסלית בדבר זכויות האדם מאשרת את עיקרון אי קובלותה של אפליה, ומזהירה כי כל בני אנוש נולדו בני חורין ושוויים בכבוד ובזכויות, וכי כל אדם וכי קבוצה של הזכויות והחירות המפורשות בה, ללא אבחנה לסוגיה, לרבות אבחנה על יסוד מין;

ברושמן לפניהן כי על המדינות בעלות האמנה הבינלאומית בדבר זכויות האדם מולשת החובה להבטיח את זכויותיהם השותה של גברים ונשים להנוט מכללות הכלכליות הכלכליות, הסוציאליות, התרבותיות, האזרחיות והמדיניות.

[...]

בஹירן כי אפליה נגד נשים מפירה את עקרונות שוויון הזכויות ושמירת כבודו של בן אנווש, הינה מכשול להשתתפותן של נשים, בתנאים שווים לתנאי הגברים, בחוקים המדיניים, הכלכליים, הכלכליים והתרבותיים בארצותיהן, מעכבה את צמיחת רווחתן של החברה והמשפחה ומקשה על פיתוחו המלא של הכוח הפסיכולוגי,

בנשים, בשירות ארצותיהן ובשירות האנושות, בධיאן מדיניות מכך שבמצבבי עוזר גותנן נשים גישה מועטה ביזה – לאוון, בריאות, חינוך, הכשרה, אפשרויות תעסוקה וצריכים אחרים.

בזיהוגן משוכנעות כי כינונו של סדר כלכלי, בינלאומי חזק מבוסס על יושר ועל זדק יתרום באירוע ממשמעותי לקידום השוויון בין גברים ונשים,

[...]

בזיהוגן מודעת לכך, כי נדרש שינוי בתפקידם המסורתי של גברים וכן של נשים בחברה ובמשפחחה כדי להציג שוויון מלא בין גברים ונשים,

(ד) **אותך הודמנויות לזכות במילגות ומענקים**
מוד אחרים: [...]

סעיף 11

1. המדיניות שהן צד באמנה ינקטו את האמצעים המתאימים כדי לבטל אפליה נגד נשים בתחום התעשייה, כדי להבטיח, על בסיס של שוויון בין גברים ונשים, אותן הזכויות, ובמיוחד:

(א) הזכות לעבוד כזכות בלתי-ניתנת לשיללה של כל בני אדם;

(ב) הזכות לבחירה חופשית של מקצוע ותעסוקה, הזכות לקידום, לבטחון בעבודה ולכל ההטבות ותנאי השירות. [...]

(ג) הזכות לשכר שווה, לרבות הטבות, וליחס שווה לגבי עבודה בעלת ערך שווה, וכן שוויון התעסוקה סותה בהערכת טيبة של העבודה;

(ה) הזכאת לבטחון סוציאלי, במיוחד בקרה של נשאה, אבטלה, מחלות, נסכנות ואובדן יכולת אחרת בעקבם, וכן הזכות לחופשה בתשלום;

(ו) הזכות להגנה על הכריאות ולבטיחות בתנאי עבודה, לרבות שמירת הפונקציה של ילודה.

2. כדי למנוע אפליה נגד נשים מטעמי נישואין או אמהות ולהבטיח את זכויות המשנית לעובוד, ינקטו המדיניות שהן צד באמנה אמצעים מתאימים על-מנת:

(א) לאסור, אף בהטלת עונשים, פיטורים מסיבת הריון או חופשת לידה, ואפליה בפתרונות על יסוד מעמד נישואין;

(ב) להניגח חופשת לידי בתשלום או בהטבות סוציאליות שוות-ערך, ללא אובדן של תעסוקה קודמת, סכירותות ותק ותוספות סוציאליות; [...]

(ד) לספק הגנה מיוחדת לנשים בעת ההריון בסוגי עבידה שהוכחו כمزיקים להן;

(ו) לנקוט את כל האמצעים הבלתי-רבים, לרבות חקיקה, כדי לשנות או לבטל חוקים, תקנות, מנהגים וגונוגים קיימים המהווים אפליה נגד נשים; [...]

סעיף 6

מדיניות שהן צד באמנה ינקטו את האמצעים המתאימים, לרבות חקיקה, כדי לבטל שחר נשים וניצול נזונות של נשים לצורותיהם.

חלק 2

סעיף 7

המדיניות שהן צד באמנה ינקטו את האמצעים המתאימים כדי לבטל אפליה נגד נשים בחום המדיניות והזכיררים של הארץ, ובמיוחד יבטיחו, בתנאים שווים, לתנאי הגברים, את הזכות:

(א) להציג בכל בחירות ומשאליהם ולהיות כשירות להבחר לכל הגופים הנבחרים עליידי הציבור;

(ב) להשתתף בעיצובה של מדיניות הממשלה ובוואצטה לפועל, ולהחזיק במשרה ציבורית ולמלא כל תפקיד ציבוררי בכל דרגי הממשלה;

[...]

בנוסף ללא אפליה, את ההדמנות לייצג את משלחתן של משלחות הבינלאומיות ולהשתתף בעבודתם של ארגונים [...]

סעיף 9

[...]

2. מדיניות שהן צד באמנה יעניקו לנשים זכויות שוות לתנאי הגברים באשר לאזרחות של ילדיهن.

חלק 3

סעיף 10

המדיניות שהן צד באמנה ינקטו את האמצעים המתאימים כדי לבטל אפליה נגד נשים, במטרה להבטיח להן זכויות שוות לזכויות גברים בתחום החינוך, במיעוד להבטיח, על בסיס של שוויון בין גברים ונשים: (א) אותן תנאים בהדרכה לתפקיד או למקצוע, בגישה ללימודים והשגת דיפломות במוסדות חינוך מכל הסוגים,

[...]

(ג) ביעור תפיסות סטריאוטיפיות באשר לתפקידיהם של גברים ונשים בכל רמות החינוך לצורורי גיו

[...]

סעיף 13 [...]

(ד) זכויות אישיות שוות כבכל וכאהה, לרבות הזכות לבחור שם משפחה, מקצוע ותעסוקה;

2. לא יהיה תוצאה חוקי לאירועי ילד ונישואין, ותינקט פעולתה ככל שדרש, לרבות חקיקה, כדי לקבוע גיל מינימום לנישואים ולעשות את רישום הנישואין במרשם רשמי לחובה.

חלק 5

סעיף 17

1. במטרה לבחון את התקדמות בביצוע אמנה זו, תוקם ועדת לביטול אפליה, נגד נשים

המדינהות שהן צד באמנה ינקטו את האמצעים המתאימים כדי לבטל אפליה נגד נשים בתחוםים אחרים של החיים הכלכליים והחברתיים, במטרה להבטיח, על בסיס של שוויון בין גברים ונשים, אותן הזכויות, ובמיוחד:

(א) הזכות לקיצבאות משפחתי;

(ב) הזכות להלוואות בנקיות, למשכנתאות ולצורות אחרות של אשראי פיננסי;

(ג) הזכות להשתתף בפעילותם בידור, ספורט, ובכל ההיבטים של חי תרבות.

[...]

חלק 4

סעיף 15

1. המדינהות שהן צד באמנה יעניקו לנשים שוויון עם גברים בפני עצמם.

[...]

4. המדינהות שהן צד באמנה יעניקו לגברים ולנשים זכויות שוות לגבי החוק הנוגע לתנועת בני אדם ולהופש לבחור את מגוריהם ומקום מושבם.

[...]

סעיף 16

1. המדינהות שהן צד באמנה ינקטו כל האמצעים המתאימים כדי לבטל אפליה נגד נשים בכל העניינים הנוגעים לנישואין ולייחס משפחתי, ובמיוחד יבטיחו, על בסיס של שוויון בין גברים ונשים:

(א) זכות שווה להתקשרות בניישואין;

(ב) זכות שווה לבחור בן זוג באורה חופשי ולהתקשר בניישואין אך ורק בהסכםן, חופשית ומלאה;

(ג) זכויות וחובות שוות במשך הנישואין ובעת פירוקם;

(ד) זכויות וחובות שוות כהורם, בלי شيء לב מעמד המשפחה, בעניינים הנוגעים לילדייה; ככל מקרה יהיה עניינם של הילדים בעל חשיבות גבוהה;

3.8

רשותות

כתב אמנה

1039

אמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים

נעשה ביום 10 בדצמבר, 1984
ישראל חתמה ביום 22 באוקטובר, 1986
ישראל אישרה ביום 4 באוגוסט, 1991
נכשלה לתוקף לנבי ישראל ביום 2 בנובמבר, 1991

CONVENTION AGAINST TORTURE AND OTHER CRUEL, INHUMAN OR
DEGRADING TREATMENT OR PUNISHMENT

כתב אמנה 1039, כרך 31. – אמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים.

[...]

הסכימו לאמור:

חלק 1

סעיף 1

סעיף 10

1. כל מדינה חברה תבטייה כי חינוך ומידע בעניין איסור על עינויים יכולו במלואם בהכשרה עובדי, אורחים או אנשי צבא, העוסקים באכיפת החוק, עובדי רפואה, עובדי ציבור וכן אם אחרים העשויים להיות יהוו.
2. כל מדינה חברה תכפול איסור זה בכללים או הוראות הניטנות בגין היבוט אנשים כאמור ותפקיד דינם.

סעיף 11

- כל מדינה חברה תבחן בשיטתות כללים, הוראות, שיטות ניהול חקירה, וכן סידורים לגבי משמרות וטיפול באנשים הנחונם בקשרו לשל מעץ, עיכוב או מאסר בשיטה שבסמכותה השיפוטית, במטרה למנוע מקרים עינויים.

סעיף 12

- כל מדינה חברה תבטייה כי רשותו המוסמכת יערכו חקירה ללא דחווי ולא משוא פנים, כל אמת שיש בסיס סביר להאמין כי בוצע מעשה עינוי בשיטה שבסמכותה השיפוטית.

סעיף 13

- מדינה חברה תבטייה כי אדם הוטען כי הוועמד בפני עינויים בשיטה כלשהו שבסמכותה השיפוטית, זכותו להחלונו אצל רשותו המוסמכת, ולגרום לכך כי מקרה ייבדק על-ידין ללא לדחווי ומשוא פנים. ינקטו צעדים להבטיח כי המתלוון והעדים יהיו מוגנים מפני עינויים. או הפקודה כתזאה מתלוונתו או מסיררת עדות.

סעיף 1

1. לעניין אמנה זו, המונח "עינויים", הוראתו מעשה אשר באצעותו נגרם מכוכoon לאדם כאב או סבל חמור, בין אם פיזי, בין אם מנטלי, במטרה להוציא ממנה או מאדם שלישי מידע או הودאה, להנישו על מעשה שביצעו, או נחשד ביצעו, הוא או אדם שלישי, או להפחיד או לאנוס אותו או אדם שלישי, או מכל סיבה שגורשיה בהפליה מכל סוג שהוא, מקום שכאב או סבל כאמור נגרמים בידי או באישור או בהסכמה בשתייה של עובד ציבור או אדם אחר הממלא תפקידו רשמי, או בשידולו. אין הוא יכול כאב או סבל הנוגעים מעינויים על-פי חוק, טבועים בהם או נלווים אליהם.

[...]

סעיף 2

1. כל מדינה חברה תניקות באמצעות ייעולים, תחקיקות, מנהליים, قضאיים או אחרים למניעת מעשי התעללות בכל שיטה שבסמכותה השיפוטית.

2. אין להיאחז בנסיבות חריגות, בין אם מצד מלחתה או איום במלחמה, אריזיבות פוליטית פנימית או מצד חירום אחר, כדי לטעון עינויים.

3. אין להיאחז בפקודת של במנוה או רשות ציבורית כדי לטעון עינויים.

סעיף 3

1. מדינה חברה לא תגרש, תחויר או חסיגר אדם למדינה אחרת, מקום שקיים יסוד מהותי להאמין כי הוא נתון בסכנת העמדה בפני עינויים.

[...]

סעיף 4

1. מדינה חברה תכנית כי עינויים מהווים עבירות על-פי דין הפליליים. הוא הדין לגבי ניסיון לבצע עינויים ובעשה כלשהו של אדם המהווה מעורבות או השתתפות בהם.

2. מדינה חברה העשו שubbles אלה ייענסו בעונשים מתאימים, תוך התייחסות לאופיו החמור.

[...]

2. מדינות חברות יקימו את התהיינוותהן על-פי ס'ק 1 לסעיף זה, בהתאם לאמנות בדבר עורה משפטית הדדית אשר יכול כי קיימות בינהן.

[...]

חלק 2

סעיף 17

1. תוקם ועדת נגד עינויים (להלן "הוועדה") אשר תמלא את התפקידים המפורטים להלן. ועדת זו תורכב מעשרה מומחים בעלי מעמד מוסרי גבוה וסמכתות מוכחה בתחום זכויות האדם, אשר ישרתו מכוח מעומם האישני. מומחים אלה יבחרו על ידי המדינות החברות, תוך התייחסות לחילוקה גיאוגרפית איזוקת ולתיעלת שהשתתפות אישים בעלי ניסיון משלטי.

סעיף 19

[...]

1. מדיניות חברות יגישו לוועדה, באמצעות המודרניזציה של הארים, דוחות על אמצעים שנקטו כדי להוציא לפועל את התחוייבותיהם בהתאם לאמנה זו, וזאת בתוך שנה אחת לאחר כניסה האמנה לתוקף עבור המדינה החברת הנוגעת בדבר.

סעיף 20

[...]

1. קיבלה הוועדה מידע אמין המכיל לכאורה מידע על שימוש שיטתי בעינויים בשטח ארץ של מדינה חברת, תזמין הוועדה מדינה חברת זו לשתף פעולה בבדיקה המידע ולשם כך להגשים הערות בנוגע למידע האמור.

סעיף 14

1. מדינה חברה תכתח בנסיבות חוקיה כי הקורבן לעינויים זוכה להטבה ולזכות אכיפה של פיזי והונן ומספיק, לרבות האמצעים לשיקום מלא ככל האפשר. במקרה של פטירת הקורבן כתוצאה של עינויים יהו התלוויים בו וכאים לפיצוי.

2. אין בסעיף זה כדי לפגוע ביכולתו של קורבן או של אנשים אחרים לפיצוי, אשר יכול כי נקבע על-פי דין הלאומי.

סעיף 15

מדינה חברה Tabitha כי הצהרה אשר הוכח כי נעשתה בלחץ עינויים לא תועלה כראיה בהליכים כלשהם, בלתי אם נגד אדם המואשם בجرائم עינויים, בחזקם ראייה כי ההצהרה נעשתה.

סעיף 16

1. מדינה חברה תקבל על עצמה למנוע בכל שיטה שבסמכות שיפוטה מעשיים אחרים של יחס אכזרי, בלתי-אנושי או משפיל, או עונשים שאינם חזקם עינויים כמו גדר בסעיף 1, מקרים שמעשים כאמור, בוצעו על-ידי או בעידותו או בהסכמה של עובד ציבורי או אדם אחר הממלא תפקיד רשמי, או השלמתם בשתייה.

3.9

רשותות

כתב אמנה

1038

אמנה בדבר זכויות הילד

נעשתה ביום 20 בנובמבר, 1989
ישראל חתמה ביום 3 ביולי, 1990
ישראל אישרה ביום 4 באוגוסט, 1991
נכשלה לתוקף לגבי ישראל ביום 2 בנובמבר, 1991

CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

[...]

סעיף 15

1. מדיניות חברות יכטחו ליד המஸוגל להחות דעתה משלו את הזכות להביע דעתו כו' בחופשיות בכל עניין הנוגע אליו, תוך מתן משקל ראוי לדעותיו, בהתאם לוגלו ולמידת בגרותו של הילד.

[...]

סעיף 16

1. בנוסף לתא הזכות להופש ביטוני, זכות זו תכלול את החופש לבקש, לקבל ולמסור מידע ורעיונות מכל סוג שהוא ללא התהשבות בגבולות, בעלפה, בכתב או בכתב, בצורת אמנות או באמצעי אחר, לפי בחירת הילד.

[...]

סעיף 17

1. המדיניות החברות יכטדו את זכות הילד לחופש מחשבה, מצפון ועדת.

[...]

סעיף 18

1. ילד לא יהא נתון להתחייבות שרירותית או כלתי חוקית בפרטיו, משפחתו, ביתו או תכנתו, ואף לא לפחותות שלא תחוק בכוחו ובשםו הסוב.

[...]

סעיף 19

1. המדיניות החברות ינקטו אמצעים תחיקתיים, מינהליים, חברתיים וחינוכיים מתחדים, על מנת להגן על הילד מפני אלימות גופנית או נשית לסוגהנן, ומפני חבלה, פצעה או שימוש לרעה, הונחה או טיפול רשלני, ניזול או התעללות, ניזול, לרבות בגין, שעה שהוא נתון בטיפול הורם, אפוארוופים חוקיים או אדם אחר המופקד על הטיפול בו.

2. אמצעי הגנה כאמור ראוי כי יכללו, מוקם שמתאים, נהלים יעילים ליצירת תוכניות חברותיות הנוגדות לספק תמכה הדורשה הילד ול謄וקדים על הטיפול בו, וכן לצורות אהרות של מניעת, ולזיהוי, דיווח, העברה, חקירה, טיפול ומעקב של מקרי התעללות בילד כמתואר לעיל, ולפי העניין, למעורבות שיפוטית.

סעיף 20

1. ילד אשר באורה ומני או קבוע נשללה ממנו סכיבתו המשפחתית, או אשר מירב טובתו מהיביך כי לא

מבוא [...] המדיניות החברות באמנה זו:

[...]

בಚירון כי הילד, לשם פיתוח אישיותו המלא וההרמוני, מן הראוי כי יגדל בסביבה משפחתיות, באווירה של אושר, הבנה ואהבה,

[...]

בhocircun כי "בשל איבגרותו הפיזית והגופשית, זוקם הילד לביטחוניות והשתגחה מוחדרים, לרבות הגנה מושתת נאותה בטרם לידה ולאחריה", כפי שצוין בהצהרה בדבר זכויות הילד,

[...]

הסבירו להלן:

חלק 1**סעיף 1**

לצרבי אמנה זו, ילד פירשו כל יציר אנווש מתוך לגיל שמונה-עשרה, בלתי אם נקבע גיל הבגרות קדום لكن על פי הדין החל על הילד.

סעיף 2

1. המדיניות החברות יכטדו ויבטיחו את הזכויות המפורחות באמנה זו וכל ילד שבתחום שיפוטם, לא הפליה משופס סוג שהוא

[...]

סעיף 6

1. המדיניות החברות מכירות בזכותו הטבעית של כל ילד חיים.
2. המדיניות החברות יבטיחו עד מירב המידה האפשרית את הישראלים הילד והתפתחותו.

סעיף 7

1. הילד ירשם תיכף לאחר לידתו, ותהייה לו מלידתו הזכות להזכיר בשם, הזכות לקבל אורהות, וככל האפשר הזכות להכיר את הוריו ולהיות מטופל עליהם.

[...]

סעיף 9

1. המדיניות החברות ינקטו כי ילד לא יופרד מההוריו בגין רזרזון, אלא רק כאשר קובעות רשות מוסמכות, הכספיות לביקורת משפטית, בהתאם לדינים ונוהלים הנוגעים לעניין, כי פירוד כאמור נדרש לטובות הילד.

[...]

סעיף 11

1. המדיניות החברות ינקטו צעדים נגד העברה בלתי-חוקית של ילדים מחריל, או אי-החוורתם לשם.

2. למטרה זו יקדמו המדיניות החברות כריטת הסכם מים וריצושים או ריבツדים, או הצערתם להסכם קיימים.

(א) להקטין חמותת תינוקות וילדים;

(ב) להבטה אספקת סיוע רפואי חינם וטיפול רפואי בראשוני;

(ג) להאכק במחלות ובתת-תזונה, לרבות במסגרת טיפול רפואי ראשון;

[...]

(1) לפתח שירות רפואי מונעט, הדרכה להררים וכן חינוך לתכנון המשפחה ושירותים לתכנון זה.

3. המדינות החברות ינקטו אמצעים יעילים ונאותים לביטול נוהגים מסורתיים המזיקים לבリアותם של ילדים.

4. המדינות החברות מתחייבות לקדם ולעוזר שיחוח-פעולה ביןלאומי במטרה להשיג בהדרגה מימוש מלא לזכות המורשת בסעיף זה. בקשר זה ניתן תשומת-לב מיוחדת לארכיוון של ארצות מפותחות.

סעיף 25

המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד המשם על ידי רשות מוסכמת לצורך סייעת או טיפול בבריאותו הגופנית או הנפשית, לביקורת התקפית של הטיפול הנitinן לו ושל שאר הניסיות הנוגעות להשתמו כאמור.

[...]

סעיף 27

1. המדינות החברות מכירות בזכותו של כל ילד לרמת חיים הולמת את התפתחותו הגופנית, הנפשית, הרוחנית, המוסרית והחברתית.

2. להורי הילד או לאחרים האחראים לו האחוריות הראשונית להבטחת, ככל המאפשרים יכולתם ואמצעיהם הכספיים, את תנאי המחייה הנדרשים להתחפות הילד.

[...]

סעיף 28

1. המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד לחינוך ומתקן כוונה להשיג זכותו ובהדרגה, על בסיס ההדמנות שווה:

ירושאר בסביבה זו, יהיה וכך להגנה מיוחדת ולסייע מצד מדינה.

[...]

סעיף 21

מדינות חברות המכירות בשיטת האימוץ ו/או מתירים אותה יבטיחו כי סובת הילד תהיה השיקול המכרייע, וכן:

(א) יבטיחו כי יימוץ הילד יאשר רק ע"י רשותות מוסכמות הקבועות, בהתאם לחוק ולנהלים ישימים

[...]

סעיף 22

1. מדינות חברות ינקטו אמצעים מתוארים להבטיח כי הילד המבקש מעמד של פליט או הנחשב כפליט בהתאם לחוקים ולנהלים בינלאומיים או לאומיים ויכל, בין אם הוא מלאו ע"י הוריו או ע"י אדם אחר, בין אם לאו, לקבל הגנה מתאימה וסיוע הומנייטרי

[...]

סעיף 23

1. המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד שכושר או הוגני לחיי ליהנות מהים מלאים והוגנים בתנאים המבטיחים כבוד, מקומות עצמאות ומקרים של השתתפותו הפעילה של הילד בחיי הקהילה.

2. המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד הלוקה בכושר לטיפול מיוחד ויזאגו, במסגרת המשאים הומניים, להעניק לילד ולאחרים לטיפול בו, את הסיוע האבוקש רמה נאותם למצב הילד ולתנאי קיוםם של ההורים או של אנשים אחרים המתפלים בילד.

3. מתקן הכרה בדרישות מיוחדות של הילד הלוקה בכושרו ינתן הסיוע המענ堪 בהתאם לס'ק 2 וחינם כל אפשרות ש办好, תוך התמצבות בנסיבות הפיננסיס של ההורים או של אחרים המתפלים בילד:

[...]

סעיף 24

1. המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד להגנה מרירות ברמה הגבוהה ביותר הנינתנת להגנה ולאמץ-עים לטיפול במחלות וشيخום הבריאות. המדינות החברות ישתדלו להבטיח כי משום הילד לא תישלל הגישה לשירותי טיפול ובリアות.

2. המדינות החברות יפעלו למימושו המלא של כוות כאמור, ובמיוחד ינקטו אמצעים על מנת:

סעיף 37

המדינות החברות יכחו כי:

א. ילד לא יועמד בפני עינויים או בפני טיפול או עונש אחרים אכזריים, בלתי-אנושיים או משפילים. לא יוטל עונש מוות, אף לא מסור עולם ללא אפשרות שחזור, עבור עבירות שנעברו על ידי אנשים שטרם מלאו להם שמונה-עשרה שנים:

ב. לא ישלול החופש מילד שלא כדי או באופן שרירותי. מעוזרו, חביבתו או מסרו של ילד יהו בהתאם לחוק וישמו רק אמצעי אחרון ולפרק זמן מתאים הקצר ביותר:

ג. ילד שהחופש נשאל מטנו ינהגו בו באופן יות וחותך כיבוד אישיותו כבן אדם ובאופן המתשב בצריכם של בני גילו. במיוחד, ילד שהחופש נשאל ממנו יופרד מן המבוגרים, אלא אם כן מאריכה תקופה הילד שלא לעשות כן, וזאת לו הזכות לשמר על קשר עם משפחתו על ידי התכתבות וביקורים, למעט במקרים חיריגות:

סעיף 38

[...]

2. המדינות החברות ינקטו בכל צפוד אפשרי כדי להבטיח כי אנשים שטרם מלאו להם חמש-עשרה שנים לא יטלו חלק ישיר במעשי אי-告诉她.

סעיף 38

[...]

[...]

סעיף 29

1. המדינות החברות בסכימות כי חינוך הילד יוכן:

- لפיתוח אישיות הילד, כשרונותיו ויכולתו הגופנית עד למיצויים המלא;
- לפיתוח יחס כבד להכויות האדם ולהריותו היסוד, ולעקרונות הכלגומים במגילת האומות המאוחדות;

[...]

סעיף 30

במידנות שבין קיימים מיועדים אתניים, דתיים, או לשוניים או אנשים שהם מיידי המקום המקוריים, אין לשול מילד השיר למשמעותו כאמור או שהוא מיידי המקום את הזכות להנחות מתרבותו, להציג על דתו ולקיים את מצוחיה, או להשתמש בשפטו הווא.

סעיף 31

1. המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד לנבר תה, לשעות פנאי, לעסוק בפעילויות משאק ונופש המתחמות לגילו, ולהשתתף כאוות נפשו בחני התרבות ובאמנות.

[...]

2. המדינות החברות ינקטו צעדים תחיקתיים, טינרליים, חברותיים וחינוכיים להבטחת הגשמהו של סעיף זה. למטרה זו ומתוך התיחסות להוראות מסמכים ביןלאומיים אחרים, הנוגעים בדבר, יdaggo המדינות החברות במיוחד:

א. לקבוע גיל מינימלי או גלים מינימליים להעסקה בעבודה;

ב. לקבוע תקנות מתאימות בעניין שעותות ותנאי העסקה;

[...]

סעיף 34

המדינות החברות מקבלות על עצמן להגן על הילד מפני נזול מיני ותקיפה מינית לצורותיהם.

[...]

סעיף 35

המדינות החברות ינקטו אמצעים מתאימים ב邏יד הלאומי, הדרצדי והרב-צדדי, על מנת מניע חטפה, מכירה או סחר של ילדים לכל מטרה או בכל צורה שהיא.

סעיף 36

המדינות החברות יגנו על הילד מפני כל צורה אחרת של נזול מהוות פגיעה בתחום מתחומי רוחה הילדי.

פרק 4

משטר זכויות האדם באירופה ובדיניות החוץ של האיחוד האירופי

מבוא

המסמכים בפרק זה נוגעים למשטר זכויות האדם באירופה ולביקרונות זכויות האדם במדינות החוץ של האיחוד האירופי. בראשם **האמנה האירופית להגנה על זכויות האדם** שאיימה מועצת אירופה בשנת 1953, המפרטת בהרחבה את כל מכלול הזכויות האזרחיות והפוליטיות, ורק מספר מצומצם של זכויות כלכליות וחברתיות – עובדה המשקפת את החשיבות השונה שייחסה אירופה לשתי הקטגוריות. באמנה מובאת גם החלטה על הקמת נציבות אירופית לזכויות האדם, בית-משפט אירופי לזכויות האדם ומנגנון שבאמצעותו יוכלו אזרכים שזכויותיהם נפגעו להציג את תלונותיהם לפני הנציבות.

מסמך אחר הוא **הסכם הלסינקי** שנחתם ב-1975 בידי מדינות מזרח אירופה ומערבה, ארצות הברית וקנדה. על חישובתו של ההסכם עמדנו בפирוט (ראו פרק 3 בספר הקורס). חשוב רק לחזור ולציין שהוא היה ההסכם הבין-לאומי הראשון (בין מזרח למערב) שעיגן את ההגנה על זכויות האדם כחלק מערכת היחסים בין מדינות אירופה. ההסכם מיסד עקרונות וnormot שאפשר לפיהם את התנהלותן של המדינות החברות ולהסביר את תשומת לב העולם להפרתו.

שני המסמכים האחרונים בפרק משקפים את המאמץ האירופי לגיבש את העקרונות לשילוב נושא ההגנה על זכויות האדם במדינות החוץ של האיחוד.

4.1

Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms as amended by Protocol No. 11

Rome, 4.XI.1950

The governments signatory hereto, being members of the Council of Europe,

Considering the Universal Declaration of Human Rights proclaimed by the General Assembly of the United Nations on 10th December 1948;

Considering that this Declaration aims at securing the universal and effective recognition and observance of the Rights therein declared;

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members and that one of the methods by which that aim is to be pursued is the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Reaffirming their profound belief in those fundamental freedoms which are the foundation of justice and peace in the world and are best maintained on the one hand by an effective political democracy and on the other by a common understanding and observance of the human rights upon which they depend;

Being resolved, as the governments of European countries which are like-minded and have a common heritage of political traditions, ideals, freedom and the rule of law, to take the first steps for the collective enforcement of certain of the rights stated in the Universal Declaration,

Have agreed as follows:

Article 1 – Obligation to respect human rights¹

The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I of this Convention.

[...]

Section I – Rights and freedoms¹

Article 2 – Right to life¹

[...] **Article 3 – Prohibition of torture²**

[...] **Article 4 – Prohibition of slavery and forced labour¹**

[...] **Article 5 – Right to liberty and security¹**

[...] **Article 6 – Right to a fair trial¹**

[...] **Article 9 – Freedom of thought, conscience and religion¹**

[...] **Article 10 – Freedom of expression¹**

[...] **Article 11 – Freedom of assembly and association¹**

[...] **Article 12 – Right to marry¹**

[...] **Article 13 – Right to an effective remedy¹**

Everyone whose rights and freedoms as set forth in this Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity.

Article 14 – Prohibition of discrimination¹

[...] **Article 7 – No punishment without law¹**

[...] **Article 8 – Right to respect for private and family life¹**

[...] Article 15 – Derogation in time of emergency¹

1. In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any High Contracting Party may take measures derogating from its obligations under this Convention to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.

Article 16 – Restrictions on political activity of aliens¹

Nothing in Articles 10, 11 and 14 shall be regarded as preventing the High Contracting Parties from imposing restrictions on the political activity of aliens.

[...]

Section II – European Court of Human Rights²**Article 19 – Establishment of the Court**

To ensure the observance of the engagements undertaken by the High Contracting Parties in the Convention and the Protocols thereto, there shall be set up a European Court of Human Rights, hereinafter referred to as "the Court". It shall function on a permanent basis.

[...] Article 32 – Jurisdiction of the Court

1. The jurisdiction of the Court shall extend to all matters concerning the interpretation and application of the Convention and the protocols thereto which are referred to it as provided in Articles 33, 34 and 47.
2. In the event of dispute as to whether the Court has jurisdiction, the Court shall decide.

Article 33 – Inter-State cases

Any High Contracting Party may refer to the Court any alleged breach of the provisions of the Convention and the protocols thereto by another High Contracting Party.

Article 34 – Individual applications

Chart of Declarations under former Articles 25 and 46 of the ECHR

The Court may receive applications from any person, non-governmental organisation or group of individuals claiming to be the victim of a violation by one of the High Contracting Parties of the rights set forth in the Convention or the protocols thereto. The High Contracting Parties undertake not to hinder in any way the effective exercise of this right.

Article 35 – Admissibility criteria

1. The Court may only deal with the matter after all domestic remedies have been exhausted, according to the generally recognised rules of international law, and within a period of six months from the date on which the final decision was taken.

2. The Court shall not deal with any application submitted under Article 34 that:
 - a. is anonymous; or
 - b. is substantially the same as a matter that has already been examined by the Court or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement and contains no relevant new information.
3. The Court shall declare inadmissible any individual application submitted under Article 34 which it considers incompatible with the provisions of the Convention or the protocols thereto, manifestly ill-founded, or an abuse of the right of application.
4. The Court shall reject any application which it considers inadmissible under this Article. It may do so at any stage of the proceedings.

[...] **Article 38 – Examination of the case and friendly settlement proceedings**

1. If the Court declares the application admissible, it shall:
 - a. pursue the examination of the case, together with the representatives of the parties, and if need be, undertake an investigation, for the effective conduct of which the States concerned shall furnish all necessary facilities;
 - b. place itself at the disposal of the parties concerned with a view to securing a friendly settlement of the matter on the basis of respect for human rights as defined in the Convention and the protocols thereto.
2. Proceedings conducted under paragraph 1.b shall be confidential.

Article 39 – Finding of a friendly settlement

If a friendly settlement is effected, the Court shall strike the case out of its list by means of a decision which shall be confined to a brief statement of the facts and of the solution reached.

Article 40 – Public hearings and access to documents

1. Hearings shall be in public unless the Court in exceptional circumstances decides otherwise.
2. Documents deposited with the Registrar shall be accessible to the public unless the President of the Court decides otherwise.

[...] **Article 46 – Binding force and execution of judgments**

1. The High Contracting Parties undertake to abide by the final judgment of the Court in any case to which they are parties.
2. The final judgment of the Court shall be transmitted to the Committee of Ministers, which shall supervise its execution.

[...] **Article 56 – Territorial application¹**

1. ⁴Any State may at the time of its ratification or at any time thereafter declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that the present Convention shall, subject to paragraph 4 of this Article, extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible.

4.2

The Helsinki Agreement (1975)

[...]

Cooperation in Humanitarian and Other Fields

The participating States,

Desiring to contribute to the strengthening of peace and understanding among peoples and to the spiritual enrichment of the human personality without distinction as to race, sex, language or religion,

Conscious that increased cultural and educational exchanges, broader dissemination of information, contacts between people, and the solution of humanitarian problems will contribute to the attainment of these aims,

Determined therefore to cooperate among themselves, irrespective of their political, economic and social systems, in order to create better conditions in the above fields, to develop and strengthen existing forms of cooperation and to work out new ways and means appropriate to these aims,

Convinced that this cooperation should take place in full respect for the principles guiding relations among participating States as set forth in the relevant document,

Have adopted the following:

1. HUMAN CONTACTS

The participating States,

Considering the development of contacts to be an important element in the strengthening of friendly relations and trust among peoples,

Affirming, in relation to their present effort to improve conditions in this area, the importance they attach to humanitarian considerations,

Desiring in this spirit to develop, with the continuance of détente, further efforts to achieve continuing progress in this field

And conscious that the questions relevant hereto must be settled by the States concerned under mutually acceptable conditions,

Make it their aim to facilitate freer movement and contacts, individually and collectively, whether privately or officially, among persons, institutions and organizations of the participating States, and to contribute to the solution of the humanitarian problems that arise in that connection,

Declare their readiness to these ends to take measures which they consider appropriate and to conclude agreements or arrangements among themselves, as may be needed, and

Express their intention now to proceed to the implementation of the following:

(A) CONTACTS AND REGULAR MEETINGS ON THE BASIS OF FAMILY TIES

In order to promote further development of contacts on the basis of family ties the participating States will favorably consider applications for travel with the purpose of allowing persons to enter or leave their territory temporarily, and on a regular basis if desired, in order to visit members of their families.

Applications for temporary visits to meet members of their families will be dealt with without distinction as to the country of origin or destination: existing requirements for travel documents and visas will be applied in this spirit. The preparation and issue of such documents and visas will be effected within reasonable time limits; cases of urgent necessity—such as serious illness or death—will be given priority treatment. They will take such steps as may be necessary to ensure that the fees for official travel documents and visas are acceptable.

They confirm that the presentation of an application concerning contacts on the basis of family ties will not modify the rights and obligations of the applicant or of members of his family.

(B) REUNIFICATION OF FAMILIES

The participating States will deal in a positive and humanitarian spirit with the applications of persons who wish to be reunited with members of their family, with special attention being given to requests of an urgent character—such as requests submitted by persons who are ill or old.

They will deal with applications in this field as expeditiously as possible.

They will lower where necessary the fees charged in connection with these applications to ensure that they are at a moderate level.

Applications for the purpose of family reunification which are not granted may be renewed at the appropriate level and will be reconsidered at reasonably short intervals by the authorities of the country of residence or destination, whichever is concerned; under such circumstances fees will be charged only when applications are granted.

Persons whose applications for family reunification are granted may bring with them or ship their household and personal effects; to this end the participating States will use all possibilities provided by existing regulations.

Until members of the same family are reunited, meetings and contacts between them may take place in accordance with the modalities for contacts on the basis of family ties.

The participating States will support the efforts of Red Cross and Red Crescent Societies concerned with the problems of family reunification.

They confirm that the presentation of an application concerning family reunification will not modify the rights and obligations of the applicant or of members of his family.

The receiving participating State will take appropriate care with regard to employment for persons from other participating States who take up permanent residence in that State in connection with family reunification with its citizens and see that they are afforded opportunities equal to those enjoyed by its own citizens for education, medical assistance and social security.

(C) MARRIAGE BETWEEN CITIZENS OF DIFFERENT STATES

The participating States will examine favorably and on the basis of humanitarian considerations requests for exit or entry permits from persons who have decided to marry a citizen from another participating State.

The processing and issuing of the documents required for the above purposes and for the marriage will be in accordance with the provisions accepted for family reunification.

In dealing with requests from couples from different participating States, once married, to enable them and the minor children of their marriage to transfer their permanent residence to a State in which either one is normally a resident, the participating States will also apply the provisions accepted for family reunification.

(D) TRAVEL FOR PERSONAL OR PROFESSIONAL REASONS

The participating States intend to facilitate wider travel by their citizens for personal or professional reasons and to this end they intend in particular:

- gradually to simplify and to administer flexibly the procedures for exit and entry;
- to ease regulations concerning movement of citizens from the other participating States in their territory, with due regard to security requirements.

They will endeavor gradually to lower, where necessary, the fees for visas and official travel documents.

[...]

(E) IMPROVEMENT OF CONDITIONS FOR TOURISM ON AN INDIVIDUAL
OR COLLECTIVE BASIS

The participating States consider that tourism contributes to a fuller knowledge of the life, culture and history of other countries, to the growth of understanding among peoples, to the improvement of contacts and to the broader use of leisure. They intend to promote the development of tourism, on an individual or collective basis, and, in particular, they intend:

[...]

(F) MEETINGS AMONG YOUNG PEOPLE

The participating States intend to further the development of contacts and exchanges among young people

[...]

(G) SPORT

In order to expand existing links and cooperation in the field of sport that participating States will encourage contacts and exchanges of this kind

[...]

(H) EXPANSION OF CONTACTS

By way of further developing contacts among governmental institutions and non-governmental organizations and associations

[...]

2. INFORMATION

The participating States,

Conscious of the need for an ever wider knowledge and understanding of the various aspects of life in other participating States,

Acknowledging the contribution of this process to the growth of confidence between peoples,

Desiring, with the development of mutual understanding between the participating States and with the further improvement of their relations, to continue further efforts toward progress in this field,

Recognizing the importance of the dissemination of information from the other participating States and of a better acquaintance with such information,

Emphasizing therefore the essential and influential role of the press, radio, television, cinema and news agencies and of the journalists working in these fields,

Make it their aim to facilitate the freer and wider dissemination of information of all kinds, to encourage cooperation in the field of information and the exchange of information with other countries, and to improve the conditions under which journalists from one participating State exercise their profession in another participating State, and

Express their intention in particular:

[...] (A) IMPROVEMENT OF THE CIRCULATION OF, ACCESS TO, AND EXCHANGE OF INFORMATION

(i) *Oral Information*

- To facilitate the dissemination of oral information through the encouragement of lectures and lecture tours by personalities and specialists from the other participating States, as well as exchanges of opinions at round table meetings, seminars, symposia, summer schools, congresses and other bilateral and multilateral meetings.

(ii) *Printed Information*

- To facilitate the improvement of the dissemination, on their territory, of newspapers and printed publications, periodical and nonperiodical, from the other participating States.

[...]

(iii) *Filmed and Broadcast Information*

- To promote the improvement of the dissemination of filmed and broadcast information.

[...] (B) COOPERATION IN THE FIELD OF INFORMATION

- To encourage cooperation in the field of information on the basis of short or long term agreements or arrangements.

[...] (C) IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS FOR JOURNALISTS

The participating States, desiring to improve the conditions under which journalists from one participating State exercise their profession in another participating State

4.3**Declaration on Human rights**

Conclusion of the Luxembourg European Council (28 AND 29 JUNE 1991)

The European Council adopted the declaration in Annex V, which should guide the future work of the Community and its Member States.

Recalling the 1986 declaration of Foreign Ministers of the Community on Human Rights (21 July 1986), the European Council reaffirms that respecting, promoting and safeguarding human rights is an essential part of international relations and one of the cornerstones of European cooperation as well as of relations between the Community and its member States and other countries. In this regard the European Council stresses its attachment to the principles of parliamentary democracy and the primacy of law.

The European Council welcomes the considerable progress made in recent years in the field of human rights, and the advances in democracy in Europe and throughout the world, particularly in certain developing countries. It welcomes the growing prominence of demands of peoples for freedom and democracy throughout the world.

They deplore, however, the persistence of flagrant violations of human rights in many countries. The Community and its member States undertake to pursue their policy of promoting and safeguarding human rights and fundamental freedoms throughout the world. This is the legitimate and permanent duty of the world community and of all States acting individually or collectively. They recall that the different ways of expressing concern about violations of rights, as well as requests designed to secure those rights, cannot be considered as interference in the internal affairs of a State and constitute an important and legitimate part of their dialogue with third countries. For their part, the Community and its member States will continue to take up violations wherever they occur.

The European Community and its member States seek universal respect for human rights. Many international instruments have been elaborated in the last decades, first among which rank the Universal Declaration of Human Rights and the Covenants on civil and political rights and on economic, social and cultural rights. No specific provision based on national, cultural or religious factors can validly be invoked to detract from the principles established by these instruments. The European Council calls on all States to become a party to the international instruments in force.

In the field of human rights, the effective and universal implementation of existing instruments and the strengthening of international mechanisms of control is a priority. The Community and its member States will continue to work for the efficient functioning of such mechanisms in their administrative, organisational and financial aspects. Moreover, they undertake, in the context of these mechanisms, to push for an improvement in the transparency of procedures. The European Council is well disposed towards the possibility of enabling individuals to be involved in the protection of their rights. The European Council calls for the cooperation of States with the intergovernmental organisations to which they belong in monitoring the implementation of human rights, in particular in the framework of the Commissions created by UN agreements and in regional institutions.

Tensions and conflicts arising from flagrant and systematic violations of human rights and fundamental freedoms in one country or in a specific region are often a threat to international peace and security.

The protection of minorities is ensured in the first place by the effective establishment of democracy. The European Council recalls the fundamental nature of the principle of non-discrimination. It stresses the need to protect human rights whether or not the persons concerned belong to minorities. The European Council reiterates the importance of respecting the cultural identity as well as rights enjoyed by members of minorities which such persons should be able to exercise in common with other members of their group. Respect of this principle will favour political, social and economic development.

The European Council recalls the indivisible character of human rights. The promotion of economic, social and cultural rights, as of civil and political rights, and of respect for religious freedom and freedom of worship, is of fundamental importance for the full realisation of human dignity and of the legitimate aspirations of every individual. Democracy, pluralism, respect for human rights, institutions working within a constitutional framework, and responsible governments appointed following periodic, fair elections, as well as the recognition of the legitimate importance of the individual in a society, are essential prerequisites of sustained social and economic development.

The European Council deplores the fact that countless people in the world are victims of hunger, illness, illiteracy and extreme poverty and are thus deprived of the most basic economic and social rights. It notes moreover that special attention should be paid to the most vulnerable categories of people, for example, children, women, old people, migrants and refugees.

The European Council believes that it is an affront to human dignity to deny help to victims in emergency situations or in extreme distress, particularly in cases of violence against innocent civilians and refugees. To the victim's need for humanitarian assistance corresponds a duty of solidarity of the States concerned and of the international community.

All lasting development should be centred on man as the bearer of human rights and beneficiary of the process of development. Violations of human rights and suppression of individual freedoms impede an individual from participating in and contributing to this process. Through their policy of cooperation and by including clauses on human rights in economic and cooperation agreements with third countries, the Community and its member States actively promote human rights and the participation, without discrimination, of all individuals or groups in the life of society, bearing in mind particularly the role of women.

The Council of Europe plays a leading role in the field of human rights with its expertise, its numerous projects in this field, training and educational activities, and programmes of cooperation with the countries of Central and Eastern Europe which possess or are seeking to possess democratic institutions. Under its aegis, the European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, given the binding character of its norms and the strictness and reliability of its provisions of control, is both an advanced, effective system of protection and a point of reference for other regions of the world. The European Council welcomes the readiness of the Council of Europe to put its experience at the service of the CSCE.

The Community and its Member States stress the importance they attach to the human dimension of the CSCE process, to its important contribution to democratic reforms in Europe, and to its considerable influence on the development of human rights in the European space. The European Council recalls the prospects opened up by the Final Document of the Copenhagen Conference in 1990 and the commitments undertaken when the Paris Charter was adopted. The mechanism of the Conference on the Human Dimension reflects participating States' conviction that upholding undertakings in the human rights field is the legitimate concern of the whole international community.

Individuals and non-governmental organisations throughout the world are making valuable and courageous contributions to safeguarding and promoting human rights. The European Council pays tribute to this commitment and deplores the fact that defenders of human rights are too often the first victims of the arbitrary treatment which they denounce.

It calls on all States to enhance the attachment of their publics to the cause of human rights through educational programmes, and by allowing non-governmental organisations free access to information and free distribution of information on human rights. By drawing the attention of the public at large to governments' failings, the NGO's contribute significantly to the protection of individuals and the promotion of human rights in general.

The European Council reiterates the commitment of the Community and its member States to support and promote in regional and international bodies, that respect for human rights and fundamental freedoms without which peace and lasting security cannot be established.

4.4

Resolution of the council and of the member states meeting in the council on human rights, democracy and development

28 November 1991

1) The Council recalls the European Council Resolution of 29 June 1991 which stated that respect for human rights, the rule of law and the existence of political institutions which are effective, accountable and enjoy democratic legitimacy are the basis for equitable development. It also recalls the 1986 Declaration of Foreign Ministers of the Community on Human Rights (21 July 1986) and reaffirms that respecting, promoting and safeguarding human rights is an essential part of international relations and one of the cornerstones of European cooperation as well as of relations between the Community and its Member States and other countries. In this regard it stresses its attachment to the principles of representative democracy, of the rule of law, of social justice and of respect for human rights.

2) The Council shares the analysis contained in the Commission's communication of 25 March 1991 and acknowledges that human rights have a universal nature and it is the duty of all States to promote them. At the same time, human rights and democracy form part of a larger set of requirements in order to achieve balanced and sustainable development. In this context, account should be taken of the issue of good governance as well as of military spending.

The Council considers it important that the Community and its Member States should have a common approach aimed at promoting human rights and democracy in developing countries. Such an approach would improve the cohesion and consistency of initiatives taken in this field. The objective of the present resolution is to formulate concrete guidelines, procedures and lines of action.

3) The Community and its Member States recognise the necessity of a consistent approach towards human rights, democracy and development in their cooperation with developing countries. Development cooperation is based on the central place of the individual and has, therefore, in essence to be designed with a view to promoting - in parallel with economic and social rights - civil and political liberties by means of representative democratic rule that is based on respect for human rights. They endorse, on the basis of these principles, the following approaches, instruments and activities.

4) The Community and its Member States will give high priority to a positive approach that stimulates respect for human rights and encourages democracy. An open and constructive dialogue between them and the governments of developing countries can make a very important contribution to the promotion of human rights and democracy. Various initiatives can be undertaken, for example, through active support for:

- countries which are attempting to institute democracy and improve their human rights performance;
- the holding of elections, the setting-up of new democratic institutions and the strengthening of the rule of law;
- the strengthening of the judiciary, the administration of justice, crime prevention and the treatment of offenders;

- promoting the role of NGOs and other institutions which are necessary for a pluralist society;
- the adoption of a decentralised approach to cooperation;
- ensuring equal opportunities for all.

At the request of the Commission or one of the Member States, the possibility of increased assistance to developing countries in which substantive positive changes in human rights and democracy have taken place will be examined.

5) The Council stresses the importance of good governance. While sovereign States have the right to institute their own administrative structures and establish their own constitutional arrangements, equitable development can only effectively and sustainably be achieved if a number of general principles are adhered to: sensible economic and social policies, democratic decision-making, adequate governmental transparency and financial accountability, creation of a market-friendly environment for development, measures to combat corruption, as well as respect for the rule of law, human rights, and freedom of the press and expression. The Community and Member States will support the efforts of developing countries to advance good governance and these principles will be central in their existing or new development cooperation relationships.

6) While, in general, a positive and constructive approach should receive priority, in the event of grave and persistent human rights violations or the serious interruption of democratic processes, the Community and its Member States will consider appropriate responses in the light of the circumstances, guided by objective and equitable criteria. Such measures, which will be graduated according to the gravity of each case, could include confidential or public *démarches* as well as changes in the content or channels of cooperation programmes and the deferment of necessary signatures or decisions in the cooperation process or, when necessary, the suspension of cooperation with the States concerned.

The Member States and the Commission will exchange immediate information concerning such measures and consider joint approaches in reaction to violations. They will be informed in such cases through the EPC communication network and particular cases may be further discussed within the Council framework.

7) The Community's response to violations of human rights will avoid penalising the population for governmental actions. Rather than simply discontinuing development cooperation, the Community and the Member States may adjust cooperation activities with a view to ensuring that development aid benefits more directly the poorest sections of the population in the country, for example through non-governmental or informal networks, while at the same time establishing a certain distance *vis-à-vis* the government concerned. Such adjustment will focus on the choice of partners of projects and of the type of cooperation programmes. In all cases, however, humanitarian and emergency aid, which directly benefit vulnerable populations, will continue to be made available.

8) The Council welcomes the efforts undertaken in recent years by developing countries to move towards democracy. It is recognised that governments have to build the political, economic and social structures to support democracy and that this is a gradual process which will sometimes take a relatively long period. The Community and its Member States will support the process and hold regular informal exchanges of views on the best possible course of action in order to achieve lasting results as speedily as possible.

9) The Council attaches very great importance to the question of military spending. Excessive military expenditure not only reduces the funds available for other purposes, but can also contribute to increased regional tensions and violations of international law, as well as often being meant and used for purposes of internal repression and denial of universally recognised human rights.

Moreover, in a period in which donor countries are engaged in a process leading to levels of armament not exceeding sufficiency levels, development cooperation with governments which maintain much larger military structures than needed will become difficult to justify. In the dialogue with their partners in developing countries, the Community and its Member States will stress the negative effects of excessive military spending on the development process. They will consider adopting concrete measures in their cooperation in order to encourage developing countries to reduce their military expenditure, which is often excessive in relation to their legitimate security needs, and simultaneously to implement development projects of an economic and social nature, with particular emphasis on the education and health sectors. With this in mind, they may consider increasing support for countries which achieve substantial reductions in their military expenditure, or reducing support for countries which fail to do so. The Council recognises the need for restraint and transparency in the transfer of conventional weapons to developing countries. It will further examine the question of military spending by developing countries along these lines. The Community and its Member States will request countries with which development cooperation relationships are maintained to cooperate voluntarily with the new UN register of arms transfers.

10) The Community and its Member States will explicitly introduce the consideration of human rights as an element of their relations with developing countries; human rights clauses will be inserted in future cooperation agreements. Regular discussions on human rights and democracy will be held, within the framework of development cooperation, with the aim of seeking improvements.

In order to facilitate timely support by the Community for initiatives in developing countries aiming at the promotion of respect for human rights and the encouragement of democracy and good governance it is intended to expand resources devoted to these ends within the overall allocations available for development. Sound activities in Third World countries promoting human rights and democracy, both by governments and by non-governmental entities, will be eligible for financial support. The Community and its Member States undertake in addition to integrate the promotion of respect for human rights and the advancement of democracy in their future cooperation programmes.

The Commission will transmit an annual report to the Council on the implementation of this resolution.

In addition to the consultations and meetings which can be convened as stipulated in paragraphs 4, 5 and 6, a meeting will be held annually by representatives of the Commission and Member States to consider policies and specific lines of action to further enhance respect for human rights and establishment of representative democratic rule.

פרק 5

זכויות האדם במדיניות החוץ האמריקנית

מבוא

בפרק זה קטועים מנאומיהם של וילסון ב-1918 ושל רוזוולט ב-1941, וכן ח' תיקון ג'קסון-ואניק לחוק הסחר שהתקבל ב-1972. שלושת המסמכים האלה הם היסודות לשילובם של שיקולים הנוגעים לזכויות אדם בתהליך קבלת החלטות במדינות החוץ האמריקנית. שני המסמכים האחרים בפרק נוגעים לימי נשיאותו של קרטר. האחד הוא הנחיות לפעולה של קרטר לכל זרועות הממשלה בפברואר 1978 לגבי שיקולים של זכויות אדם במדינות החוץ, והאחר הוא מכתב של חברי קונגרס לקרטר על פועלו בתחום זכויות האדם.

בשנת 1918, לאחר סיום מלחמת העולם הראשונה, נשא וודרו וילסון את **נאום ארבע עשרה הנקודות** בפני הקונגרס האמריקני ובו מנה את העקרונות לסדר עולמי חדש, שיבטיחו לדעתו שלום עולמי בטוח ויציב. בעקרונות שמנה: הסכמי שלום גלויים שיושגו ללא כפיה, סחר עולמי חופשי ללא מגבלות, והקמת חבר לאומי שיבטיח את עצמאוֹן ואת שלמותן הטריטוריאלית של כל המדינות. וילסון היה הוגה רעיון "השליחות האמריקנית". הוא סבר של ארצות הברית, בשל ניסיונה ההיסטורי המזוהה, יש שליחות מיוחדת: להפיץ את החירות בעולם. ואכן, הוא נחשב למינציג מובהק של מדיניות חוץ אידיאלית, של שיקולי המוסר בה חשיבות רבה. את המאבק למען הגדרה עצמית של עמים ראה כמרכיב חשוב במדיניות החוץ.

מסמך אחר בפרק הוא קטע מנאומו של רוזוולט, **ארבע החירויות**, שנשא בפני הקונגרס האמריקני בינואר 1941, לפני שארצות הברית הצטרפה למלחמת העולם השנייה. בנאום זהה הצביע רוזוולט ארבע חירויות כבסיס לעולם שארצות הברית שואפת לו: חופש הדיבור וההבעה, חופש הדת, החופש מחוסר והחופש מפחד.

המסמך הבא מביא אותנו בראשית שנות ה-70, תקופה שבה החל הקונגרס האמריקני במאציו לככלו שיקולים של זכויות אדם במדינות החוץ האמריקנית. המסמן, **תיקון ג'קסון-ואניק לחוק הסחר** (1974), הוא ציון דרך בניסינו של הקונגרס לקשר בין סיוע חוץ או הטבות סחר (במקרה זה, לברית-המוסדות) לבין מצב זכויות האדם בארצות זרות. ואכן, אחד המגדדים לבחון את רצינות כוונתו של הממשלה הוא הקשר בין סיוע החוץ לבין מצב זכויות האדם במדינה שהסיע יעוד לה.

חותמים את הפרק שני מסמכים מיימי נשיאותו של קרטר המראים כיצד שיקולים של זכויות האדם תורגמו להנחיות מפורטות לפעולה. משני המסמכים, **הזכיר הנשיאותי** הוא בבחינת שיא בה שנוגע לאינטגרציה של שיקולי זכויות אדם בתהליך קבלת ההחלטה בסוגיות של מדיניות חוץ לא רק בארצות הברית, אלא גם בכל מדינה אחרת.

הנחת היסודות – 1918-1976

5.1

3. Woodrow Wilson "The Fourteen Points Address" (1918)

An Address to a Joint Session of Congress

[...] We entered this war because violations of right had occurred which touched us to the quick and made the life of our own people impossible unless they were corrected and the world secured once for all against their recurrence. What we demand in this war, therefore, is nothing peculiar to ourselves. It is that the world be made fit and safe to live in; and particularly that it be made safe for every peace-loving nation which, like our own, wishes to live its own life, determine its own institutions, be assured of justice and fair dealing by the other peoples of the world as against force and selfish aggression. All the peoples of the world are in effect partners in this interest, and for our own part we see very clearly that unless justice be done to others it will not be done to us. The programme of the world's peace, therefore, is our programme; and that programme, the only possible programme, as we see it, is this:

I. Open covenants of peace, openly arrived at, after which there shall be no private international understandings of any kind but diplomacy shall proceed always frankly and in the public view.

II. Absolute freedom of navigation upon the seas, outside territorial waters, alike in peace and in war, except as the seas may be closed in whole or in part by international action for the enforcement of international covenants.

III. The removal, so far as possible, of all economic barriers and the establishment of an equality of trade conditions among all the nations consenting to the peace and associating themselves for its maintenance.

IV. Adequate guarantees given and taken that national armaments will be reduced to the lowest point consistent with domestic safety.

V. A free, open-minded, and absolutely impartial adjustment of all colonial claims, based upon a strict observance of the principle that in determining all such questions of sovereignty the interests of the populations concerned must have equal weight with the equitable claims of the government whose title is to be determined.

VI. The evacuation of all Russian territory and such a settlement of all questions affecting Russia as will secure the best and freest cooperation of the other nations of the world in obtaining for her an unhampered and unembarrassed opportunity for the independent determination of her own political development and national policy and assure her of a sincere welcome into the society of free nations under institutions of her own choosing; and, more than a welcome, assistance also of every kind that she may need and may herself desire. The treatment accorded Russia by her sister nations in the months to come will be the acid test of their good will, of their comprehension of her needs as distinguished from their own interests, and of their intelligent and unselfish sympathy.

VII. Belgium, the whole world will agree, must be evacuated and restored, without any attempt to limit the sovereignty which she enjoys in common with all other free nations. No other single act will serve as this will serve to restore confidence among the nations in the laws which they have themselves set and determined for the government of their relations with one another. Without this healing act the whole structure and validity of international law is forever impaired.

VIII. All French territory should be freed and the invaded portions restored, and the wrong done to France by Prussia in 1871 in the matter of Alsace-Lorraine, which has unsettled the peace of the world for nearly fifty years, should be righted, in order that peace may once more be made secure in the interests of all.

IX. A readjustment of the frontiers of Italy should be effected along clearly recognizable lines of nationality.

X. The peoples of Austria-Hungary, whose place among the nations we wish to see safeguarded and assured, should be accorded the freest opportunity of autonomous development.

XI. Rumania, Serbia, and Montenegro should be evacuated; occupied territories restored; Serbia accorded free and secure access to the sea; and the relations of the several Balkan states to one another determined by friendly counsel along historically established lines of allegiance and nationality; and international guarantees of the political and economic independence and territorial integrity of the several Balkan states should be entered into.

[...] XII. The Turkish portions of the present Ottoman Empire should be assured a secure sovereignty, but the other nationalities which are now under Turkish rule should be assured an undoubted security of life and an absolutely unmolested opportunity of autonomous development, and the Dardanelles should be permanently opened as a free passage to the ships and commerce of all nations under international guarantees.

XIII. An independent Polish state should be erected which should include the territories inhabited by indisputably Polish populations, which should be assured a free and secure access to the sea, and whose political and economic independence and territorial integrity should be guaranteed by international covenant.

XIV. A general association of nations must be formed under specific covenants for the purpose of affording mutual guarantees of political independence and territorial integrity to great and small states alike.

5.2

1. Franklin Delano Roosevelt "The Four Freedoms" (1941)

Message to Congress

January 6, 1941

I address you, the Members of the Seventy-seventh Congress, at a moment unprecedented in the history of the Union. I use the word "unprecedented" because at no previous time has American security been as seriously threatened from without as it is today.

[...] In the future days, which we seek to make secure, we look forward to a world founded upon four essential human freedoms.

The first is freedom of speech and expression—everywhere in the world.

The second is freedom of every person to worship God in his own way—everywhere in the world.

The third is freedom from want—which, translated into world terms, means economic understandings which will secure to every nation a healthy peacetime life for its inhabitants—everywhere in the world.

The fourth is freedom from fear—which, translated into world terms, means a world-wide reduction of armaments to such a point and in such a thorough fashion that no nation will be in a position to commit an act of physical aggression against any neighbor—anywhere in the world.

That is no vision of a distant millennium. It is a definite basis for a kind of world attainable in our own time and generation. That kind of world is the very antithesis of the so-called new order of tyranny which the dictators seek to create with the crash of a bomb.

5.3

The Jackson Amendment to the Trade Reform Act (1972)

EAST-WEST TRADE AND FREEDOM OF EMIGRATION

Sec. 507. (a) To assure the continued dedication of the United States to fundamental human rights, and notwithstanding any other provision of this Act or any other law, after October 25, 1972, no nonmarket economy country shall be eligible to receive most-favored-nation treatment or to participate in any program of the Government of the United States which extends credits or credit guarantees or investment guarantees, directly or indirectly, during the period beginning with the date on which the President of the United States determines that such country—

1. denies its citizens the right or opportunity to emigrate; or
2. imposes more than a nominal tax on emigration or on the visas or other documents required for emigration, for any purpose or cause whatsoever; or
3. imposes more than a nominal tax, levy, fine, or other charge on any citizen as a consequence of the desire of such citizen to emigrate to the country of his choice and ending on the date on which the President determines that such country is no longer in violation of paragraph (1), (2), or (3).

(b) After October 15, 1972, a nonmarket economy country may participate in a program of the Government of the United States which extends credits or credit guarantees or investment guarantees, and shall be eligible to receive most-favored-nation treatment, only after the President of the United States has submitted to the Congress a report indicating that such country is not in violation of paragraph (1), (2), or (3) of subsection (a). Such report with respect to such country, shall include information as to the nature and implementation of emigration laws and policies and restrictions or discrimination applied to or against persons wishing to emigrate. The report required by this subsection shall be submitted initially as provided herein and semiannually thereafter so long as any agreement entered into pursuant to the exercise of such authority is in effect.

זכויות האדם כגורם מרכזי במדינות החוץ**5.4****United States Senate**

WASHINGTON, D.C. 20510

March 23, 1977

*you he says
ack (?) / State
26 MAR 1977*

The President
The White House
Washington, D. C.

Dear Mr. President:

In the three months that you have been in office, you have expressed a strong commitment to the ideals of human rights and individual freedom. While this concern is not new for our Nation, its eloquent expression by your Administration serves as further evidence to foreign governments and to the American people that our nation's concern for human rights is no less valid or strong today than it was 200 years ago.

We freely concede that we, too, like all nations, have unfinished business in human rights, but you have properly reminded the world that there can be no true understanding among nations unless formal pledges about human rights are implemented. Your statements imply no special status for America, but simply demonstrate a world-wide commitment to the belief that human rights must be clearly stated and energetically pursued.

American leadership in the field of human rights will be welcomed both by our own citizens and overwhelmingly by the peoples of the world. We support your efforts to tell the nations of the world that American foreign policy will continue to be dedicated to the cause of freedom.

RECEIVED

APR 7 1977

Sincerely,

John Cranston

Alan Cranston
Frank Church

Frank Church
Hubert Humphrey

Hubert H. Humphrey
Henry M. Jackson

Henry Jackson

Howard M. Metzenbaum

Howard M. Metzenbaum
Birch Bayh

Birch Bayh
Mark Hatfield

Mark Hatfield
Clifford P. Case

Clifford P. Case

222

5.5

copy carter
library~~CONFIDENTIAL~~

THE WHITE HOUSE

WASHINGTON

~~CONFIDENTIAL~~ GDSPresidential Directive/NSC-

TO: The Vice President
 The Secretary of State
 The Secretary of Defense

ALSO: The Secretary of the Treasury
 The Attorney General
 The Secretary of Commerce
 The Director, Office of Management and Budget
 The United States Representative to the
 United Nations
 The Administrator, Agency for International
 Development
 The Chairman, Joint Chiefs of Staff
 The Director of Central Intelligence
 The Director of U.S. Information Agency

SUBJECT: Human Rights

*Need to include other action
 a) Verbal protest (public)
 b) Annual report to Congress
 (already required)
 c) Utilization of AS, UN, etc.
 d) Work in private
 groups, international
 diplomatic
 e) Direct persuasion
 (private)*

J

It shall be a major objective of U.S. foreign policy to promote the observance of human rights throughout the world. The policy shall be applied globally, but with due consideration to the cultural, political and historical characteristics of each individual nation, and to the significance of U.S. relations with the nation in question.

Specifically:

1. It shall be the objective of the U.S. human rights policy ~~first of all~~ to reduce worldwide governmental violations of the integrity of the person (e.g., torture; cruel, inhuman or degrading treatment; arbitrary arrest or imprisonment; lengthy detention without trial and assassination), and ~~secondly~~ to enhance civil and political liberties (freedom of speech, of religion, of assembly, of movement and of the press; and the right to basic judicial protections). It will also be a continuing U.S. objective to promote basic economic and social rights (e.g., adequate food, education, shelter and health).
2. Greater reliance should be placed on positive inducements and incentives, acknowledging improvements in human rights, through whenever appropriate and possible preferential treatment in political relations and economic benefits.

*Declassified
 Per A/C 14 2/23/84 refiled 8/4/84-7
 By MIE 3/1/84*

~~CONFIDENTIAL~~

copy Carter
library~~CONFIDENTIAL~~~~CONFIDENTIAL - GDS~~

2

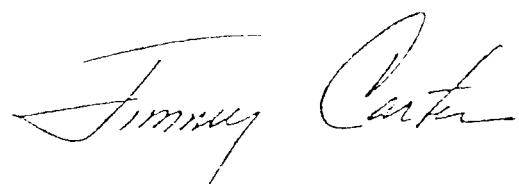
sub: *Hally*

3. To this end, countries with a good or improving record of human rights observance ~~as defined above~~, will be given special consideration in the allocation of U.S. foreign assistance. Programs for each fiscal year shall be reviewed in this light.
4. In the evaluation of the human rights condition of a foreign nation ~~x~~ and in the course of the implementation of this directive, primary emphasis shall be placed on longer term trends ~~rather than~~ and on the relative effect of specific events.
5. The U.S. shall not take any action which would result in material or financial support to the police, civil law enforcement authorities, or internal security forces of governments engaged in serious violations of human rights.
6. U.S. human rights actions within the International Financial Institutions shall be designed and implemented so as not to undermine the primary U.S. interest of preserving these institutions as effective economic instruments. I therefore direct the Interagency Group to prepare a report *spell out*
- Analyzing the effects of recent U.S. actions in the IFIs, *including*: *adequacy of information received from the IFIs, and*
 - ~~on the IFIs themselves (including an assessment of the legality of our actions)~~; The propriety and legality of action we may take;
 - ~~on~~ Congressional attitudes and prospective legislation; and
 - ~~on~~ the advancement of U.S. human rights objectives.
- + effectively both* -- Proposing a strategy for future U.S. actions which will *place utilize* ~~primary emphasis on the use of our "voice" rather than our vote, understand~~ and attempt to influence the Bank's actions as early as possible in the loan process; seek to engage the support of other nations and multilateral organizations.
7. The Interagency Group shall prepare and submit for review by the PRC/NSC, a paper analyzing the appropriateness of using other sanctions or incentives to further the goals defined in this directive.

~~CONFIDENTIAL - GDS~~~~CONFIDENTIAL~~

~~CONFIDENTIAL - GDS~~

8. The Interagency Group shall periodically report to the PRD/NSC on the actions taken or recommended pursuant to this Presidential Directive. In particular, the Interagency Group shall, within two months, report on the effectiveness of recent U.S. actions in the International Financial Institutions, with particular attention to: Congressional attitudes and prospective legislation; views of other nations as to the propriety and legality of actions we may take; and, the effect of our actions on the advancement of U.S. human rights objectives.

~~CONFIDENTIAL - GDS~~LIBRARY
COPY CI

פרק 6

זכויות האדם – גישת אסיה, אמריקה הלטינית ואפריקה

מבוא

בפרק זה מסמכים אחדים המלמדים על הגישה לזכויות אדם בתרבותות ובסורות לא-מערביות – אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית. נמצא שעלי-פי מסמכים אלה – על אף השוני בתרבות, ברקע הפוליטי והחברתי וברמת המודרניזציה – יש "גרעין קשה" של זכויות שלגביו הkowskiון הטעון הוא אוניברסלי.

המסמך הראשון, **התנגדות סביבה**, הוא כתעים מדבריו של מהטמה ("הנפש הגדולה") גנדי (1869-1948), שהיה סמל להtantגdot הלא-אלימה שלטון האנגלי ולמאבקה של היהודו לעצמות. האם נכון להשתחש באלים כדי להשיג זכויות אדם? תשובתו של גנדי הייתה חד-משמעות: מטרות נעלות אפשר להשיג רק באמצעותם. בהtantgdot פסיבית לא ראה גנדי את נשקו של החולש, אלא נשק וביעוצמה הדורש אומץ רב ומביא לתוצאות מרחיקות לכת בלי שפיקות דמים. המסמך השני (1924), **אמצעים ומטרות**, מציג את גנדי כמתנגד חסר פשרות לאמצעים אלימים, אפילו למען המטרות הנעלות ביותר, וגם במסמך אחריו, **חלוקת שווה ללא אלימות** (מ-1940) ממשיך גנדי ופרט את רעיון אי-האלימות בהתנהגות של היחיד והחברה.

בפרק גם איגרת שכתב ב-1937 המשורר היהודי ר宾ינדרנת טגור (שזכה בפרס נובל בספרות) על חירות האזרח. הרעיון העיקרי באיגרתו **המשורר על חירות האזרח** הוא שחרורת היא זכות שהפרט צריך להניע ולהזכיר מענה. יש לפתח באדם את המודעות לערך המוסרי של קיומו כאדם, שהוא יסוד החירות, שכן אם החירות נתפסת רק כחופש להשיג סייפים חומריים, המדינה יכולה לפתותו לוטר על חירותו זו.

марצחות אמריקה הלטינית בחרנו להביא כתעים מתוך **הדרשה האחזורנה** של הארכיבישוף של אל-סלודור אוסקר רומרו, שנשא בשנת 1980. רומרו, שנרצח בידי מתנקש בהיותו בן 63, היה "בישוף העניים". הוא עזק את עיקתם לנוכח מעשי הדיכוי של הממשלה, העינויים ורצח אלפיים. בדרשה מדבר הארכיבישוף על הפגיעה בזכויות האדם בארץו בימי מלחת האזרחים, ועל תפקיד הכנסייה בהגנה על זכויות האדם, ופונה בתהינה לאנשי כוחות הביטחון לחודל מרצח חפים מפשע. עוד אמריקה הלטינית נאומו של נשיא אל-סלודור חזה נפוליאון דוארטה (1980-1985) במועדון העיתונות הלאומי בנובמבר 1985, **טרוריזם ודמוקרטיה**. המסר העיקרי: בא-סלודור מתחולל קרב בין שני עקרונות מנוגדים בתכלית – הומניות וטרור.

אחרון בפרק הוא **נאום קבלת פרס נובל לשלוום** של מנהיג דרום אפריקה נלסון מנדלה ב-1993, בטקס שבו הוענק לו הפרס. בנאומו דיבר בשם של מי שהעוז לכאן נגד שיטה חברתיות שעיצם מהוותה היא מלחתה, אלימות, גזענות, דיכוי וניצול. בהמשך דיבר על העידן שאחרי משטר האפרטהייד: בדרום אפריקה החדשה ישלוט העיקרונות שבניהו-אדם נולדו שווים ויש להם זכות שווה לחיים, לחירות ולזכויות אדם; היא תהיה דוגמה לעולם חדש של דמוקרטיה וכבוד לזכויות האדם, מדינה שאין בה לא עוני, לא מלחמות אזרחים ולא פליטים.

6.1

8. Mahatma Gandhi

"Passive Resistance" (1909)

[...] We simply want to find out what is right and to act accordingly. The real meaning of the statement that we are a law-abiding nation is that we are passive resisters. When we do not like certain laws, we do not break the heads of law-givers but we suffer and do not submit to the laws. That we should obey laws whether good or bad is a newfangled notion. There was no such thing in former days. The people disregarded those laws they did not like and suffered the penalties for their breach. It is contrary to our manhood if we obey laws repugnant to our conscience. Such teaching is opposed to religion and means slavery. If the Government were to ask us to go about without any clothing, should we do so? If I were a passive resister, I would say to them that I would have nothing to do with their law. But we have so forgotten ourselves and become so compliant that we do not mind any degrading law. [...] To use brute force, to use gunpowder, is contrary to passive resistance, for it means that we want our opponent to do by force that which we desire but he does not. And if such a use of force is justifiable, surely he is entitled to do likewise by us. And so we should never come to an agreement. We may simply fancy, like the blind horse moving in a circle round a mill, that we are making progress. Those who believe that they are not bound to obey laws which are repugnant to their conscience have only the remedy of passive resistance open to them. Any other must lead to disaster.

READER: From what you say I deduce that passive resistance is a splendid weapon of the weak, but that when they are strong they may take up arms.

EDITOR: This is gross ignorance. Passive resistance, that is, soul-force, is matchless. It is superior to the force of arms. How, then, can it be considered only a weapon of the weak? [...] What do you think? Wherein is courage required—in blowing others to pieces from behind a cannon, or with a smiling face to approach a cannon and be blown to pieces? Who is the true warrior—he who keeps death always as a bosom-friend, or he who controls the death of others? Believe me that a man devoid of courage and manhood can never be a passive resister.

This however, I will admit: that even a man weak in body is capable of offering this resistance. One man can offer it just as well as millions. Both men and women can indulge in it. It does not require the training of an army; it needs no jiu-jitsu. Control over the mind is alone necessary, and when that is attained, man is free like the king of the forest and his very glance withers the enemy.

Passive resistance is an all-sided sword, it can be used anyhow; it blesses him who uses it and him against whom it is used. Without drawing a drop of blood it produces far-reaching results. It never rusts and cannot be stolen. Competition between passive resisters does not exhaust. The sword of passive resistance does not require a scabbard. It is strange indeed that you should consider such a weapon to be a weapon merely of the weak.

10. Mahatma Gandhi

"Means and Ends"

Means and end are convertible terms in my philosophy of life.

Young India, December 26, 1924

They say 'means are after all means.' I would say 'means are after all everything.' As the means [...] I do not believe in short-violent-cuts to success However much I may sympathize with and admire worthy motives, I am an uncompromising opponent of violent methods even to serve the noblest of causes. There is, therefore, really no meeting-ground between the school of violence and myself. But my creed of nonviolence not only does not preclude me but compels me even to associate with anarchists and all those who believe in violence. But that association is always with the sole object of weaning them from what appears to me their error. For experience convinces me that permanent good can never be the outcome of untruth and violence. Even if my belief is a fond delusion, it will be admitted that it is a fascinating delusion.

Young India, December 11, 1924

[...] I do suggest that the doctrine [of nonviolence] holds good also as between States and States. I know that I am treading on delicate ground if I refer to the late war. But I fear I must in order to make the position clear. It was a war of aggrandizement, as I have understood, on either part. It was a war for dividing the spoils of the exploitation of weaker races—otherwise euphemistically called the world commerce It would be found that before general disarmament in Europe commences, as it must some day, unless Europe is to commit suicide, some nation will have to dare to disarm herself and take large risks. The level of nonviolence in that nation, if that event happily comes to pass, will naturally have risen so high as to command universal respect. Her judgements will be unerring, her decisions firm, her capacity for heroic self-sacrifice will be great, and she will want to live as much for other nations as for herself.

Young India, October 8, 1925 [...]

11. Mahatma Gandhi

"Equal Distribution through Nonviolence"

[...] To bring this ideal into being the entire social order has got to be reconstructed. A society based on non-violence cannot nurture any other ideal. We may not perhaps be able to realize the goal, but we must bear it in mind and work unceasingly to near it. To the same extent as we progress towards our goal we shall find contentment and happiness, and to that extent too shall we have contributed towards the bringing into being of a non-violent society.

It is perfectly possible for an individual to adopt this way of life without having to wait for others to do so. And if an individual can observe a certain rule of conduct, it follows that a group of individuals can do likewise. It is necessary for me to emphasize the fact that no one need wait for anyone else in order to adopt a right course. Men generally hesitate to make a beginning if they feel that the objective cannot be had in its entirety. Such an attitude of mind is in reality a bar to progress.

Now let us consider how equal distribution can be brought about through non-violence. The first step towards it is for him who has made this ideal part of his being to bring about the necessary changes in his personal life. He would reduce his wants to a minimum, bearing in mind the poverty of India. His earnings would be free of dishonesty. The desire for speculation would be renounced. His habitation would be in keeping with the new mode of life. There would be self-restraint exercised in every sphere of life. When he has done all that is possible in his own life, then only will he be in a position to preach this ideal among his associates. [...] It may be asked whether history at any time records such a change in human nature. Such changes have certainly taken place in individuals. One may not perhaps be able to point to them in a whole society. But this only means that up till now there has never been an experiment on a large scale in nonviolence.

6.2

Rabindranath Tagore

The Poet on Civil Liberty (1937)

(The following is the text of the message which was sent by Dr. Tagore to the London Conference on Civil Liberty in India held on October 17th, and which was referred to approvingly by Mahatma Gandhi.)

Liberty is a privilege which the individual has to defend daily for himself; for even the most democratic government tends to be oppressive if its tyranny is tempted by the indifference or cowardice of its subjects. Hence the need for a Civil Liberties Union in any system of government, and hence the need for such unions to realize that they cannot safeguard liberty for the individual if they do not teach him to defend it for himself by his continual readiness to pay for it by sacrifice. The problem is one not of external organization so much as of inducing the appropriate moral qualities in the individual, of creating in him an awareness of his innate worth as an individual. Otherwise, if the individual is made to care for liberty as a means of attaining mere material satisfaction, then the State will easily tempt him to part with it by holding out to him the bait of better satisfactions; which is what is actually happening in party dictatorships—Red, Black or Brown.

The English people too, though they are traditionally supposed to cherish liberty for its own sake, have allowed other peoples to be robbed of it without any scruple whatsoever, simply because their greed for material satisfactions has been effectively appeased thereby. Perhaps my English friends will not agree with me there, but when the rivalry for colonial exploitation would become still more acute, the British citizens will find it necessary to arm their government at home with extraordinary powers to defend their possessions abroad. Then they will suddenly wake up to find that, without meaning it, they have forfeited their own liberty and drifted into a Fascist grip, and maybe, then they will realize that liberty has a true foundation only in the moral worth of the individuals who compose the State.

6.3**Archbishop Oscar Romero****The Last Sermon (1980)**

Let no one be offended because we use the divine words read at our mass to shed light on the social, political and economic situation of our people.

[...] Each week I go about the country listening to the cries of the people, their pain from so much crime, and the ignominy of so much violence. Each week I ask the Lord to give me the right words to console, to denounce, to call for repentance. And even though I may be a voice crying in the desert, I know that the church is making the effort to fulfill its mission. . . .

Every country lives its own “exodus”; today El Salvador is living its own exodus. Today we are passing to our liberation through a desert strewn with bodies and where anguish and pain are devastating us. Many suffer the temptation of those who walked with Moses and wanted to turn back and did not work together. It is the same old story. God, however, wants to save the people by making a new history. . . .

History will not fail; God sustains it. That is why I say that insofar as historical projects attempt to reflect the eternal plan of God, to that extent they reflect the kingdom of God. This attempt is the work of the church. Because of this, the church, the people of God in history, is not attached to any one social system, to any political organization, to any party. . . .

[...] We have lived through a tremendously tragic week. I could not give you the facts before, but a week ago last Saturday, on 15 March, one of the largest and most distressing military operations was carried out in the countryside. The villages affected were La Laguna, Plan de Ocotes and El Rosario. The operation brought tragedy: a lot of ranches were burned, there was looting, and—inevitably—people were killed.

[...] Amnesty International issued a press release in which it described the repression of the peasants, especially in the area of Chalatenango. The week's events confirm this report in spite of the fact the government denies it. As I entered the church, I was given a cable that says, “Amnesty International confirmed today [that was yesterday] that in El Salvador human rights are violated to extremes that have not been seen in other countries.” That is what Patricio Fuentes (spokesman for the urgent action section for Central America in Swedish Amnesty International) said at a press conference in Managua, Nicaragua.

Fuentes confirmed that, during two weeks of investigations he carried out in El Salvador, he was able to establish that there had been eighty-three political assassinations between 10 and 14 March. He pointed out that Amnesty International recently condemned the government of El Salvador, alleging that it was responsible for six hundred political assassinations. The Salvadorean government defended itself against the charges, arguing that Amnesty International based its condemnation on unproved assumptions.

Fuentes said that Amnesty had established that in El Salvador human rights are violated to a worse degree than the repression in Chile after the coup d'état. The Salvadorean government also said that the six hundred dead were the result of armed confrontations between army troops and guerrillas. Fuentes said that during his stay in El Salvador, he could see that the victims had been tortured before their deaths and mutilated afterward.

The spokesman of Amnesty International said that the victims' bodies characteristically appeared with the thumbs tied behind their backs. Corrosive liquids had been applied to the corpses to prevent identification of the victims by their relatives and to prevent international condemnation, the spokesman added. Nevertheless, the bodies were exhumed and the dead have been identified. Fuentes said that the repression carried out by the Salvadorean army was aimed at breaking the popular organizations through the assassination of their leaders in both town and country.

According to the spokesman of Amnesty International, at least three thousand five hundred peasants have fled from their homes to the capital to escape persecution. "We have complete lists in London and Sweden of young children and women who have been assassinated for being organized," Fuentes stated. . . .

I would like to make a special appeal to the men of the army, and specifically to the ranks of the National Guard, the police and the military. Brothers, you come from our own people. You are killing your own brother peasants when any human order to kill must be subordinate to the law of God which says, "Thou shalt not kill." No soldier is obliged to obey an order contrary to the law of God. No one has to obey an immoral law. It is high time you recovered your consciences and obeyed your consciences rather than a sinful order. The church, the defender of the rights of God, of the law of God, of human dignity, of the person, cannot remain silent before such an abomination. We want the government to face the fact that reforms are valueless if they are to be carried out at the cost of so much blood. In the name of God, in the name of this suffering people whose cries rise to heaven more loudly each day, I implore you, I beg you, I order you in the name of God: stop the repression.

The church preaches your liberation just as we have studied it in the holy Bible today. It is a liberation that has, above all else, respect for the dignity of the person, hope for humanity's common good, and the transcendence that looks before all to God and only from God derives its hope and its strength.

6.4**José Napoleón Duarte****Terrorism and Democracy (1985)**

Events of the past years have led to brutal actions of the past weeks, making it crystal clear that in El Salvador a battle is being fought between diametrically opposed principles: humanism and terrorism.

Terrorism has grown as a world wide cancer. With few exceptions democratic nations have been unable to eliminate or significantly reduce its criminal consequences and disastrous effects.

I must make clear here today something that no well-meaning individual can dare reject. There is a symbiotic relationship between totalitarianism and terrorism. This is possible thanks to those who promote, use, protect and guarantee its impunity. Moreover, totalitarianism feeds endlessly on terrorism.

As a counterpart to totalitarianism, there exist in open societies laws and principles based in humanism: A frame of reference within which the human beings can develop as individuals and as members of society. Nonetheless, open societies are susceptible to threats, to danger and to the thirst for power of those who profess totalitarian doctrines. To attempt against these rights, is to attempt against humanity.

The language used by totalitarians and terrorists, who are one and the same, may at times sound suggestive, but I invite you to bear in mind at all times that those who preach and practice hatred and violence cannot or will not ever be champions of justice. . . .

[...] During that period, the violent actions of the extreme left, in their alliance against democracy, joined with the violence of the extreme rightist individuals who brutally and in the name of Nazi inspired anticomunism and fascism tortured and killed civilians through their infamous death squads.

Two facts altered the strategy of the extreme left and of their foreign allies. The people of El Salvador enacted a new Constitution, elected freely a President and a new Congress in an electoral contest that gave a resounding victory to the Christian Democratic Party, to which I am proud to belong. At the same time, the armed forces increased its capacity through unprecedented technical improvement and demonstrated its commitment to law and the Constitution.

As the air we breathe and the freedom we enjoy, peace can only be appreciated in its full context when it is missing, when it is lost. The fight for national peace was not only the result of my devotion for the human being but a mandate that the people had given me at my election. Because of that mandate, on October 15, 1984, as the world witnessed our fervent desire for peace, I called in the United Nations for a serious and honest dialogue with the subversives to serve as a vehicle for them to become part of the democratic process and to compete for power through elections.

I left our meeting at the church in La Palma feeling optimistic and satisfied that my idealism had been vindicated. Among other factors, had the dialogue continued only among Salvadorans, if the guerrillas had not had so many commitments to their patrons in Cuba, Nicaragua, Bulgaria, the Soviet Union, Libya, the PLO, and others, then, even in the midst of the storm, we would have found a rainbow of peace.

Criticized by national and international opinion, stunned by the improvement of our soldiers and weakened by the will of the people, the Salvadoran guerrillas accepted Yasir Arafat's thesis of terror as submitted to the Palestinian leadership. In this third stage they have joined the criminal fanatics who believed they could obtain their goals by murdering a handicapped old man aboard the *Achille Lauro*, those who kicked to death a young sailor on the TWA flight, and those who have placed bombs in airports.

This is not different from what is happening in El Salvador. The guerrillas have begun this third stage by spraying bullets on innocent people in a sidewalk café and by terrorizing families, including my own. They kidnapped many Salvadorans, among whom were 33 mayors and municipal employees of small villages, young Ana Cecilia Villeda Sosa and my daughter Inés Guadalupe, mother of three young children, arguing that they too were military objectives. I will not speak today about my suffering. I have vivid memories of the tears in my grandchildren's eyes when they asked about their mother.

Obviously, these kidnappings were not only a declaration of war. They had a well-defined objective: to provoke repression, introduce disagreement within the armed forces and my government, and frighten the civilian population by showing that no one, not even the President, was safe from terrorism.

I rejected the idea to capture the families of the guerrilla commanders, because of my Christian and humanitarian convictions.

The spontaneous solidarity nationally and internationally in rejecting the condemnable act of kidnapping was so overpowering that the ex-guerrillas and now terrorists at first even denied the act, as PLO terrorists initially denied the murder of Mr. Leon Klinghoffer.

[...]

In Central America, in my own country, countless persons from all walks of life, and in the case of my family, my daughter Inés Guadalupe, would not have been victims of the merciless violence of the terrorists if terrorists did not have the support, direction, approval and timely protection of the terrorist dictatorship in Nicaragua. Nicaragua is the Central American source for totalitarianism and violence, and is the sanctuary for terrorists.

The Salvadoran guerrillas, whose headquarter is in Managua, have been trained, sheltered, armed, helped by the totalitarian governments of Nicaragua and Cuba with the support of the PLO and countries such as Libya.

I ask if terrorism could be possible without the assistance given by governments that, like Nicaragua, show total disregard to all the principles and rules of international law. . . .

6.5**Nelson Mandela — Nobel Lecture**

Acceptance and Nobel Lecture

[...]

It will not be presumptuous of us if we also add, among our predecessors, the name of another outstanding Nobel Peace Prize winner, the late Rev Martin Luther King Jr.

He, too, grappled with and died in the effort to make a contribution to the just solution of the same great issues of the day which we have had to face as South Africans.

We speak here of the challenge of the dichotomies of war and peace, violence and non-violence, racism and human dignity, oppression and repression and liberty and human rights, poverty and freedom from want.

We stand here today as nothing more than a representative of the millions of our people who dared to rise up against a social system whose very essence is war, violence, racism, oppression, repression and the impoverishment of an entire people.

I am also here today as a representative of the millions of people across the globe, the anti-apartheid movement, the governments and organisations that joined with us, not to fight against South Africa as a country or any of its peoples, but to oppose an inhuman system and sue for a speedy end to the apartheid crime against humanity.

These countless human beings, both inside and outside our country, had the nobility of spirit to stand in the path of tyranny and injustice, without seeking selfish gain. They recognised that an injury to one is an injury to all and therefore acted together in defense of justice and a common human decency.

Because of their courage and persistence for many years, we can, today, even set the dates when all humanity will join together to celebrate one of the outstanding human victories of our century.

When that moment comes, we shall, together, rejoice in a common victory over racism, apartheid and white minority rule.

That triumph will finally bring to a close a history of five hundred years of African colonisation that began with the establishment of the Portuguese empire.

Thus, it will mark a great step forward in history and also serve as a common pledge of the peoples of the world to fight racism, wherever it occurs and whatever guise it assumes.

At the southern tip of the continent of Africa, a rich reward in the making, an invaluable gift is in the preparation for those who suffered in the name of all humanity when they sacrificed everything - for liberty, peace, human dignity and human fulfillment.

This reward will not be measured in money. Nor can it be reckoned in the collective price of the rare metals and precious stones that rest in the bowels of the African soil we tread in the footsteps of our ancestors.

It will and must be measured by the happiness and welfare of the children, at once the most vulnerable citizens in any society and the greatest of our treasures.

The children must, at last, play in the open veld, no longer tortured by the pangs of hunger or ravaged by disease or threatened with the scourge of ignorance, molestation and abuse, and no longer required to engage in deeds whose gravity exceeds the demands of their tender years.

In front of this distinguished audience, we commit the new South Africa to the relentless pursuit of the purposes defined in the World Declaration on the Survival, Protection and Development of Children.¹

The reward of which we have spoken will and must also be measured by the happiness and welfare of the mothers and fathers of these children, who must walk the earth without fear of being robbed, killed for political or material profit, or spat upon because they are beggars.

They too must be relieved of the heavy burden of despair which they carry in their hearts, born of hunger, homelessness and unemployment.

The value of that gift to all who have suffered will and must be measured by the happiness and welfare of all the people of our country, who will have torn down the inhuman walls that divide them.

These great masses will have turned their backs on the grave insult to human dignity which described some as masters and others as servants, and transformed each into a predator whose survival depended on the destruction of the other.

The value of our shared reward will and must be measured by the joyful peace which will triumph, because the common humanity that bonds both black and white into one human race, will have said to each one of us that we shall all live like the children of paradise.

Thus shall we live, because we will have created a society which recognises that all people are born equal, with each entitled in equal measure to life, liberty, prosperity, human rights and good governance.

Such a society should never allow again that there should be prisoners of conscience nor that any person's human right should be violated.

Neither should it ever happen that once more the avenues to peaceful change are blocked by usurpers who seek to take power away from the people, in pursuit of their own, ignoble purposes.

In relation to these matters, we appeal to those who govern Burma that they release our fellow Nobel Peace Prize laureate, Aung San Suu Kyi, and engage her and those she represents in serious dialogue, for the benefit of all the people of Burma.²

We pray that those who have the power to do so will, without further delay, permit that she uses her talents and energies for the greater good of the people of her country and humanity as a whole.

Far from the rough and tumble of the politics of our own country. I would like to take this opportunity to join the Norwegian Nobel Committee and pay tribute to my joint laureate. Mr. F.W. de Klerk.

He had the courage to admit that a terrible wrong had been done to our country and people through the imposition of the system of apartheid.

He had the foresight to understand and accept that all the people of South Africa must through negotiations and as equal participants in the process, together determine what they want to make of their future.

But there are still some within our country who wrongly believe they can make a contribution to the cause of justice and peace by clinging to the shibboleths that have been proved to spell nothing but disaster.

It remains our hope that these, too, will be blessed with sufficient reason to realise that history will not be denied and that the new society cannot be created by reproducing the repugnant past, however refined or enticingly repackaged.

[...]

We live with the hope that as she battles to remake herself, South Africa, will be like a microcosm of the new world that is striving to be born.

This must be a world of democracy and respect for human rights, a world freed from the horrors of poverty, hunger, deprivation and ignorance, relieved of the threat and the scourge of civil wars and external aggression and unburdened of the great tragedy of millions forced to become refugees.

The processes in which South Africa and Southern Africa as a whole are engaged, beckon and urge us all that we take this tide at the flood and make of this region as a living example of what all people of conscience would like the world to be.

We do not believe that this Nobel Peace Prize is intended as a commendation for matters that have happened and passed.

We hear the voices which say that it is an appeal from all those, throughout the universe, who sought an end to the system of apartheid.

We understand their call, that we devote what remains of our lives to the use of our country's unique and painful experience to demonstrate, in practice, that the normal condition for human existence is democracy, justice, peace, non-racism, non-sexism, prosperity for everybody, a healthy environment and equality and solidarity among the peoples.

Moved by that appeal and inspired by the eminence you have thrust upon us, we undertake that we too will do what we can to contribute to the renewal of our world so that none should, in future, be described as the "wretched of the earth".³

Let it never be said by future generations that indifference, cynicism or selfishness made us fail to live up to the ideals of humanism which the Nobel Peace Prize encapsulates.

Let the strivings of us all, prove Martin Luther King Jr. to have been correct, when he said that humanity can no longer be tragically bound to the starless midnight of racism and war.

Let the efforts of us all, prove that he was not a mere dreamer when he spoke of the beauty of genuine brotherhood and peace being more precious than diamonds or silver or gold.

Let a new age dawn!

Thank you.

1. The Declaration of the Rights of the Child, approved unanimously by the United Nations General Assembly on 20 November 1959, proclaimed ten fundamental rights, including those Mandela mentions. .
2. Aung San Suu Kyi was granted the 1991 Nobel Peace Prize. See pp. 1-21.
3. "Arise, ye wretched of the earth" is a line in the English version of the Internationale, a revolutionary socialist hymn written in Paris in 1871 and sung thereafter by socialists and communists.

From Nobel Lectures, Peace 1991-1995, Editor Irwin Abrams, World Scientific Publishing Co., Singapore, 1999

פרק 7

ישראל וזכויות האדם

מבוא

בפרק זה ארבעה מסמכים השופכים אוור על התמודדותה של ישראל עם שני אתגרים: האחד, ההגנה על זכויות אדם בהעדר חופה עליידי חוקיתם של חוקי יסוד שישמשו בסיס ו"תחליף" זמני לחופה, והאחר, ההגנה על זכויות אדם בנסיבות מרכיבת של מלחמה ומאבק בטרור.

המסמך הראשון הוא **חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו**, שהתקבל בכנסת בשנת 1992. החוק מושתת על העיקרונו של קדושת חי adam והיותו בן-חוריון, וכן על "להגן על כבוד האדם וחירותתו" כדי לעגן את ערכיה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. החוק מבטיח, בין השאר, את הזכות לחיים, לשלוות הגוף, לכבוד, לנניין, לחירות ולפרטיות, וכללה בו הוראה המבטיחה את יציבותו מפני שינוי בשל תקנות שעת חירום, חוץ מבקרים חריגים.

המסמך השני הווה הצעת חוק שהגשו ב-1989 חמישה חברי הכנסת מסיעת מרצ — **הצעת חוק-יסוד: זכויות האדם**. ההצעה היא פרוי עבودתה של הוועדה לחוקי יסוד בכנסת העשירית, אך הליבי החקיקה של החוק טרם הסתיימו בשל העדר תמיכה של הממשלה ורוב חברי הכנסת. בחוק 36 סעיפים העוסקים רובם בזכויות הכלולות באמנותו האו"ם בדבר זכויות פוליטיות ואזרחיות וזכויות חברתיות וככליליות. ראוי לשים לב לסעיפים 32 ו-33 העוסקים בתקפות החוק ביחס לתקנות שעת חירום (עדיפות לחוק), ולדיני חירום שהיו בתוקף עבר קבלת החוק (עדיפות לדיני חירום כפי שמקובל בתנאים של משטר דמוקרטי).

שני המסמכים האחרונים הם קטעים משנה נאים שנשא נשיא בית המשפט העליון, אהרון ברק, בשנת 2002, על **ביטחון וזכויות אדם**. בנאומו אלה עסק בדילמות העומדות בפני ישראל הנאבkat בטרור. לדעתו, ראוי למצוא את האיזון בין שמירה על זכויות האדם לבין אינטרסים של ביטחון לאומי. את המאבק יש לעשות תוך שמירה על נורמות משפטיות, שכן דווקא השמירה על שלטון החוק, הדמוקרטיה וחירות הפרט תסייע לביטחון.

7.1

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו¹

עקרונות יסוד (תיקון מס' 1)	1. זכויות הבסיס של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חוריין, והן יcobדו ברוח העקרונות שבכרזה על הקמת מדינת ישראל.
מטרה	1א. חוק-יסוד זה, מטרתו להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
שמירה על החי'ם, הגוף והכבד	2. אין פוגעים בחיו, בגפו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם.
שמירה על הקיין	3. אין פוגעים בקניינו של אדם.
הגנה על החי'ם, הגוף והכבד	4. כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו.
חירות אישית	5. אין נוטלים ואין מגבלים את חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת.
יציאה מישראל ונכינה אליה	<p>6. (א) כל אדם חופשי ליצאת מישראל.
(ב) כל אזרח ישראלי הנמצא בחו"ל רשאי זכאי להיכנס לישראל.</p>
פרטיות וצנעת הפרט	<p>7. (א) כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו.
(ב) אין נכנים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמהתו.
(ג) אין עורכים חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגפו או בכליו.</p>
פגיעה בזכויות (תיקון מס' 2)	(ד) אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו. 8. אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק הולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכליית רואיה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.
סיג לגבי כוחות הבטחון	9. אין מגבלים זכויות שלפי חוק-יסוד זה של המשרתיםocab-הגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בת"י הסוהר ובארגוני הבטחון האחרים של המדינה, ואין

מתנים על זכויות אלה, אלא לפי חוק ובמידה שאינה עולה על הנדרש ממהותו ומأופיו של השירות.

10.	אין בחוק-יסוד זה כדי לפגוע בתקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק-היסוד.	שמירת
דין
11.	כל רשות מרשות השולטן חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק-יסוד זה.	תחילה
12.	אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפיקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; ואולם בשעה שקיים במדינה מצב של חירום בתקף הכרזה לפי סעיף 9 לפקודות סדרי השולטן והמשפט, התש"ח-1948 ³ , מותר להתקין תקנות שעון חירום מכוח הסעיף האמור, שהוא בהן כדי לשלול או להגביל זכויות לפי חוק-יסוד זה, בלבד שהשליליה או ההגבלה יהיו לתכלית רואיה ולתקופה ובמידה שלא יעלו על הנדרש.	יציבות
החוק

ח'רים הרצוג
נסיא המדינה

דב שילנסקי
יושב ראש הכנסת

יצחק שמיר
ראש הממשלה

¹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 150; תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 90.

² אין לצרף את הכנסת לצד בהחלטם שבמה נזונה חוקתיותן של חוק שחוק על ידי הכנסת (בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי ההשകעות בישראל ואח' נ' שר האוצר ואח', פ"ד נ (4) 380).

³ ע"ר מס' 2, התש"ח, עמ' 1; ס"ח התשמ"א, עמ' 306.

© כל הזכויות שמורות, 2002, מדינת ישראל
נשמעו לקבל את העורכים והצouterים לכתובתי: feedback@knesset.gov.il

חוק-יסוד כבוד האדם וחירותו

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו התקבל 17 במרץ 1992 - י"ב באדר ב' התשנ"ב, על-ידי הכנסת השתים-עשרו. החוק מכריז על כך שזכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על הכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חוריין. מטרת החוק "להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית". החוק מגדיר את חירותו של האדם בישראל ליצאת את הארץ ולהיכנס אליה, פרטיות וצנעת הפרט, הימנעות מהיפוש ברשות היחיד שלו, על גופו, בגופו או בכליו, והימנעות מפגיעה בסוד שיחו, בכתביו וברשותו. פגיעה בכבודו או בחרותו של אדם מותרת רק על בסיס חוק. בחוק כלולה הוראה בדבר יציבותו והבטחתו מפני שינויים באמצעות תקנות לשעת-חירום, חוץ מאשר מבקרים חריגים.

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו - טקסט מלא

© כל הזכויות שמורות, 2002, מדינת ישראל

נשמעו לקבל את העורכים והצעותיכם לכתבות: או סעפן feedback@knesset.gov.il

7.2

שרות_הצפ_4164

הכנסת השתיים עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת: ש. אלוני
מ. וירשובסקי
ר. כהן
ד. צוקר
ג. שריד
אי.

5.18+

חוק יסוד: זכויות האדם

1. מדינת ישראל מושתתת על הכרה בערך האדם; אין לפגוע בערך האדם וכבודו.
2. כל אדם זכאי לחופש הפיתוח של אישיותו, ככל שאין בכך לפגוע בזכויות הזולות.
3. כל אדם זכאי לחיים, לבטחון אישי ולהירות.
4. כל בני האדם שווים לפני החוק. אין להפלות בין אדם לאדם מטעמי גזע, מין, לאומי, עדה, ארץ מוצא, דת, זרם דתי, השקפה, מעמד אישי או חברתי. השתייכות פוליטית או מכל טעם אחר.
5. (א) לא יהיה עונש מיתה.
(ב) על אף איסור זה אפשר שהחוק יקבע כי יוטל עונש מיתה בשל מעשה שהוא פשע השמדת עם או פשע כלפי האנושות.
6. כל אדם זכאי להגנה כחוק על חייו, על שלמות גופו ונפשו, ועל כבודו כבודו. אין לענותו ואין להשפלו.
7. (א) אין מגבלים חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהגלה, בגיןוש, באיסות, בהסגרה, או בכל דרך אחרת, אלא מכח הוראה בחוק ובהליכים קבועים על פיו. וזאת בתנאים של משטר דמוקרטי.
(ב) אין מוציאים אדם אל מחוץ לתחום שיפוט המדינה, שלא על פי החלטת בית המשפט, או לאחר שניתנה לו הזדמנות לפנות לבית משפט.
8. מי שנעצר, יודיעוה מיד על סיבת מעצרו, הוא זכאי שה הודעה על מעצרו תימסר ללא דיחוי, לאדם הקרוב אליו; וכן הוא זכאי לפגוש עורך-דין לפחות אלא אם כן זכות זו מושחתה מכח הוראה של חוק ועל פי צו של בית משפט מטעמים של שמירה על בטחון המזינה או על חייו אדם או לצורכי

- 2 -

- סיכון פשע.
9. (א) כל אדם, בקביעת זכויותיו וחוובותיו האזרחיות ובבירור כל אישום פלילי נגדי, זכאי למשפט פומבי והואן שייערך בלי השהיה בפניו עריכאה שיפוטית בלתי תלואה ונטולת פניות, שהוקמה בהתאם לחוק; וכן שומרה לו זכות הערעור.
- (ב) הערכאה תדוע בפומבי. אולם היא רשאית להחיליט על עיריכת דין בעניין מסוים, כולו או מכך, בנסיבות סגורות, לבתוון המדיינה או הציבור, או להגנה על שלומו של קטין או על פרטיוותו של בעל דין וכל אדם אחר שמו הוזכר בדיון.
10. כל אדם הוא בחזקת זכאי כל עוד לא הורשע בדיון.
11. כל אדם זכאי שלא להפליל עצמו אם בדיור, אם בכתב ואם במעשה. מנייעת הפלילה עצמאית
12. מי שהוגש נגדו כתוב-אישום בבית המשפט, יימטר לידיו כתוב האישום. זכויות נאים
- וירינטו לו השהות והתנאים הדרושים להקנת הגנתו באמצעות עורך-דין.
- 3 -
13. (א) אין מבאים אדם בפלילים בשל מעשה או מחדל שלא היו עבירה על פי חוק בשעת המעשה או המחדל. מניעת הפלילה למפרע
- (ב) הוראה זו לא תחול על חוק הבא לעשות דין בנאים ובעזריהם או להעניש בשל מעשה שהוא פשע השמדת עם או פשע כלפי האנושות.
14. כל אדם זכאי לצנעת חייו הפרטיים ואורחותיהם בכל שאין בכך לפגוע צנעת הפרט בזכויות זולתו.
15. (א) כל אדם זכאי להגנה על רשות היחיד. רשות היחיד
- (ב) אין נכסים לרשות היחיד של אדם ללא הסכמתו, ואין עורכים מה חיפוש אלא באחד מלאה:
- (1) מכח צו של בית משפט.
(2) לפי ההלכים שייקבעו בחוק:
- א. להצלת חייו אדם או למניעת ביצועו של פשע;
ב. כשייקיימת סכנה מיידית לבתוון המדיינה;
ג. כשייש סכנה מיידית לבריאות הציבור;
ד. לשם אכיפת חוק;
16. אין עורכים חיפוש בגופו של אדם או בຄלו אלא על פי הרשות מכוח חוק חיפוש בגוף אדם
17. אין פוגעים בסוד שיחו, במכביו ובתקשותו של אדם אלא על פי חוק. סוד-שיח מכובבים ותקשות
18. (א) לכל אדם זכות לחופש המպון האמונה, הדת והפולחן. חופש המპון האמונה הדת והכבוד
- (ב) לא יגביל חוק את חופש הפולחן ולא ירש להגבילו אלא במידה שיש צורך בכך, בתנאים של משטר דמוקרטי. לבתוון הציבור, או להגנה על בריאות הציבור או על זכויות הזולת.

19. לא תהיה כפיה מטעמים של דת או של התנגדות לדת. מניעת כפיה מטעמי דת
20. הוראות בדבר ארגון של עדות דתית, זכויותיה וחשיבותה ייקבעו בחוק או על פיו. עדות דתית
21. לכל אדם זכות לחופש הדעה. חופש דעה
- (א) לכל אדם זכות לחופש הביטוי והיצירה האמנותית. חופש הביטוי
- (ב) לא יגביל חוק זכות זו אלא במידה שיש צורך בכך בנסיבות דמוקרטי. להגנה על המשטר הדמוקרטי, להגנה על בטחון המדינה להגנה על שלוות הציבור להגנה על זכויות הזולות ושמו הטוב או להבטחת גיומם של הלאכי שיפוט תקינים. חופש המדעת והמחקר
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ההוצאה לאור וההפקה של עתונים, ספרים או פרסומים אחרים לא תהא מותנית בהשגת רשיון מעת השלטונות ולא תהא כפופה לצנזורה. חופש המדעת והמחקר
22. (א) לכל אדם זכות לחופש המדע ומחקר. חופש המדע והמחקר
- (ב) לא יגביל חוק זכות זו אלא אם יש צורך בכך. בתנאים של משטר דמוקרטי, לשם שמירה על בטחון המדינה, על בריאות הציבור וחמי אדם, או לשם הגנה על זכויות הזולות, או על ערכי תרבות המקובלים בחברה נאוריה. חופש האסיפה והתהילוצה והתקינה
23. (א) הכל זכאים לקיים אסיפות, מהלוכות והפגנות בדרך כלל. חופש ההשתתפות וההתארגנות
- (ב) אין מגבילים זכות זו אלא מכוח חוק הבא לשימור על שלום הציבור ועל סדרי הממשלה הדמוקרטי. חופש ההשתתפות וההתארגנות
24. (א) הכל זכאים לקיים אסיפות, מהלוכות והפגנות בדרך כלל. חופש האסיפה והתהילוצה והתקינה
- (ב) אין מגבילים זכות זו אלא מכוח חוק הבא לשימור על קיום המשטר הדמוקרטי, על שלום הציבור ובטחון המדינה. חופש ההשתתפות וההתארגנות
- 5 -
- (ג) אין כופים על אדם חברות בארגון או איגוד בלבד לששו, אלא מכוח חוק הבא להגן על מקרים. זכויות השכיבתה
26. (א) לכל אדם הזכות לשבות. זכויות השכיבתה
- (ב) אין מגבילים זכות זו אלא לפי חוק הבא להגן על המשטר הדמוקרטי, בטחון המדינה ובמגמת דיני העבודה. חופש העיסוק
27. כל אדם זכאי לעסוק בכל עבודה, עסק, מסצ'וע, ושלוח-יד, אין שלולים ואין מגבילים זכות זו אלא בחוק או על פיו. חופש העיסוק
28. (א) לכל אדם זכות לרכוש נכסים, להחזיק בהם ולעשות בהם כחפכו. הגנה על הקיינין
- (ב) לא תוגבל זכות זו אלא בחוק הבא להגן על טובת הציבור. הגנה על הקיינין
- (ג) לא יופק נכס ולא תוגבל זכות בנכס אלא אם הדבר דרוש לצרכי ציבור ואם ניתנו בתמורה פיזויים נאותים.

29. (א) לכל אדם זכות לאחופש התנוועה. חופש
התנוועה
- (ב) כל אדם זכאי לנوع בארץ, לבחור בה את מקום מגוריו ולצאת ממנה. כל אדם זכאי לנوع בארץ
- (ג) לא יגביל חוק זכות זו ולא ירש להגבילה אלא במידה שיש צורך בכך, בתנאים של משטר דמוקרטי, לבטחון המדינה או שלום הציבור ובריאותו, או להגנה על זכויותיהם של אחרים. לא יגביל חוק זכות זו...
- (ד) אין מוגבלים את זכותו של אדם ליצאת מן הארץ אלא על פי צו של בית משפט. אין מוגבלים...
30. כל אזרח ישראלי זכאי להיכנס לישראל. כבודה
לאזרע
31. לא יגורש אזרח ישראלי מישראל. מנגד
גירוש
32. על אף האמור בכל דין אחר, אין בנסיבות של תקנות שעת חירום, לשנות חוק זה, להפוך זמנית את מקפו או לקבוע בו תנאים. תקנות
חווק
חירום
- 6 -
33. שום סעיף בחוק זה לא יתפרש כפוגע בתוקפו של דין שתכליתו לשמר בשעת חירום על סמכיות חירום שהיו בתוקף ערב קבלתו של חוק זה - הכל בהתאם למועד בתנאים של משטר דמוקרטי. תקפות
דין
חירום
34. שום סעיף בחוק זה לא יתפרש כפוגע בסמכויותיהם של צבא ההגנה לישראל, של חיל המשטרה ושירותים בתפקידם לקיים על פי חוק סמכויות משמעת ושיפוט ייחודי - הכל בהתאם למוקם בנסיבות של משטר דמוקרטי. סיגג
לענין
שירות
באה"ל,
במשטרת
בת-הסוהר
35. אין לחוק חוק העומד בסתירה לחוק זה, ואין לתקן חוק זה אלא בהוראה מפורשת בחוק, שנתקבל ברוב של שבעים חברי כנסת. נקשות
חוק
36. דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק יסוד זה והוא סותר הוראה מהוראותיו, לא יהיה לו תוקף בתום שלוש שנים מיום תחילתו של חוק יסוד זה. תיקוף
דין

{ י"ר ב ר י - ה ס ב ר }

הצעת חוק זו היא פרי עבודה מאומצת של הוועדה לחוקי יסוד בכנסת העשירה. נوشת זה, הוכן והושלם לкриיאת שניה (שלישית ומטיעמים לא ברורים נדחתה שלמתו ברגע האחרון) ע"י שר המשפטים תוך הבטחה לכינס במועד חד את הכנסת העשיריון לסיום הליבי החקיקה.

הכנס לא התקיים והממשלה טעם החילה את חוק הרצייפות על חוק זה.

הוAIL וחייב ערים היום יותר ממהיד לצורך החינוי בחוק יסוד זכויות האדם, והצעה זו הטובה ביותר בתנאים הקיימים, יש לזרז קיומה בכנסת זו.

7.3

דברים בטקס לציון שלושים שנה להקמת נציבות תלונות הציבור (7.3.2002) (קטעים)

אחדו יושב-ראש הכנסת, יידי מברך המדינה ונציג תלנות הציבור, מורי ורבותי,

ימים קשים עבורם על החברה הישראלית. הטror פוגע בנו. אך אסור שהיאוש ישתלט עליהם. علينا להיות אופטימיים. علينا להאמין בכוכנו לגבור על בעיותינו. אםירה מקובלת היא, כי כאשר התותחים יורים, המוזות שותקות. על אםירה זו יש להציג. אין היא משקפת לא את הרצוי ולא את המצו. דווקא כאשר התותחים יורים, אנו זקנים למוזות. דווקא בעת מלחמה, אנו זקנים לחוקים. דברים אלה בוודאי נוכנים לגבי עצם ניהולו של המאבק. נתנו לנו במאבק חיזוני מר. המאבק הוא מר, שכן כוכנו הוא גם חולשתנו. לא נוכל ונרצה לפעול על פי אמות המידה של יריבנו. אכן, "זה גורלה של דמוקרטייה שלא כל האמצעים כשרים בעינה, ולא כל השיטות בהן נקטים אויביה פתוחות לפניה. לא עם נלחמה הדמוקרטייה כאשר אחת מידה קשורה לאחר. חרב זאת, זהה של הדמוקרטייה על העילונה, שכן שמירה על שלטון החוק והכרה בחירות הפרט, מהוות מרכיב חשוב בתפישת בטחונה. בסופו של יומם, הן מחזקות את רוחה ואת כוחה ומאפשרות לה להתגבר על קשייה" (בג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי לנעימים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4) 817,). אכן, משוכנע אני כי מהמאבק המתנהל היום ביןינו לבין שכננו נצא מחזקים, כאשר ידים על העילונה.

אם נלחמים על דמותנו כעם וכמדינה. במלחמה זו ישנים תמיד שני מוקדים: הפרט והכלל. הפרט - זו החירות של היחיד. הכלל - זה האינטראס הלאומי. אין אחד ללא השני. דמותנו תקבע על פי האיזון הרαιי בין פרט לכלל.

הפרט, משמעותו זכויות אדם. כבוד האדם וחירותו - זו התורה כולה על רגל אחת. החירות היא טעם החיים. החירות של כל פרט ופרט. כבוד האדם של כל פרט ופרט. זהה ההכרה כי האדם הוא יצור חופשי, המפתח את גופו וכוחו לפי רצונו. זהה החירות לעצב את האישיות. אנו מעמידים את החירות של הפרט בראש דאגותינו. הפרט זקוק לנו להבטחת חירותו. אנו זקנים לחירותינו האישית. ההיסטוריה האנושית היא סיפור של מלחמותו של האדם להבטחת חירותו. אנו חלק מההיסטוריה זו.

הכלל, משמעתו המדינה והחברה. איננו חיים על אי בודד. כבוד האדם הוא כבוד חירותו של הפרט חלק מהכלל. זהה החירות של הפרט כחלק מחברה מאורגנת, אשר לה יעדים לאומיים, ובמסגרתה מקו"ם שלטון. אם כאן בישראל, בארץ, כדי לבנות את המדינה הזו. ב淵דיה - אין לנו חירות; בלבדיה - מה טעם לחיננו? ההיסטוריה הלאומית שלנו היא סיפור חייו של עם קטן שצמץ על אדמה זו, גורש ממנה, ועתה חוזר אליה. אם חלק מההיסטוריה זו.

אכן, דמותנו כעם וכמדינה תקבע באיזון הרואין בין פרט לכלל, בין החירות של היחיד לבין האינטרס של המדינה. איזון זה הוא חיוני. אין אחד מתקיים ללא השני. המדינה צריכה להגן על החירות של כל פרט. הפרט צריך לתרום את חלקו בהגשמת יעד המדינה. אם מעמידים בראש מטרינו את הדמוקרטייה. זו בינה על פרט וכל גם ייחד. דמוקרטייה היא שלטון העם באמצעות נציגו. זהו הכלל. דמוקרטייה היא חירות לאדם. זהו הפרט. אין דמוקרטייה ללא שלטון הרוב; אין דמוקרטייה ללא זכויות למייעוט ולפרט.

מבקשים אנו לבנות בישראל מדינה שערוכה יהודים ודמוקרטיים. מפעל זה הוא אפשרי. מדינה יהודית ניתן ביטוי למורשתנו הדתית והתרבותית. המשפט העברי הוא משפטנו הלאומי. ערכיה של מورשת ישראל הם חלק מערכיהם. אין המורשת היהודית שלנו נחלתו של חוג זה או אחר. היא נחלת הציבור כולו. עלינו לחת ביטוי לאופיה הציוני של המדינה. רק ישראל היא מדינתו של העם היהודי; רק כאן אנו נהנים מעצמאות מדינית. מדינה דמוקרטיבית ניתן ביטוי לאיזון הרואין בין החירות של הפרט לצרכים של הכלל. בין ליברטניזם לבן קומוניטיזם. מה שנדרש עתה הוא במצב האיזון הרואין בין ערכינו כמדינה יהודית לערכיהם כמדינה דמוקרטית. איזון זה אפשרי הוא. סינטזה בין שני סוגי הערכים היא בת-השגה.

אנו חברות פלורליסטיות. חי בתוכם מייעוט שאינו יהודי. מייעוט זה משתף, באמצעות נציגו, בעשיית הכלל. כל אחד מividיו של מייעוט זה זכאי להגנה על חירותו. אמת, ישראל העמidea כבסיס לקיומה את שיבת ציון. היא רואה במדינה היהודית את הפתרון לבעה היהודית. היא מכירה בזכותו של כל יהודי לשוב הארץ למדינתו. אין בכך הפליה כלפי מי שאינו יהודי, שהרי זהו טעם קיומה של המדינה. אך בתוך המדינה פנימה - כולם זכאים לשווון בזכויות. אסור לנו להפלות בין יהודי לא יהודי. אין זו גישה פוסט-ציונית. זו הציונות האמיתית. בתיה המשפט עושים להבטחת שוויון בחברה הישראלית: שוויון בין יהודי למי שאינו יהודי; בין גבר לאשה; בין צער למבוגר; בין עדות ודתו.

אחת הביעות המרכזיות בהוּיינוּ היא בעית הדת והמדינה. המאבק בין דתים לחיוניים הוא קשה. זהו מאבק שיש בו אף מפסידים. علينا למצוא פשרה לאומית. כל צד יישאר באמונתו הבסיסית. כל צד יוותר לחולתו, תוך נכונות להבטיח חופש דת וחופש מדת, ותוך התחשבות ברגשותיו של האיש הדתי והחילוני גם יחד. השרה אפשרית - علينا לעשות הכל להשתגה.

חוקה חיונית לכלל ולפרט. חוקה חשובה תמיד. היא נחוצה דווקא בעת. היא מייצבת את המשטר ושומרת על כללי המשפט. היא מבטיחה את זכויות הפרט. כל אלה נחוצים לנו תמיד. הם נחוצים במיוחד ברגע שבר. הם חיוניים לנו בשעותינו הקשות. נחוץ הוא לנו לשريין את המבנה המוסדי של רשות השלטון. אין זה ראוי שרוב רגיל של חברי הכנסת יכולים להכניס שינוי מהותי במבנה המשפט שלנו. יש להבטיח שריון חוקתי למבנה רשות השלטון. בכך יובטח חוט השידרה המבני שלהם. כן יש לשريין את זכויות הפרט, ובכך להבטיח את מצפונה של החברה והחוקה. כשופטים אנו שומריה הנאמנים של החוקה. החברה הישראלית החלה במפעל החוקה עם הייסוד המדינה. הגיע הזמן לסיים מפעלו. הנהנו אחת המדינות המעתות בעולם המערבי שאין לה חוקה שלמה. כוחה של החוקה ביצוב המשפט, בקביעת כללי המשפט והגדירים להפעלת כוח השלטון, ובהגנה על זכויות האדם. לשם הבטחת שמרתם של כל אלה, נדרש ביקורת על חוקתיות החוק. ביקורת זו צריכה להיות שיפוטית, שכן בכך מובטחת ביקורת שהיא חיונית לגופים הפליטיים; שהיא עצמאית ואובייקטיבית, והמסוגלת לבחון באופן ניטרלי את האיזון הרואוי בין הערכים החוקתיים, תוך התחשבות לא רק בטוחות הקצר אלא גם בטוחות הארוך. ביקורת שיפוטית זו יש להפקיד בדי בית המשפט העליון. הוא שומר מיום הייסודה של המדינה על חוקתה הלא כתובה ועל האיזון הרואוי בה בין כלל לפרט. הוא שהגשים את חוקי הייסוד מזמן כינונם, תוך איזון בין יחיד לחברה. הוא זה שצריך להמשיך ולשמר על איזון זה.

השנתיים הקרובות הן שנים הרות גורל. כך בודאי ביחסינו עם שכנים. אך כך גם ביחסינו עם עצמנו. השלושים הקרובות יקבעו את אופינו לחברתנו וכעם. הן יעצבו את היחסים בין הדת למדינה; הן יגדירו את מהותה של הציונות המודרנית - זו שאינה פוטץ ציונית - אך זו המתחשבת במורכבותה של החברה הישראלית ואופיה הפלורליסטי. הן יעצבו את מעמדו של המיעוט הלא היהודי שבקרבנו. הן יניחו את הבסיס למבנה המשפט, לתפיסת החוקה, למעמדו של שלטון החוק, ולמעמדה של החברה האזרחים בקרבנו. הנה כי כן, השלושים הקרובות תהינה - בדומה לשנים הראשונות שלאחר הקמת המדינה - שנים שיקבעו את זהותנו כמדינה יהודית וodemocrattית. תהינה אלה שנים סוערות. ההכרעות השונות תרדנה לשורש הקיום הלאומי. הן תפגעה בעצבים הרגשיים ביותר של החברה. הן תשפענה על כל אזרח ותושב. הן תבחן את עוצמתם של הכוחות המלכדים אותנו כעם. אכן, בזמן שמדינות דמוקרטיות מערביות עוסקות בתרבות הפנאי, באינטרנט ובה-טק, אנו בישראל נחזר לשאלות הקיומיות של הוּיינוּ - שאלות שמטעם זה או אחר דחינו את התמודדותה הישראלית

עימן...

**דברים בכנס לשכת עורכי הדין
באיילת (6.5.2002) (קטעים)**

**מאთ
אהרון ברק**

1. מדינת ישראל נמצאת כיום במאבק חריף כנגד הטרור. בעבר היונו מהמדינות הדמוקרטיות הבודדות ששכלו מטופעה זו. העולם עמד ושתק. כיום מבינות מדיניות דמוקרטיות רבות - ובראשן ארצות-הברית - עד כמה מסוכן הוא הטרור. מדיניות שונות נותנות כיום ידן למלחמה בטרור. הנסיך הישראלי במלחמה בטרור הפך להיות נס שרבים וטוביים מבקשים ללמידה ממנו. כך בתחום הביטחון והבטחתה - בית, באוויר וביבשה. כך גם בתחום המשפט. שופטים, פרופסורים למשפט ועורכי דין ברוחבי העולם המערבי פונים אליו ושותאים: כיצד התמודדתם עם הטרור? כיצד הצלתם להילחם באפקטיביות בטרור ולשמור על דמותכם כחברה דמוקרטית? אכן, לא קל היה המלאכה. לא תמיד הצלחנו בה. אך בהסתכבות כוללת, נדמה שעמדנו בבחן. בהרצאה שנשא השופט ברן - מגדולי השופטים של בית המשפט העליון האמריקאי - בישראל ב-1987, הוא ציין:

"ישראל, ולא ארצות-הברית, היא התקווה לבנייתן של הלכות שיפוטיות נשמרות על זכויות אדם כנגד הדרישות של ביטחון לאומי... מדינות העולם, אשר יעדמו בסיכוןם פתומים לביטחון, יビטו על נסiona של ישראל בטיפולה במשברם הביטחוני הנוכחי, ועשויות למצוא בניסיון זה את המומחיות לדוחות טיעוניים ביטחוניים שיישראל מצאה אותן כחומייסוד ואת האומץ לקיים זכויות אדם שיישראל מקיימת אותן בלי לפגוע בביטחון... לא אטפלא, אם בעtid, ההגנה הכללית הניתנת לזכויות האדם בזמנים של סכנה עולמית תושפע מנסiona של ישראל במאבקה לשמור בו זמינות את החירות של W. Brennan, The Quest to Develop a Jurisprudence of Civil Liberties In Times of Security Crises (1987)

גישתנו ליחס בין ביטחון וחירות מבוססת על שלוש תפיסות יסוד: ראשית, המאבק בטרור אינו נעשה "מחוץ" למשפט. המאבק בטרור נעשה ב" תוך" המשפט ובכלים שהמשפט מעמיד למדינה הדמוקרטית. אכן, טרור אינו מצדיק את זנחתן של הנורמות המשפטיות. המאבק בטרור - ככל מאבק אחר - נעשה על פי המשפט ועל פי כלליו. בכך אנו נבדלים מהטרוריסטים עצמם. אלה פועלים נגד המשפט, ותוך הפרתו ורמייתו. ואילו מדינת ישראל, כמדינה דמוקרטית, שוחרת חוק, פועלת במלחמתה בטרור במסגרת המשפט ועל פיו. היטיב להביע זאת השופט ח' כהן לפני למעלה מעשרים שנה, בציינו:

"ומה נשתנה לחימת המדינה מלחימת אויביה, שזו נלחמת תוך כדי שמירת החוק, ואלה נלחמים תוך כדי הפרת החוק. עצמותה המוסרית וצדקה העניינית של לחימת השלטון תלויות כולם בשמרתם של חוקי המדינה: בוויתור על עצמות זו ועל צדקה זו של לחימתה, משרתים השלטונות את מטרות האויב. נשך המוסרי אינו נופל בחשיבותו מכל נשך אחר, ואולי עולה עליו - ואין לך נשך מוסרי יותר מאשר משפטם מוטב שיידע כל מי שצורך לדעת שלטון החוק בישראל לעולם לא ייכנע לאויביו" (בג"ץ 320/80 קואסמה נ' שר הביטחון, פ"ד לה(3) 113, 132).

[...] על ברכיה של רוח זו חונכו, אנו, שופטי ישראל. על פיה נפעלו הנה כי כן, תפיסת היסוד הראשונה - המאפיינת את מאבקה של מדינת ישראל בטרור הינה, כי זה מאבק בגדרי המשפט, הנעשה על פי הנורמות של המשפט והנבחן בתבניות המשפט.

2. תפיסת היסוד השנייה, המאפיינת את מאבקה של מדינת ישראל בטרור, הינה, כי מאבק זה צריך להעשה תוך איזון ראוי בין שני ערכיים ועקרונות נוגדים. %;">מחד גיסא, מונחים הערכיים והעקרונות הקשורים בביטחון המדינה ואזרחותה. זכויות אדם אין יכולות להצדיק בכל מקרה ובכל מצב פגיעה בביטחון המדינה. זכויות אדם אין במה לכלין לאומי. חוקה אינה מרשמת להתרבות לאומיות. %;">מאידך גיסא מונחים הערכיים והעקרונות הקשורים בכבוד האדם ובחירותו. בביטחון המדינה לא יכול להצדיק פגעה, בכל מקרה ובכל מצב, בזכויות האדם. בביטחון המדינה איןנו יותר בלתי מוגבל לפגוע בפרט. בין ערכים ועקרונות נוגדים אלה נדרש איזון. אף אחד מהם אינו יכול לשולט בכיפה לבדו. עמדתי על כך באחת הפרשות שעסכה במערך מינחי, בצייני:

"אין מנוס - בחברה דמוקרטית שוחרת חופש וביטחון - מאייזון בין החירות והכבוד לבני הביטחון. אסור שזכויות האדם יהפכו קרדום לשילilit ביטחון הציבור והמדינה. נדרש איזון - איזון עדין וקשה - בין החירות והכבוד של הפרט לבין ביטחון המדינה ובביטחון הציבור" (דנ"פ 7048/97 פלונים נ' שר הביטחון, פ"ד נד(1) 721, 741).

אייזון זה ממוסס על הצורך למצוא סינטזה בין הערcis והעקרונות המתנגשים. סינטזה זו משקפת את מהותו העשירה והבשילה של עקרון שלטון החוק. מהות זו היא כפולה: ראשית, השלטת החוק. זהו ההיבט הפורמלי של שלטון החוק.

[...] שנייה, השלטתו של החוק הרואי, המהווה אייזון ראוי בין פרט לכלל. זהו ההיבט המוחותי של שלטון החוק. בצדק ציין פרופ' זמיר כי "הצדות לחוקים מבטיח סדר ויציבות, אך לא חירות או רווהה. ביצוע נאמן של חוקי עולם אינו משרת את כבוד האדם, אלא להיפך, עלול לדכא את האדם" (י' זמיר, הסמכות המינימלית 59 (כרך א', התשנ"ו)). אך מעבר לכך: סינטזה זו היא מהותה של הדמокרטיה עצמה, המבוססת הן על שלטון הרוב והן על חירותו של הפרט. דמокרטיה אינה רק שלטון הרוב; דמוקרטיה אינה רק זכויות הפרט. דמוקרטיה - כמו שלטון החוק - היא אייזון ראוי בין שלטון הרוב לזכות המיעוט והיחיד. במסגרת גישה מאזנת זו, פסקו בתיהם המשפט בכלל, ובבית המשפט העליון בפרט, את הלכותיהם בכלל הנוגע למלחמה של המדינה בטרור הפלסטיני. מחד גיסא, הוכר כוחה של המדינה להגן על ביטחונה וביטחון אזרחיה. מאידך גיסא הודגש כי יש לשמור על זכויות הפרט. נקודת האיזון בין הערcis והעקרונות המתנגשים אינה קבועה. היא משתנה מעניין לעניין, מסווגה לסוגיה. אופי הפגיעה הטורוריסטית בביטחון המדינה והתגובה לה, מושפעות על אופי ההגנה על חירותו של הפרט וככובדו.

3. תפיסת היסוד השלישית אשר מוצאת ביטוי במספר פסקי דין הינה, כי מطبع הדברים, כל נקודת אייזון תטייל מגבלות אלו או אחרות, הן על זכויות האדם והן על ביטחון המדינה. אין לקיים אייזון ראוי כאשר זכויות האדם מקבלות את מלאה ההגנה - Caino אין טרור; ואין לקיים אייזון ראוי כאשר ביטחון המדינה מקבל את מלאה ההגנה - Caino אין זכויות אדם. האיזון והפרש הינם מחיר הדמокרטיה. אך זהו מחיר שכדי לשומו. עמדתי על כך בפרש שעסקה באמצעות חקירה מיוחדים, תוך שציינתי:

"מודעים אנו בכך כי פסק דיןנו זה אינו מקל את ההתמודדות עם מציאות זו. זו גורלה של דמокרטיה, שלא כל האמצעים כשרים בענייה, ולא כל השיטות שנוקטים אויביה פותחות לפניה. לא פעם נלחמת הדמокרטיה כאשר אחת מדיה קשורה לאחר. חרף זאת, ידה של הדמокרטיה על העליונה, שכן שמיירה על שלטון החוק והכרה בחירותיו של הפרט, מהוות מרכיב חשוב בתפיסה ביטחונית. בסופו של יום, הן מחזקות את רוחה ואת כוחה ומאפשרות לה להתגבר על קשייה" (בג"ץ 5100/94 הנ"ל, בעמ' 845).

אכן, דוקא כאשר התוותחים יורים, נעשה הכל כדי להבטיח שמהננו יהא נקי, כי פעולהינו תהינה על פי החוק, וכי שאיפתנו תהיה חברותה המכבדת את האדם וחירותו; דוקא כאשר התוותחים יורים, נdag להגברת הדמוקרטיה שלנו, תוך איזון ראוי בין כלל ופרט. אנו מבקשים להקים כאן מדינה אשר ערכיה הם של מדינה יהודית ודמוקרטית. אנו מבקשים להקים על מדינה אשר תפטור את בעיותו של העם היהודי ותתן ביטוי למורשתו. אנו מבקשים להקים כאן מדינה דמוקרטית, שתאה מופת, בוחינת "כי מציון תא תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעיהו ב', ג'; מיכה ד', ב'). לשם כך אנו חייבים להבטיח כי במדינת ישראל יקיים שלטון החוק ותקוימים בה דמוקרטיה אמיתית - הן בתקופות רגיעה והן בתקופות טרור; علينا להבטיח כי יקיים אותו איזון עדין השומר על אינטראס הכלל מזה, והמכבד זכויות אדם מזה. אכן, רק מדינת ישראל חזקה, בטוחה ויציבה, תוכל להגשים את חירותו של האדם וכבודו, ובכך תבטיח את ערכיה כמדינה יהודית ודמוקרטית; ורק מדינת ישראל הבונה על יסודות כבוד האדם וחירותו תוכל להבטיח את עצמותה, מוסריוותה ושמירת כוחה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. הנה כי כן, האיזון בין הביטחון מזה וזכויות האדם מזה, אינו פרי של חוסר עמדת ברורה. אין הוא ביטוי לפשrongות בלתי נסבלת. נהפוך הוא: האיזון הרואוי בין הביטחון לחירות האישית, הוא פרי עמדה ברורה המכירה בחינותותו של הביטחון ובນיחותן של זכויות האדם.

4. כאשר בית המשפט פוסק את החלטתו בדבר האיזון הרואוי בין ביטחון המדינה לבין חירות הפרט, הוא נתקל לא פעם בטענות שני הצדדים. שוחרי זכויות האדם טוענים כי בית המשפט מגן יותר מדי על הביטחון ופחות מדי על זכויות האדם. שוחרי הביטחון טוענים כי בית המשפט מגן יותר מדי על זכויות האדם ופחות מדי על הביטחון. לעיתים קרובות, המעלים טוענות אלו קוראים רק את המסקנה השיפוטית ולא לעמוד על ההיגיון השיפוטי, המבקש לקיים איזון ראוי בין הערכים והעקרונות המתנגשים. במצבים אלה, אין לו לבית המשפט אלא לחזור על דבריו של מ"מ הנשיא השופט לנדו מלפני מעלה מעשרים שנה בפרשת דויקאת:

"... יש לנו מקורות כשרים לפטיקתנו ואין לנו צורך, ואף אסור לנו בשבתנו לדין, לערכ בה את השקפותינו האישיות כאזרחי המדינה. אבל עדיין רב החשש שבית המשפט יראה כאילו נטש את מקומו הרואי לו וירד אל תוך זירת הוויכוח הציבורי, ושהחלטתו תתקבל על ידי חלק מן הציבור בתשומות ועל ידי חלקו الآخر בדחיה גמורה ונרגשת. במובן זה אני רואה עצמי כאן, כמו שחויבתו לפסק על פי הדין בכל עניין המובה לפני בית משפט כדי, היא דזוקא כופה עליו הר בגיגית, ביזוע היטב מראש שהציבור הרחב לא ישים ליבו להנמקה המשפטית אלא למסקנה הטעונית בלבד ובית המשפט בתור מוסד עלול להיפגע במעטדו הרואי לו, מעל למחלקות המפלגות את הציבור. אך מה נעשה וזה תפקידנו וזוחבתנו כשופטים" (בג"ץ 390/79 דזוקאת נ' ממשלה ישראל, בעמ' 4).

[...]

7. קשה הוא תפקידו של בית המשפט בתקופות רגיעה. קשה הוא שבעתיים בתקופות של מתח וטרור. "אך מה נעשה וזה תפקידנו. וזה חובתנו לשופטים". במשמעותו יעדמו שופטי ישראל. מבחינתנו לשופטים, השפיטה אינה תפקיד. זו צורת חיים. זו צורת חיים שאין בה רדיפה אחר עושר חומרי; זו צורת חיים שאין בה חיפוש אובייקטיבי ונייטרלי אחר האמת. לא כוחניות אלא שיקול דעת; לא שררה אלא צניעות; לא עצמה אלא חמלה; לא שמן אלא שם טוב; לא נסיוון לרצות את הכל, אלא עמידה איתנה על ערכי ועקרונות; לא כניעה או פשרה עם קבוצות לחץ אלא עמידה על הגשמה הדין; לא הכרעה לפי משביו רוח חולפים, אלא הליכה עקבית על בסיס תפיסות עמוק וערבי יסוד. אמת, שפיטה היא צורת חיים שיש בה הסתגרות מה; שיש בה ניתוק מהמאבקים החברתיים והפוליטיים, שיש בה מגבלות על חופש ההתבטאות וההתגובה; שיש בה מידת רבה של בדידות והפנמה. אך זו אינה צורת חיים שיש בה ניתוק מהחברה. אין לבנות חומה בין השופט לבין החברה בה הוא פועל. השופט הוא חלק מעמו, והוא נع עימו.

פרק 8

העולם שאנו חיים בו – תמונה מצב זכויות האדם

מבוא

בפרק זה קטיעים שני דוחות על מצב זכויות האדם בעולם בשנים האחרונות שפורסמו על ידי ארגון "אמנسطי הבין-לאומי" וארגון "משמר זכויות האדם". הדוחות מצירפים לתמונה של פגיעות בזכויות האדם באזוריים שונים של עולם בראשית המאה ה-21 – תמונה קודרת למדי בהיבטים שונים, אך גם של התקדמות ושיפור בהיבטים אחרים.

8.1

Security for whom? A Human Rights response

A message from **Irene Khan**, Amnesty International's Secretary General

As I write this message, I remember Claudine, a six-year-old girl whom I met when I visited Burundi last September. She was one of the survivors of a massacre by the Burundian army, in which more than 170 people had been brutally killed 10 days before my arrival. She could not recall her family name, but she remembered in vivid, painful detail the way in which her grandfather, parents, sisters and baby brother were bayoneted to death. She described how she herself was wounded but managed to escape by crawling between the legs of the soldiers. When I raised her case with the President of Burundi, he told me that the army had been fighting a civil war for the past 10 years to make the country secure from “rebels”. It was apparent that Claudine’s own security did not feature in that larger national security strategy.

As I write this message, the shadow of war darkens over Iraq. Military action is being contemplated in order to make the world more secure. Some 26 million Iraqi women, men and children who have risked terrible human rights abuses at the hands of their own government for several decades, who have suffered the impact of economic sanctions for more than a decade, face an uncertain fate. The only certainty is that if war comes, some of them will die. They could be killed by the fighting, or they might be killed by the Iraqi security forces if they dare to rise against the Iraqi government, or they could die if they flee and neighbouring countries refuse to grant them asylum, as happened in 1991.

Last year the international community waged a war in Afghanistan. That war too was fought in the name of security. An unknown number of civilians died in the bombing raids and hundreds of prisoners reportedly suffocated to death in sealed containers. Many Afghans continue to live precariously as large parts of the country remain insecure and under the control of commanders known to have perpetrated appalling human rights abuses.

Human rights advocates have long been wary of the way in which governments interpret and implement their security agenda at the national and international levels. All too often security measures harm the innocent as well as the guilty

Our fears were once again confirmed over the past year as the drive for security gained greater momentum around the world. A combination of forces sought to roll back the human rights gains of the past five decades in the name of security and “counter-terrorism”. But the restrictions on liberty have not necessarily led to increased dividends on safety. Greater emphasis on security, far from making the world a safer place, has made it more dangerous by curtailing human rights and undermining the rule of international law; by shielding governments from scrutiny; by deepening divisions among people of different faiths and origins; and by diverting attention from festering conflicts and other sources of insecurity.

The establishment of the International Criminal Court, the coming into force of the agreement aimed at ending the use of child soldiers and the adoption of the protocol to allow international inspection of places of detention were important gains for human rights in the past year. On the other hand, the blatant disregard and virtual contempt which many governments displayed for international human rights and humanitarian obligations were a major setback.

At a time of heightened insecurity, governments chose to ignore and undermine the collective system of security which international law represents. Draconian measures – by democratic as well as autocratic governments – to intrude and intercept, to arrest and detain suspects without trial and to deport people with no regard to their fate, weakened human rights protection of individuals as well as respect for the standards of international law.

Action that makes people feel insecure cannot make states or societies secure. Because of the real or alleged actions of a few individuals, entire communities – identified by race, religion or national origin – are being viewed with suspicion. The result is growing unease and uncertainty among large sections of the population. Racial profiling and detention of immigrants in the USA, and labelling of refugees and asylum-seekers as “terrorists” in Europe have compounded the stigmatization. In a climate of increasing xenophobia and racism, asylum-seekers are being sent back to face imprisonment, torture or death and violent attacks on members of minority communities are on the increase. Whipping up public fears in the interests of short-term political or electoral gains is a dangerous business. In the course of the past year, ethnic and religious tensions in countries like India, Nigeria and Côte d'Ivoire demonstrated the dangers of accentuating the divide between citizen and immigrant, people of different faiths, rich and poor, north and south.

Exploiting the international climate favouring “counter-terrorism”, many governments reinforced and renewed their crack-down on political opponents and others whose loyalty they doubt, such as trade unionists, journalists, religious and racial minorities, and human rights defenders. Our country reports illustrate numerous examples where, citing national security, government forces acted with impunity to kill, rape, torture and abduct. The tragedy of Claudine was repeated many times in many places during 2002.

Amnesty International does not challenge the right of governments to act against criminal and political violence by armed groups and individuals. On the contrary, we call on governments to protect people in accordance with the law. We consistently and strongly condemn attacks against civilians as a grave abuse of their human rights. We remind armed groups and those who support them of their obligations not to target civilians whatever the circumstances. However, human rights abuse by armed groups is not a licence for governments to ignore their own obligations.

The focus on national security has diverted attention from some very real threats that affect the lives of millions of people. The real sources of insecurity for many people lie in the failure to halt the unimpeded flow of small arms, to eradicate extreme poverty and preventable diseases, to arrest and treat the spread of HIV/AIDS, and deal with the social dimensions of globalization. Real security will remain illusory,

especially for the poor, so long as police, courts and state institutions in many countries remain inept or corrupt. Many women will continue to feel insecure as long as they are unprotected from violence in their homes and communities. Amnesty International's campaign on Russia has highlighted the failure of the parliament to adopt legislation to criminalize domestic violence, despite 50 drafts, in a country where some 14,000 women die at the hands of their partners or family members each year.

Addressing these diverse sources of insecurity requires commitment and investment by governments and the international community in all human rights – economic, social, cultural, civil and political. It requires establishing or strengthening institutions that can protect human rights. New resources are being directed to security police and “counter-terrorism” agencies. Where is the new money, however, to strengthen the UN's human rights machinery which has been grossly under-funded for years? Where are the new resources to help countries build fair and effective justice and policing systems? Where are the funds to meet the social needs of poor and marginalized communities? Where is the political will and public awareness to combat violence against women?

Global insecurity, far from diminishing the value of human rights, has actually heightened the need to respect them. A more secure world demands a paradigm shift in the concept of security, a shift that recognizes that insecurity and violence are best tackled by effective, accountable states which uphold, not violate, human rights. Unless that shift happens, security will be a skewed concept, bringing in its wake greater insecurity.

Throughout the past year, Amnesty International has relentlessly challenged the narrow focus of the security agenda. Our members have lobbied governments, armed groups, corporations and others to promote and protect human rights around the world. Achieving real change in the lives of people is the measure of our success. This report documents achievements as well as disappointments. It records the efforts of our members to campaign for change, to demand justice, to expose the travesty of political rhetoric, to hold governments to account – and above all, to tell the story behind the statistic, to give voice to the voiceless.

Human rights are not a luxury for good times. They must be upheld at all times, including in times of danger and insecurity. They restrain governments from actions that harm and provide the standards for accountability. They empower people and give them the freedom to choose, to challenge and to shape their own destiny. They provide a framework for constructive dialogue between governments and peoples. If the quest for a safer world is to succeed, human rights must lie at its heart.

Why human rights matter

A message from **Irene Khan**, Amnesty International's Secretary General

On 19 August 2003 the UN High Commissioner for Human Rights, Sergio Vieira de Mello, was killed in a bomb attack on the UN building in Baghdad, almost 10 years after the Office of the High Commissioner was established to uphold and promote human rights.

As one of the most prominent international human rights defenders lay dying in the rubble, the world had good cause to ponder how the legitimacy and credibility of the UN could have been eroded to such a fatal degree. Bypassed in the Iraq war and marginalized in its aftermath, discredited by its perceived vulnerability to pressure from powerful states, the UN seemed virtually paralysed in its efforts to hold states to account for their adherence to international law and their performance on human rights.

It was easy at that moment to wonder whether the events of 2003 had also dealt a mortal blow to the vision of global justice and universal human rights that first inspired the creation of global institutions such as the UN. If human rights are used as a cloak by governments to put on or cast away according to political expediency, can the international community of states be trusted to bring about that vision? And what can the international community of citizens do to rescue human rights from the rubble?

The answer came the same week that the UN office was bombed, when a group of women in Mexico won the first step towards achieving justice for their murdered daughters. Marginalized and poor, they had fought for 10 years to get that far but, finally, they compelled Mexican President Vicente Fox and the federal authorities to intervene. I was with the mothers of Ciudad Juárez when the news of this breakthrough came through. I will never forget the joy on the faces of the women and their gratitude to the thousands of people around the world whose efforts had helped bring about change. A worldwide web of international solidarity had globalized their struggle. Looking at them, I saw how much can be achieved for human rights through the dynamic virtual space of global civil society.

Look at the growing insurgency in Iraq, the increasing anarchy in Afghanistan, the unending spiral of violence in the Middle East, the spate of suicide bombings in crowded cities around the world. Think of the continued repression of the Uighurs in China and the Islamists in Egypt. Imagine the scale and scope of the impunity that has marked gross violations of human rights and humanitarian law in the “forgotten” conflicts in Chechnya, Colombia, the Democratic Republic of the Congo and Nepal – forgotten, that is, by all except those who daily suffer their worst effects.

According to some analysts, there is a real risk that the targets of UN Millennium Development Goals – such as the reduction of child and maternal mortality, getting all children to primary school halving the number of people with no access to clean

water – will not be achieved because international attention and resources have been diverted to the “war on terror”.

The poor and the marginalized are most commonly denied justice and would benefit most from the fair application of the rule of law and human rights. Yet despite the increasing discourse on the indivisibility of human rights, in reality economic, social and cultural rights are neglected, reducing human rights to a theoretical construct for the vast majority of the world’s population. It is no mere coincidence that, in the Iraq war, the protection of oil wells appears to have been given greater priority than the protection of hospitals.

Nor is it surprising that big business can do what it wants and get away with it, or choose not to do what it ought to do by claiming that it has no clear legal responsibility or accountability for human rights. The UN Human Rights Norms for Business, approved in 2003, are an important step towards corporate accountability but, sadly, have come under concerted attack by companies and governments.

Against this backdrop of abuse and impunity, hypocrisy and double standards, what can we do to make human rights matter?

We can show that human rights offer a powerful and compelling vision of a better and fairer world, and form the basis of a concrete plan of how to get there. They bring hope to women like Amina Lawal in Nigeria whose death sentence was set aside as a result of the massive support her case generated. They provide a tool to human rights defenders like Valdenia Paulino to fight her battles against police brutality in the *favelas* of São Paulo in Brazil. They give voice to the powerless: the prisoner of conscience, the prisoner of violence, the prisoner of poverty.

In times of uncertainty the world needs not only to fight *against* global threats, but to fight *for* global justice. Human rights are a banner to mobilize people globally in the cause of justice and truth. Thanks to the work of thousands of activists in Latin America, the tide is turning against impunity in that region.

Human rights promise the certainty of equality and equity to millions of women around the world. Recent legislative changes in the status of women in Morocco will open a new chapter in gender equity in the region. Recognizing the power of human rights to universalize the struggle of women, members of Amnesty International are joining hands with women’s rights activists and many others to campaign globally to stop violence against women. We call on leaders, organizations and individuals to make a public pledge to change themselves and to abolish laws, systems and attitudes that allow violence against women to flourish.

Human rights are about changing the world for the better. Using the powerful message of human rights, Amnesty International has launched a joint campaign with Oxfam and the International Action Network on Small Arms (IANSA) to achieve global control of small arms. To those who say this will not work, we point to the coalitions that led to the banning of landmines and the creation of the International Criminal Court. Combining public pressure and government support, we are determined to bring about change.

We celebrate these and other gains in this report, but we have not allowed them to obscure the very real challenges that persist. We live in a dangerous and divided world where the relevance of human rights is daily put to the test, the legitimacy of activists is questioned, and the “accountability gap” of governments, international institutions, armed groups and corporate actors is growing. It is precisely in such a world that we need a bigger humanity that will say, “This has to stop. Things must change”.

There is no stronger international community than global civil society. Through its members and allies in the human rights movement, Amnesty International is committed to reviving and revitalizing the vision of human rights as a powerful tool for concrete change. Through the voices and visions of millions of men and women, we will carry the message of human rights forward.

Foreword

By **Irene Khan**, Secretary General, Amnesty International

Last September in a makeshift camp outside El Jenien in Darfur, Sudan, I listened to a woman describe the attack on her village by government-supported militia. So many men were killed that there were none left to bury the dead, and women had to carry out that sad task. I listened to young girls who had been raped by the militia and then abandoned by their own communities. I listened to men who had lost everything except their sense of dignity. These were ordinary, rural people. They may not have understood the niceties of “human rights”, but they knew the meaning of “justice”. They could not comprehend why the world was not moved to action by their plight.

It was yet another example of the lethal combination of indifference, erosion and impunity that marks the human rights landscape today. Human rights are not only a promise unfulfilled, they are a promise betrayed.

Take, for instance, the failure to move from rhetoric to reality on economic and social rights. Despite the promises in the Universal Declaration of Human Rights and international human rights treaties that every person shall have the right to an adequate standard of living and access to food, water, shelter, education, work and health care, more than a billion people lack clean water, 121 million children do not go to school, most of the 25 million people suffering from HIV/AIDS in Africa have no access to health care, and half a million women die every year during pregnancy or childbirth. The poor are also more likely to be victims of crime and police brutality.

In September 2000, world leaders adopted the Millennium Declaration, with human rights as a central thread, and a set of Millennium Development Goals, which established some concrete and achievable targets by 2015. They cover issues such as HIV/AIDS, illiteracy, poverty, child and maternal mortality, and development aid. But progress on the Goals has been agonizingly slow and woefully inadequate. They cannot be achieved without a firm commitment to equal respect for all human rights – economic, social and cultural as well as civil and political

The indifference, apathy and impunity that allow violence against millions of women to persist is shocking. In countries around the world women suffer many forms of violence including genital mutilation, rape, beatings by partners, and killings in the name of honour. Thanks to the efforts of women's groups, there are now international treaties and mechanisms, laws and policies designed to protect women, but they fall still far short of what is required. In addition, there is a real danger of a backlash against women's human rights from conservative and fundamentalist elements.

Women's human rights are not the only casualty of the assault on fundamental values that is shaking the human rights world. Nowhere has this been more damaging than in the efforts by the US administration to weaken the absolute ban on torture.

secrecy and impunity. Torture rears its head when the legal barriers against it are barred. Torture feeds on discrimination and fear. Torture gains ground when official condemnation of it is less than absolute.”

Sixty years ago, out of the ashes of the Second World War, a new world order came into being, putting respect for human rights alongside peace, security and development as the primary objectives of the UN. Today, the UN appears unable and unwilling to hold its member states to account.

In the latest incident of paralysis, the UN Security Council has failed to muster the will to take effective action on Darfur. The outcome is that poorly equipped African Union monitors stand by helplessly and bear witness to war crimes and crimes against humanity. It remains to be seen whether the UN Security Council will act on the recommendation of the International Commission of Inquiry to refer Darfur to the International Criminal Court

The UN Commission on Human Rights has become a forum for horse-trading on human rights. Last year, the Commission dropped Iraq from scrutiny, could not agree on action on Chechnya, Nepal or Zimbabwe, and was silent on Guantánamo Bay.

At the national level, the ability of the state to protect human rights is in crisis. In some places, armed groups – warlords, criminal gangs or clan chiefs – hold sway over people’s lives. In many countries, governance has been undermined by corruption, mismanagement, abuse of power and political violence. In a globalized economy, it is increasingly international trade agreements, international financial institutions and big business which are setting the terms. And yet there are few mechanisms for addressing their impact on human rights, and even fewer appropriate systems for accountability.

The time has come for a sober reappraisal of what needs to be done to revive the human rights system and our faith in its abiding values.

Within the UN too, the appointment of a new High Commissioner for Human Rights in 2004, and the report commissioned by the UN Secretary-General from a High-level Panel on Threats, Challenges and Change, created an environment conducive to reform and renewal of the human rights system.

The credibility of the international human rights system rests on its ability to reassert the primacy of human rights, and their centrality in tackling the full range of threats to international peace and security. The leadership challenge for the UN and its member states is clear:

- Reaffirm and reassert human rights as embodying the common values and universal standards of human decency and dignity, equality and justice. Acknowledge them as the basis for our common security, not a barrier to it.
- Resist all efforts to water down the absolute ban on torture and cruel, inhuman or degrading treatment. Torture is unlawful, and morally reprehensible. It dehumanizes the victim and the perpetrator. It is the ultimate corruption of humanity. If the international community allows this fundamental pillar to be eroded, it cannot hope to salvage the rest.

- Condemn unequivocally human rights abuses by those who have taken humanity to new depths of bestiality and brutality by blowing up commuter trains in Madrid, taking school children hostage in Beslan, and beheading humanitarian workers in Iraq, but stand firm on the governments' responsibility to bring them to justice within the rule of law and the framework of human rights. Respect for human rights is the best antidote for "terrorism".
- Listen to the voices of the victims, and respond to their cry for justice. UN Security Council members should commit themselves not to use the veto in dealing with genocide, crimes against humanity and war crimes or other large-scale human rights abuses. They should promote an international treaty and other means to control the trade in small arms which kill half a million people every year.
- Reform the UN's human rights machinery urgently and radically in order to improve its legitimacy, efficiency and effectiveness. In particular, strengthen the capacity of the UN and regional organizations to protect people at risk of human rights abuse.
- Link the achievement of the quantitatively formulated Millennium Development Goals to the qualitative achievement of human rights, particularly economic and social rights, and equality for women. Bring corporate and financial actors into the framework of accountability for human rights.
- Protect human rights activists who are increasingly threatened and labelled as subversives. The space for liberal thought is shrinking, and intolerance is on the rise. Be vigilant in protecting civil society, because the pursuit of freedom depends on it as much as on the rule of law, an independent judiciary, free media and elected governments.

Will governments and the UN take up this agenda? Now more than ever human rights activists must play their part, mobilizing public opinion to put pressure on governments and international organizations. In very different ways in the course of 2004, popular mobilization for the victims of the Madrid bombings and the Indian Ocean tsunami showed the power of ordinary people to promote hope over fear, action over inaction and solidarity over indifference. Amnesty International believes in the power of ordinary people to bring about extraordinary change, and with our members and supporters we will continue in 2005 to campaign for justice and freedom for all. We remain the eternal hope-mongers.

8.2

PREFACE

This report is Human Rights Watch's fifteenth annual review of human rights practices around the globe. It summarizes key human rights issues in sixty-four countries, drawing on events through November 2004.

Each country entry identifies significant human rights issues, examines the freedom of local human rights defenders to conduct their work, and surveys the response of key international actors, such as the United Nations, European Union, Japan, the United States, and various regional and international organizations and institutions.

The volume begins with four essays addressing human rights developments of global concern in 2004. The lead essay examines far-reaching threats to human rights that emerged during the year: large-scale ethnic cleansing in Darfur in western Sudan, and detainee abuse at Abu Ghraib prison in Iraq, symptomatic of a broader problem of torture and mistreatment of detainees by U.S. forces. It argues that the vitality of human rights defense worldwide depends on a firm response to both of these threats.

International indifference and inaction in the face of continuing atrocities in Darfur have cost the lives of tens of thousands of people and damaged the human rights principle that sovereignty should not stand in the way of protecting people from mass atrocities. The U.S. government's use of torture at Abu Ghraib, though affecting far fewer people directly, reflects a larger pattern of disregard for human rights law and standards by the world's sole superpower.

While the lead essay focuses on Abu Ghraib and its repercussions, the second essay, a companion piece to the first, details what has taken place in Darfur and the continuing reluctance of the U.N. Security Council and other powerful international actors to mount a decisive response.

The third and fourth essays address two of the most controversial issues of the year: evidence of growing conflicts between religious communities and the human rights movement, and the global backlash against movements for the rights of lesbian, gay, bisexual, and transgender people. While the essays call for stringent protection of religious freedom, both argue that rights groups should oppose efforts in the name of religion, tradition, or morals to censor expression or limit the behavior of others when the only “offense” is in the mind of the person seeking to impose their views.

This report reflects extensive investigative work undertaken in 2004 by the Human Rights Watch research staff, usually in close partnership with human rights activists in the country in question. It also reflects the work of our advocacy team, which monitors policy developments and strives to persuade governments and international institutions to curb abuses and promote human rights. Human Rights Watch publications, issued throughout the year, contain more detailed accounts of many of the issues addressed in the brief summaries collected in this volume. They can be found on the Human Rights Watch website, www.hrw.org.

As in past years, this report does not include a chapter on every country where Human Rights Watch works, nor does it discuss every issue of importance. The failure to include a particular country or issue often reflects no more than staffing limitations and should not be taken as commentary on the significance of the problem. There are many serious human rights violations that Human Rights Watch simply lacks the capacity to address.

The factors we considered in determining the focus of our work in 2004 (and hence the content of this volume) include the number of people affected and severity of abuse, access to the country and the availability of information about it, the susceptibility of abusive forces to influence,

and the importance of addressing certain thematic concerns and of reinforcing the work of local rights organizations.

This year's World Report does not have separate chapters addressing our thematic work but instead incorporates such material directly into the country entries. Please consult the Human Rights Watch website for more detailed treatment of our work on children's rights, women's rights, arms, academic freedom, business and human rights, HIV/AIDS and human rights, international justice, refugees and displaced people, and lesbian, gay, bisexual, and transgender people's rights, and for information about our international film festival.

